

(ຮ່າງ) ຄູ່ມືຮູບແບບສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນ
ຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າຂອງ ສປປ ລາວ

Guidelines and Model Clauses on Access and Benefit-Sharing and BioTrade in Lao People's Democratic Republic

(ຮ່າງ) ຄູ່ມືຮູບແບບສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການ
ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ
ເພື່ອການຄ້າຂອງ ສປປ ລາວ

ອົງການ ເຮວວິຕັດ
ສະວິດເພື່ອການຈັດມມິສາກິນ

ສປປ ລາວ

© 2019, ອົງການສະຫະປາຊາຊາດ ເພື່ອການຄ້າ ແລະ ການພັດທະນາ.

ບັນດາແນວຄວາມຄິດ, ບຸກຄົນ ແລະ ຄຳຄິດເຫັນ ທີ່ສະແດງອອກໃນເອກະສານສະບັບນີ້ ແມ່ນຂອງອົງການສະຫະປາຊາຊາດ ເພື່ອການຄ້າ ແລະ ການພັດທະນາ (UNCTAD) ແລະ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງສະແດງຄຳຄິດເຫັນຂອງບັນດາປະເທດສະມາຊິກ. ການແຕ່ງຕັ້ງ ແລະ ການນຳສະເໜີເອກະສານກ່ຽວກັບແຜນວຽກງານນີ້ ບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າສະແດງຄວາມຄິດເຫັນໃດໆໃນພາກສ່ວນຂອງອົງການສະຫະປາຊາຊາດກ່ຽວກັບສະຖານະພາບທາງກົດໝາຍຂອງປະເທດ, ອານາເຂດ, ເມືອງ ຫຼື ເຂດ ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ອຳນາດການປົກຄອງ ຫຼື ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຈຳກັດຂອບເຂດຊາຍແດນ ຫຼື ເຂດແດນ. ມີຫຼາຍຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາ ທີ່ສະເໜີໂດຍພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງເບິ່ງຄືນຄຳຄິດເຫັນຂອງສະຫະປາຊາຊາດ.

ສາມາດໃຊ້ເອກະສານສະບັບນີ້ເປັນບ່ອນອ້າງອີງໄດ້ໂດຍໃຫ້ກ່າວເຖິງ UNCTAD.

ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນຂອງ UNCTAD ທີ່ເວັບໄຊທ໌:
<http://www.unctad.org/biotrade> ຫຼື ຕິດຕໍ່ທີ່: biotrade@unctad.org

ເອກະສານສະບັບນີ້ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຮອງຢ່າງເປັນທາງການເທື່ອ ແລະ ຍັງເປັນສະບັບຮ່າງຢູ່.

ຄຳຂອບໃຈ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແມ່ນໄດ້ກະກຽມໂດຍ ທ່ານ ນ. Patricia Moore, ທີ່ປຶກສາສຳລັບໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ຢູ່ສາຂາດ້ານການຄ້າ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຂອງ UNCTAD. ບົດສຶກສາດັ່ງກ່າວໄດ້ທົບທວນ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນໂດຍ: ທ່ານ David Vivas Eugui, ເຈົ້າໜ້າທີ່ທາງກົດໝາຍ, ທ່ານ Frederic Perron-Welch, ທີ່ປຶກສາຂອງສາຂາດ້ານການຄ້າ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຂອງ UNCTAD ແລະ ທ່ານ ນ. ກິງໃຈ ພິມມະກອງ, ຮອງຫົວໜ້າກົມວິທະຍາສາດ, ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ, ສປປ ລາວ. ນອກນີ້ ຍັງມີທ່ານ ສີຫວັດ ແສງດວງຈັນ, ຜູ້ອຳນວຍການ ບໍລິສັດ ສີຫວັດ & ອາສໂຊຊີເອັສ ຈຳກັດຜູ້ດຽວ ທີ່ປຶກສາດ້ານກົດໝາຍທີ່ປະກອບຄຳເຫັນທາງດ້ານກົດໝາຍໃສ່ຮ່າງຮູບແບບສັນຍາ.

ອົງການເຮວວິຕັດ ປະຈຳລາວ ແລະ ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ, ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ, ສປປ ລາວ ໄດ້ດຳເນີນການສຳພາດ, ເກັບຂໍ້ມູນ ແລະ ປຶກສາຫາລືກັບພາກສ່ວນກ່ຽວທີ່ຂ້ອງ ເຊິ່ງໄດ້ຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນຈາກພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງລວມທັງພາກລັດ, ພາກເອກະຊົນ ແລະ ມະຫາວິທະຍາໄລ ທີ່ລະບຸໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6.

UNCTAD ສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງ SECO ທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ໃນການພັດທະນາການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ພາຍໃຕ້ ໂຄງການການຄ້າຊີວະນາໆພັນທົ່ວໂລກ: ການເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງການຄ້າ, ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.

ສາລະບານ

1. ພາກສະເໜີ	1
2. ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ (ABS) ໃນ ສປປ ລາວ.....	3
3. ການໃຫ້ຂໍ້ມູນຂອງບັນດາຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ	7
4. ບັນຫາທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໃນສັນຍາ ໂດຍອີງຕາມການໃຫ້ຂໍ້ມູນຈາກຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ	20
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1 ບັນດາສະຖາບັນ ແລະ ບໍລິສັດ ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມ.....	23
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2 ແບບສອບຖາມ ໃນການສຳພາດອົງກອນລັດ ກ່ຽວກັບ ວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ (ABS-BioTrade)	25
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 3 ແບບສອບຖາມ ໃນການສຳພາດຜູ້ນຳໃຊ້ ກ່ຽວກັບ ວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ (ABS-BioTrade)	27
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 4 ແບບສອບຖາມ ໃນການສຳພາດຜູ້ຊຽວຊານ ກ່ຽວກັບ ວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ (ABS-BioTrade)	29
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 5 ຮູບແບບສັນຍາວ່າດ້ວຍການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ	31
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6 ລາຍຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມຜ່ານຮ່າງ ຄູ່ມືຮູບແບບສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ.....	55

ຄຳສັບຫຍໍ້

ABS	ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບຜະຍາກອນພັນທຸກຳ
ASEAN	ສະມາຄົມປະຊາຊາດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້
BEI	ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ
BTI	ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ
CBD	ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ
GEF	ອົງການສົ່ງແວດລ້ອມໂລກ
IPR	ສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາ
MAF	ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
MoA	ບົດບັດທຶກຂໍ້ຕົກລົງ
MoNRE	ກະຊວງຊັບຜະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
MoST	ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ
MoU	ບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ
NAFRI	ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
NBSAP	ຍຸດທະສາດຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານ
PIC	ຂະບວນການແຈ້ງຂ່າວການອະນຸມັດສິດ
R&D	ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ
SECO	ກອງເລຂາດຳນເສດຖະກິດ ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ
UNCTAD	ອົງການສະຫະປາຊາຊາດ ເພື່ອການຄ້າ ແລະ ການພັດທະນາ
UNEP	ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອສິ່ງແວດລ້ອມ
WIPO	ອົງການຊັບສິນທາງປັນຍາໂລກ

1. ພາກສະເໜີ

1. ອົງການສະຫະປາຊາຊາດ ເພື່ອການຄ້າ ແລະ ການພັດທະນາ (UNCTAD) ໄດ້ລິເລີ່ມໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ (BTI) ໃນປີ 1996 "...ເພື່ອປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງ ໂດຍການສົ່ງເສີມໃຫ້ເປັນການຄ້າ ແລະ ການລົງທຶນ ສໍາລັບຜະລິດຕະພັນ ແລະ ການບໍລິການກ່ຽວກັບ ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ເພື່ອສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ຫຼັກການຂອງ ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ (CBD)"¹.

2. ຫຼັກການ ກ່ຽວກັບ ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ມີທັງໝົດ 7 ຫຼັກການຄື: ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ; ການນໍາໃຊ້ຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງ; ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນໍາໃຊ້ຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາແບບສະເໝີພາບ ແລະ ເປັນທໍາ; ຄວາມຍືນຍົງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ (ການຄຸ້ມຄອງການຜະລິດ, ການເງິນ ແລະ ການຕະຫຼາດ); ປະຕິບັດຕາມລະບຽບການພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ; ເຄົາລົບສິດຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຕ່ອງໂສ້ຜະລິດຕະພັນສິນຄ້າ; ແລະ ຄວາມຊັດເຈນກ່ຽວກັບສິດຄອບຄອງທີ່ດິນ, ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ມູມປັນຍາ². UNCTAD ໄດ້ກໍານົດເງື່ອນໄຂສໍາລັບແຕ່ລະຫຼັກການຂອງການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ແລະ ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ພ້ອມທັງຄູ່ຮ່ວມງານຝ່າຍລາວ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາຫຼັກການ ແລະ ເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວ ໂດຍນໍາໃຊ້ວິທີການແບບຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນ, ວິທີການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວ, ວິທີການແບບລະບົບນິເວດວິທະຍາ ແລະ ວິທີການດໍາລົງຊີວິດແບບຍືນຍົງ³.

"ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ແມ່ນກວມເອົາບັນດາກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເກັບກູ້ ຫຼື ການຜະລິດ, ການແປຮູບ ແລະ ການຂາຍສິນຄ້າ ແລະ ການໃຫ້ການບໍລິການ ທີ່ມາຈາກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນຂອງທ້ອງຖິ່ນ (ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ, ຊະນິດພັນ ແລະ ລະບົບນິເວດວິທະຍາ) ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂຂອງການອະນຸລັກສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແບບຍືນຍົງ."

3. ພາຍໃຕ້ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ຂອງ UNCTAD ໂດຍສະໜັບສະໜູນຈາກກອງເລຂາດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SECO) ແມ່ນກໍາລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ "ການເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງການຄ້າ, ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ" ເຊິ່ງປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນແຜນງານນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ແລະ ພາກພື້ນ ໂດຍອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງ, ລະດົມການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ

¹ United Nations Conference on Trade and Development. 2007. *UNCTAD BioTrade Initiative BioTrade Principles and Criteria*. United Nations: New York and Geneva. p. 1. ນິຍາມຂອງ ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ແມ່ນຢູ່ໜ້າທີ 1 ຂອງເອກະສານສະບັບນີ້. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງທາງອອນລາຍໄດ້ທີ່: https://unctad.org/en/Docs/ditcted20074_en.pdf

² UNCTAD. 2007.

³ UNCTAD. 2007. ໜ້າ 2.

ການແກ້ໄຂບັນດານະໂຍບາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນບັນດາລະບຽບການ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ (ABS). ໂຄງການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກບັນດາຜູ້ຮ່ວມງານໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ທີ່ເປັນມິດກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການນຳໃຊ້ລະບຽບການວ່າດ້ວຍ ABS ຢ່າງມີປະສິດຕິຜົນ.

4. ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ ແມ່ນໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ຢູ່ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການຮ່ວມມືອະນຸພາກພື້ນລະຫວ່າງ UNCTAD ແລະ ອົງການເຮວວິຕັດ (Helvetas Swiss Intercooperation⁴) ໃນ ສປປ ລາວ, ມຽນມາ ແລະ ຫວຽດນາມ. ການຮ່ວມມືຂອງ UNCTAD ແລະ ອົງການເຮວວິຕັດ ແມ່ນພາຍໃຕ້ແຜນງານຂອງ UNCTAD ກ່ຽວກັບ ການຄ້າຊີວະນາໆພັນໃນທົ່ວໂລກ ແລະ ໂຄງການຂອງອົງການເຮວວິຕັດ ກ່ຽວກັບ "ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ: ການຄ້າຊັບພະຍາກອນທີ່ມາຈາກພືດແບບມີຈັນຍາບັນ" ເຊິ່ງທັງສອງອັນນີ້ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນໂດຍກອງເລຂາດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SECO). ມາຮອດທ້າຍປີ 2018, ສປປ ລາວ ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນມີລະບຽບການສະເພາະວ່າດ້ວຍ ABS ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳເທື່ອ. ດັ່ງນັ້ນ, ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ໄດ້ເຮັດການສຶກສາເພື່ອສະໜອງຂໍ້ມູນ ແລະ ຄຳແນະນຳ ໃຫ້ສປປລາວ ແລະ ໃຫ້ບັນດາພາກສ່ວນພາຍໃນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ABS ເພື່ອພັດທະນາຮູບແບບສັນຍາ ABS ຫຼື ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ທີ່ຈະນຳໃຊ້ພາຍໃນປະເທດ. ບົດລາຍງານນີ້ ແມ່ນອີງໃສ່ການປະເມີນຜົນຈາກການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດ ວ່າດ້ວຍ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ໄດ້ສ້າງຮ່າງນະໂຍບາຍ ແລະ ດຳລັດວ່າດ້ວຍ ABS ແລະ ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ພ້ອມທັງຄຳຕອບຈາກແບບສອບຖາມ ແລະ ການສຳພາດທີ່ໄດ້ດຳເນີນຮ່ວມກັບ ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີຊີວະພາບ (BEI), ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ (MOST) ເຊິ່ງແມ່ນອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ABS ໃນ ສປປ ລາວ. ສຸດທ້າຍນີ້, ຍັງໄດ້ພິຈາລະນາຕົວຢ່າງສັນຍາ ABS ແລະ ຄູ່ມືແນະນຳສຳລັບສັນຍາ ABS ທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ໃນປະເທດອື່ນ ແລະ ພາກພື້ນອື່ນ ລວມທັງປະສົບການຈາກ ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ຂອງ UNCTAD ໃນປະເທດເປຣູ⁵ ພ້ອມທັງຂໍ້ມູນຈາກຊ່ຽວຊານແຫ່ງຊາດດ້ານກົດໝາຍກ່ຽວກັບການຄ້າ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, BEI ໄດ້ຈັດກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບ ຮ່າງຄູ່ມື ແລະ ຮູບແບບສັນຍາວ່າດ້ວຍການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸ

⁴ ອົງການເຮວວິຕັດ ແມ່ນອົງການພັດທະນາເອກະລາດຂອງປະເທດສະວິດ. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <https://www.helvetas.org/en/switzerland>

⁵ ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມ (ເປັນພາສາສະເປນ) ທີ່ <https://unctad.org/en/pages/MeetingDetails.aspx?meetingid=1887> ແລະ ເອກະສານ *Propuesta de Estrategia de Negociación para la Elaboración de Contratos de Acceso a los Recursos Genéticos, sus Derivados y el Biocomercio para el Perú* (UNCTAD/DITC/TED/INF/2018/2).

ກຳ ເພື່ອການຄ້າ ຂຶ້ນທຳນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ ໃນວັນທີ 01 ພະຈິກ 2019. ເບິ່ງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6 ສຳລັບລາຍຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ.

2. ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ (ABS) ໃນ ສປປ ລາວ

5. ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ (ສປປ ລາວ) ແມ່ນໜຶ່ງໃນບັນດາປະເທດພາຄີຂອງ CBD ແລະ ອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ວ່າດ້ວຍ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແບບສະເໝີພາບ ແລະ ເປັນທຳ ເຊິ່ງຍັງພົບເຈົ້າກັບບັນດາສິ່ງທ້າທາຍທີ່ສຳຄັນໃນການເຂົ້າໃຈ ບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ABS ແລະ ໃນການແຍກຄວາມແຕກຕ່າງຂອງບັນຫານີ້ ຈາກບັນຫາອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ແບບຍືນຍົງ ຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໃນລະດັບປະເທດ. ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບຮອງເອົາອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ແລະ ເປັນພາຄີໃນປີ 2014⁶. ໂດຍໄດ້ ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກໂຄງການຂອງອົງການສິ່ງແວດລ້ອມໂລກ (GEF)⁷ ທີ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍອົງ ການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອສິ່ງແວດລ້ອມ (UNEP) ແລະ ສູນຊີວະນາໆພັນອາຊຽນ, ການກະກຽມເຂົ້າເປັນ ພາຄີ ຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ເຮັດເອກະສານທີ່ປະກອບດ້ວຍຮ່າງນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ ກ່ຽວກັບ ABS, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ, ລະບົບການບໍລິຫານຂອງ ABS ແລະ ກົນໄກສຳລັບການ ປຸກຈິດສຳນຶກ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງມວນຊົນ ເຊິ່ງໄດ້ເຮັດສຳເລັດໃນປີ 2013⁸. ຮ່າງນີ້ຕີກຳວ່າດ້ວຍ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນຖືກຮັບຮອງເທື່ອ ແລະ ລະບຽບການກ່ຽວຂ້ອງກັບ ABS ລວມທັງຂໍ້ກຳນົດສຳລັບລະບົບການບໍລິຫານຂອງ ABS ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນມີເທື່ອ. ດ້ວຍຄວາມສົນໃຈທີ່ເພີ່ມ ຂຶ້ນຈາກບັນດາບໍລິສັດເອກະຊົນ ແລະ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າທີ່ຕ້ອງການເຂົ້າມານຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຢູ່ ໃນປະເທດ, ສປປ ລາວ ມີຄວາມຕ້ອງການພັດທະນາຄູ່ມືໃນການເຮັດສັນຍາຮ່ວມມື ເພື່ອຊ່ວຍເຂົ້າໃນການ ເຈລະຈາ ກ່ຽວກັບ ABS ພ້ອມທັງສືບຕໍ່ຄວາມພະຍາຍາມໃນການຮັບຮອງເອົາລະບຽບການແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວ

⁶ ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <https://www.cbd.int/abs/nagoya-protocol/signatories/default.shtml>

⁷ ໂຄງການການສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃຫ້ປະເທດພາກພື້ນໃນການຈັດຕັ້ງຂໍ້ກຳນົດຂອງ CBD ກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ການ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ. 2011-2014. ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນໜຶ່ງປະເທດໃນໂຄງການດັ່ງກ່າວ. ບັນດາເອກະສານຂອງ ໂຄງການແມ່ນບໍ່ມີໃນເວບໄຊທ໌ຂອງ GEF

⁸ ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ. ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ. 2013. ແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດວ່າດ້ວຍ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແບບສະເໝີພາບ ແລະ ເປັນທຳ. ລົງວັນທີ 30 ຕຸລາ 2013. ເອກະສານດັ່ງກ່າວ ປະກອບມີພາກທີ່ກ່ຽວກັບ: ນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບ ABS; ລະບົບກົນໄກການຄຸ້ມຄອງກ່ຽວກັບ ABS; ລະບົບການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານຈັດການກ່ຽວກັບ ABS; ແລະ ກົນໄກສຳລັບການສຶກສາ, ສ້າງຈິດສຳນຶກ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງມວນຊົນ.

ກັບ ABS. ໂຄງການ BTI ຂອງ UNCTAD ໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນໃນການພັດທະນາຄູ່ມືດັ່ງກ່າວ ເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ບັນດາອົງກອນການຄ້າຊີວະນາໆພັນປະຕິບັດຕາມຂໍ້ກຳນົດຂອງ ABS.

6. ບັນດາອຸປະສັກໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ຢູ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີດັ່ງນີ້:
 - ປະຈຸບັນແມ່ນບໍ່ມີປະສິບການ ແລະ ພື້ນຖານຄວາມຮູ້ພາຍໃນປະເທດ ກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດອະນຸສັນຍານາໂກຢາ;
 - ABS, ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ (TK) ແລະ ການປົກປ້ອງສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາ (IPR) ສໍາລັບ TK ຍັງເປັນບັນຫາໃໝ່ສໍາລັບ ສປປ ລາວ. ຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ຂອງບັນດາຜູ້ຊຽວຊານ ແລະ ນັກວິຊາການຈໍານວນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ພາກລັດ ແມ່ນຍັງຈໍາກັດ. ນອກນີ້, ການປຸກຈິດສໍານິກ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນຍັງຈໍາກັດຫຼາຍ ຢູ່ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໃນບັນດາຜູ້ນໍາໃຊ້ຈໍານວນໜຶ່ງ ພ້ອມທັງຍັງບໍ່ທັນມີກົນໄກສໍາລັບການປະສານງານ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຜູ້ປະກອບການທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມ;
 - ນະໂຍບາຍ ແລະ ລະບຽບການບໍລິຫານ ແມ່ນຍັງມີໜ້ອຍ ແລະ ບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ມີການໂຄສະນາ ແລະ ຂັ້ນຕອນການຄຸ້ມຄອງແຕ່ລະກໍລະນີ ແຕ່ບໍ່ມີຄູ່ມື ສໍາລັບຜູ້ນໍາໃຊ້ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນຊັດເຈນ.
7. ການແກ້ໄຂຄວາມຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນລາວທີ່ຢູ່ເຂດຊົນນະບົດເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ພ້ອມທັງອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນໍາໃຊ້ສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນ ແມ່ນເປັນສິ່ງທ້າທາຍທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບປະເທດລາວ. ເຖິງແມ່ນວ່າໃນຊຸມຊົນທີ່ຢູ່ເຂດຊົນນະບົດ ອາດມີແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບມູນຄ່າຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນທີ່ພວກເຂົານໍາໃຊ້ ແຕ່ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ພວກເຂົາກໍບໍ່ໄດ້ຄໍານຶງເຖິງມູນຄ່າເພີ່ມທີ່ອາດໄດ້ຈາກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ຢູ່ ສປປ ລາວ ກໍຄືທົ່ວໂລກ ຍັງຂາດຄວາມຮູ້ ແລະ ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນທົ່ວໄປໃນບັນດານັກຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ, ຜູ້ເຮັດນະໂຍບາຍ ແລະ ຜູ້ຕັດສິນໃຈ, ພາກເອກະຊົນ ແລະ ພາກລັດ. ປະເທດທີ່ມີຄວາມສາມາດໜ້ອຍທີ່ສຸດ ສໍາລັບການຄົ້ນຄວ້າທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ ຫຼື ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ເພື່ອເປັນການຄ້າ (R&D) ແມ່ນເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ຫຼື ບໍ່ສາມາດເຮັດວຽກທີ່ຈໍາເປັນໃນການເພີ່ມມູນຄ່າໃຫ້ແກ່ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຢູ່ໃນປະເທດໄດ້. ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງປະເທດ ແມ່ນເປັນສິ່ງຈໍາເປັນໃນການສ້າງມູນຄ່າຈາກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປະສານງານ ແລະ ການຮ່ວມມືທີ່ຍືນຍົງ ລະຫວ່າງພາກລັດ, ພາກເອກະຊົນ ແລະ ສັງຄົມ ໂດຍສະເພາະປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊຸມຊົນທີ່ເປັນຜູ້ຈັດການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ມີຢູ່ ພ້ອມທັງເປັນຜູ້ທີ່ມີພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳເຫຼົ່ານັ້ນ.

8. ນັບຕັ້ງແຕ່ ສປປ ລາວ ເຂົ້າເປັນພາຄີຂອງ CBD ໃນປີ 1996⁹, ສປປ ລາວ ໄດ້ກຳນົດ ABS ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຄວາມພະຍາຍາມຂອງປະເທດທີ່ຕັ້ງໃຈເຮັດ ເພື່ອອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ. ໃນລະຫວ່າງປີ 2000-2004, ປະເທດລາວໄດ້ສ້າງຍຸດທະສາດຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານຄັ້ງທຳອິດ¹⁰ (NBSAP) ຂຶ້ນ ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດເອົາບັນຫາຫຼັກໆຕໍ່ໄປນີ້ກ່ຽວກັບ ABS: ການຂາດລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປົກປ້ອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ມູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ; ບັນຫາການຈຳກັດການຮ່ວມມືກັບພາກສ່ວນສາກົນ; ຄວາມເຂົ້າໃຈທີ່ບໍ່ພຽງພໍກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ພາຍໃນຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ; ການຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳໃນລະດັບສາກົນ. NBSAP ໄດ້ປະກອບມີແຜນງານກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ. ຈຸດປະສົງທີ 5 ຂອງແຜນງານດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຮັບປະກັນຜົນປະໂຫຍດດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຈາກການນຳໃຊ້ວັດຖຸພັນທຸກຳ ແລະ ຜະລິດຕະພັນ ທີ່ໄດ້ຈາກ ສປປ ລາວ ໃຫ້ແກ່ປະເທດ ລວມທັງການດຳເນີນງານຮອດ 2010: ຮ່າງ ແລະ ອອກນິຕິກຳ ກ່ຽວກັບ ABS ສຳລັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ມີຕົ້ນກຳເນີດໃນ ສປປ ລາວ; ແລະ ສ້າງກົດລະບຽບແຫ່ງຊາດ ໃນການປົກປ້ອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ມູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ. ບົດລາຍງານການປະເມີນຜົນປີ 2011 ຂອງ NBSAP ຄັ້ງທຳອິດ¹¹ ໄດ້ລະບຸວ່າ ການດຳເນີນງານສຳລັບ ABS ແມ່ນຍັງບໍ່ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມແຜນເທື່ອ. NBSAP ຄັ້ງທີສອງ ໃນລະຫວ່າງປີ 2016-2025 ໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າມີຄວາມຄືບໜ້າໜ້ອຍໜຶ່ງກ່ຽວກັບ ABS ແລະ ໄດ້ກຳນົດເປົ້າໝາຍເພື່ອອອກກົດໝາຍສຳລັບ ABS ແລະ TK¹².
9. ພາຍໃຕ້ການຮ່ວມມືຂອງໂຄງການ BTI-ອົງການເຮວວິຕັດ, ໄດ້ມີການຈັດສອງກອງປະຊຸມລະດັບພາກພື້ນຂຶ້ນ ກ່ຽວກັບ ການຄຳຊີວະນາໆພັນ ສຳລັບບັນດາພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນ ສປປ ລາວ, ມຽນມາ ແລະ ຫວຽດນາມ: “ກອງປະຊຸມພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ ກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ”¹³ ແລະ “ການປັບປຸງການປະສານງານໃນການຈັດສັນການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານວິຊາການກ່ຽວກັບ ການຄຳຊີວະ

⁹ ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <https://www.cbd.int/information/parties.shtml>

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ກໍຍັງໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີສັນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳພືດ ສຳລັບເປັນອາຫານ ແລະ ເພື່ອກະສິກຳ (ITPGRFA) ໃນປີ 2006 (ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່ <http://www.fao.org/plant-treaty/countries/membership/country-details/en/c/359312/?iso3=LAO>).

¹⁰ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ. 2004. ຍຸດທະສາດຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດເຖິງ 2020 ແລະ ແຜນດຳເນີນງານເຖິງ 2010. ໜ້າ 11. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <https://www.cbd.int/doc/world/la/la-nbsap-01-en.pdf>

¹¹ IUCN. 2011. ການປະເມີນ NBSAP: ການປະເມີນ ຍຸດທະສາດຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດເຖິງ 2020 ແລະ ແຜນດຳເນີນງານເຖິງ 2010 ຂອງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ. Gland, Switzerland: IUCN. ໜ້າ 21. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <https://www.cbd.int/doc/world/la/la-nbsap-oth-en.pdf>

¹² ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (MoNRE). 2016. ຍຸດທະສາດຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານ ສຳລັບສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ 2016-2025. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ສປປ ລາວ. ຕາຕະລາງ 18: ຍຸດທະສາດ 3 - ເສີມສ້າງຄວາມຮູ້ພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບຍຸດທະສາດ. ໜ້າ 74. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <https://www.cbd.int/doc/world/la/la-nbsap-v2-en.pdf>

¹³ <https://unctad.org/en/pages/MeetingDetails.aspx?meetingid=1834>

ນາງພັນ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດໃນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້”¹⁴ ໃນເດືອນ ມິຖຸນາ ປີ 2018 ທີ່ຫຼວງພະບາງ, ສປປ ລາວ. ໃນກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວ, ແຜນປະຕິບັດງານແມ່ນ້ຳຂອງໄດ້ຖືກ ຮັບຮອງເອົາ ເຊິ່ງເປັນຜູ້ຊີ້ນຳໃຫ້ແກ່ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ UNCTAD, ອົງການເຮວວິຕັດ ແລະ ບັນດາ ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງໃນພາກພື້ນ ກ່ຽວກັບ ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ແລະ ABS.

10. ສະມາຄົມປະຊາຊາດອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (ອາຊຽນ) ມີແຜນປະຕິບັດງານດ້ານສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາ ໃນປີ 2016-2025. ເປົ້າໝາຍຍຸດທະສາດທີ 4 ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປັບປຸງກົນໄກລະດັບພາກພື້ນເພື່ອ ສົ່ງເສີມການສ້າງຊັບສິນ ແລະ ການຄ້າ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການປົ່ງບອກຖິ່ນກຳເນີດ ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານ ອັນເປັນມູນເຊື້ອ. ຂໍ້ທີ 19 ພາຍໃຕ້ເປົ້າໝາຍຍຸດທະສາດທີ 4 ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ ພັດທະນານະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ ເພື່ອປົກປ້ອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ສປປ ລາວ ແມ່ນໜຶ່ງໃນສາມປະເທດ ທີ່ທົດລອງລິເລີ່ມດຳເນີນຂໍ້ທີ 19 ດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງຂັ້ນຕອນທຳອິດຂອງຂະບວນການ ສຳລັບ ສປປ ລາວ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມມຸ່ງໝັ້ນຕໍ່ເປົ້າໝາຍ ລະດັບພາກພື້ນນີ້ ແມ່ນການພັດທະນານະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດກ່ຽວກັບ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ແລະ ສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາ. ອົງການຊັບສິນທາງປັນຍາໂລກ (WIPO) ໄດ້ສະໜັບສະໜູນ ສປປ ລາວ ໂດຍໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານວິຊາການ ສຳລັບກອງປະຊຸມ ກ່ຽວກັບພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໃນເດືອນຕຸລາ ປີ 2018 ທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແຕ່ມາຮອດເດືອນກັນຍາ ປີ 2019 ນະໂຍບາຍດັ່ງກ່າວແມ່ນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຮອງອອກມານຳໃຊ້ເທື່ອ.
11. ເຖິງວ່າຈະມີຊັບພະຍາກອນທີ່ຈຳກັດ ແລະ ມີຊ່ອງວ່າງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍທາງດ້ານລະບຽບການ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບ ຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສ່ວນບຸກຄົນ, ສປປ ລາວ ຍັງໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຄືບ ໜ້າໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ເຊິ່ງມີເນື້ອໃນພື້ນຖານທີ່ລະບຸການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດອະນຸສັນ ຍານາໂກຢາ ແຕ່ວ່າຍັງບໍ່ສົມບູນເທື່ອ. ມາດຕາ 24 ຂອງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຄວາມປອດໄພດ້ານເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ ປີ 2014 ທີ່ກຳນົດວຽກງານ ABS. ມາດຕາ 22 ຂອງກົດໝາຍສະບັບດັ່ງກ່າວ ຊ່ວຍໃນການປົກ ປ້ອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແຕ່ວ່າຍັງບໍ່ທັນມີນະໂຍບາຍ ແຫ່ງຊາດກ່ຽວກັບ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ແລະ ສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາ ແລະ ຍັງບໍ່ທັນມີດຳລັດ ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດເທື່ອ. ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ຊັບສິນທາງປັນຍາ ປີ 2017 ແມ່ນປົກ ປ້ອງສິດທິຂອງນັກປັບປຸງພັນພືດ ແລະ ການສະແດງອອກທາງດ້ານວັດທະນະທຳພື້ນເມືອງ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ການປົກ ປ້ອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ປະເພດອື່ນເທື່ອ ເຊິ່ງອາດກ່ຽວຂ້ອງກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ.

¹⁴ <https://unctad.org/en/pages/MeetingDetails.aspx?meetingid=1835>

12. ສະພາບການຂອງສະຖາບັນໃນປະຈຸບັນ ສໍາລັບການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານຊີວະນາໆພັນ ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນສິ່ງເສີມໃຫ້ມີການປະສານງານ ແລະ ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງກະຊວງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (MONRE) ເປັນຜູ້ປະສານງານແຫ່ງຊາດຂອງ CBD. ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ (MOST) ເປັນຜູ້ປະສານງານແຫ່ງຊາດ ສໍາລັບບັນດາອະນຸສັນຍາພາຍໃຕ້ CBD ທີ່ກ່ຽວກັບ ABS ແລະ ຄວາມປອດໄພດ້ານເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ (MAF) ແມ່ນຮັບຜິດຊອບໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ລວມທັງເຂດປ່າສະຫງວນ. ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ (NAFRI) ໄດ້ສ້າງທະນາຄານແນວພັນສໍາລັບເຂົ້າ. ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ (BEI) ກໍໄດ້ສ້າງຫ້ອງຊາກຜິດແຫ້ງແຫ່ງຊາດ. ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ ໂດຍມີສະຖາບັນການແພດຜົນເມືອງ ແມ່ນຄຸ້ມຄອງບັນຊີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ເປັນຢາ ເຊິ່ງປະກອບມີຊະນິດພັນທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບຢາພື້ນເມືອງ ລວມທັງຊະນິດພັນໃກ້ຈະສູນພັນ. ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງສະຖາບັນທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ຕອບແບບສອບຖາມ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນຄໍາແນະນໍາສໍາລັບໂຄງການນີ້ (ເບິ່ງພາກ 3).
13. ໃນປີ 2013, ສປປ ລາວໄດ້ຮ່າງລະບຽບການ ແລະ ລະບົບການບໍລິຫານ ສໍາລັບ ABS ເຊິ່ງຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຮອງເທື່ອ (ເບິ່ງວັກ 2). ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ມີລະບຽບການ ແລະ ລະບົບການບໍລິຫານຢ່າງເປັນທາງການ, BEI ໄດ້ສ້າງຂັ້ນຕອນການບໍລິຫານທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ສາມາດຈັດການກັບບັນດາຜູ້ຮ້ອງຂໍໃນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ໂດຍພິຈາລະນາຕາມແຕ່ລະກໍລະນີ ເຊິ່ງບໍ່ທັນມີຄູ່ມື ຫຼື ຄໍາສັ່ງທີ່ກໍານົດວ່າກິດຈະກຳໃດທີ່ເຮັດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ປະກອບເປັນ "ການເຂົ້າເຖິງ" ຫຼື "ການນໍາໃຊ້" ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແລະ ອະນຸພັນ ຫຼື ກໍານົດເວລາໃດທີ່ຈໍາເປັນຕ້ອງເຮັດສັນຍາ ຫຼື ໃບອະນຸຍາດ ເພື່ອນໍາໃຊ້ຜູ້ມູນບັນຍາພັນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ. ນອກນັ້ນ, ກໍຍັງບໍ່ທັນມີການລົງທະບຽນຂອງສະຖາບັນສະໜັບສະໜູນແຫ່ງຊາດເທື່ອ.

3. ການໃຫ້ຂໍ້ມູນຂອງບັນດາຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ

14. UNCTAD ແລະ BEI ໄດ້ຮ່ວມມືກັນໃນການດໍາເນີນການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ ເພື່ອຮວບຮວມຂໍ້ມູນສໍາລັບຂັ້ນຕອນການເຮັດຮູບແບບສັນຍາ ABS ແລະ ເຊື່ອມໂຍງກັບການຄ້າຊີວະນາໆພັນ. BEI ໄດ້ດັດແປງ ແລະ ແປແບບສອບຖາມເປັນພາສາລາວ ທີ່ຄ້າຍຄືກັນກັບແບບສອບຖາມທີ່ໃຊ້ໃນໂຄງການຂອງ UNCTAD ຢູ່ປະເທດເປຣູ¹⁵. ເຊິ່ງໄດ້ເຮັດແບບສອບຖາມອອກສໍາລັບ 3 ກຸ່ມເປົ້າໝາຍລວມມີ ອົງກອນລັດ, ຜູ້ນໍາໃຊ້

¹⁵ UNCTAD and Ministerio del Ambiente del Peru (MINAM) [Environment Ministry of Peru]. 2018. *Propuesta de Estrategia de Negociación para la Elaboración de Contratos de Acceso a los Recursos Genéticos y sus Derivados* (ບົດສະເໜີສໍາລັບຍຸດທະສາດການເຈລະຈາ ເພື່ອຮ່າງສັນຍາກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແລະ ອະນຸພັນ). ເດືອນກັນຍາ.

ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ¹⁶ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ໂດຍມີຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມທັງໝົດ 31 ທ່ານ ລວມມີ ຕາງໜ້າອົງກອນລັດ 13 ທ່ານ ຈາກ 6 ກະຊວງ ແລະ ສະຖາບັນ; ຕາງໜ້າ 14 ທ່ານ ຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໃນປະຈຸບັນ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີທ່າແຮງໃນອະນາຄົດ; ຜູ້ຊ່ຽວຊານ 4 ທ່ານ ຈາກພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ. ສ່ວນລາຍຊື່ຂອງຜູ້ຕອບຄຳຖາມແມ່ນເບິ່ງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1 ແລະ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2-4 ແມ່ນແບບສອບຖາມທັງ 3 ກຸ່ມເປົ້າໝາຍຕາມລຳດັບ.

15. ໄດ້ຖາມຢ່າງໜ້ອຍສອງທ່ານໃນແຕ່ລະກຸ່ມເປົ້າໝາຍປະມານ 10 ບັນຫາທີ່ມີຢູ່ທົ່ວໄປ. ແບບສອບຖາມສຳລັບແຕ່ລະກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ແມ່ນກວມເອົາຄຳຖາມສະເພາະສຳລັບແຕ່ລະກຸ່ມ. ເຊິ່ງໄດ້ພິຈາລະນາຄຳຕອບທີ່ໄດ້ຈາກຄຳຖາມກ່ຽວກັບບັນຫາທົ່ວໄປກ່ອນ ແລ້ວຕາມດ້ວຍການພິຈາລະນາຄຳຕອບທີ່ໄດ້ຈາກຄຳຖາມສະເພາະແຕ່ລະກຸ່ມເປົ້າໝາຍ. ຂໍ້ຄວາມທີ່ເປັນໂຕອ່ຽງຢູ່ຂໍ້ 16-28 ແມ່ນເອົາມາຈາກແບບສອບຖາມ. ເບິ່ງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2 ແມ່ນແບບສອບຖາມສຳລັບອົງກອນລັດ; ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 3 ແມ່ນແບບສອບຖາມສຳລັບຜູ້ນຳໃຊ້; ແລະ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 4 ແມ່ນແບບສອບຖາມສຳລັບຜູ້ຊ່ຽວຊານ.

16. ສັນຍາ ABS

- ຄຳຖາມສຳລັບອົງກອນລັດແມ່ນ: (1) ປະຈຸບັນ ອົງກອນພວກທ່ານ ໄດ້ມີສັນຍາຮ່ວມມືກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແບບສະເໝີພາບ ແລະ ເປັນທຳ (ABS) ຈຳນວນເທົ່າໃດ? (2) ໃນບັນດາເອກະສານສັນຍາເຫຼົ່ານັ້ນ ມີຈັກສະບັບທີ່ໄດ້ກຳນົດເປັນຮູບແບບທີ່ເປັນການຄ້າ?
- ຄຳຖາມສຳລັບຜູ້ນຳໃຊ້ແມ່ນ: (1) ປະຈຸບັນ ບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງທ່ານມີສັນຍາກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ບໍ່? (2) ຖ້າມີ, ແມ່ນຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳປະເພດໃດ (ພືດ, ສັດ ແລະ/ຫຼື ຈຸລິນຊີ)?
- ຄຳຖາມສຳລັບຜູ້ຊ່ຽວຊານແມ່ນ: ທ່ານເຄີຍເຂົ້າຮ່ວມໃນການເຈລະນາເຮັດສັນຍາການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ບໍ່? ຖ້າເຄີຍ, ກະລຸນາອະທິບາຍປະສົບການຂອງທ່ານໂດຍຫຍໍ້.

ໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ມີການເຊັນສັນຍາ ກ່ຽວກັບ ABS ທັງໝົດ ສອງສະບັບ: ໜຶ່ງແມ່ນເຊັນກັບ BEI ແລະ ອີກສະບັບໜຶ່ງແມ່ນເຊັນກັບສະຖາບັນຢາຜື້ນເມືອງ, ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ. ທັງສອງສັນຍາ ແມ່ນໄດ້ເຊັນກັບຜູ້ນຳໃຊ້ຕ່າງປະເທດ ແລະ ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະຜັນຂະຫຍາຍເປັນຮູບແບບການຄ້າ ຢ່າງໜ້ອຍຜົນໄດ້ຮັບສຸດທ້າຍຕ້ອງໃຫ້ມີ ໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຜະລິດຕະພັນ. ສະຖາບັນແຫ່ງຊາດຫຼາຍບ່ອນ ພ້ອມທັງ ຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ອົງກອນລັດ ໄດ້ລາຍງານວ່າບໍ່ມີສັນຍາໃນຮູບແບບນີ້ ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເປັນຮູບແບບບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ

¹⁶ ມາຮອດປີ 2019 ຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຢູ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີທັງ ພາກສ່ວນເອກະຊົນ, ບໍລິສັດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ແລະ ບັນດາໜ່ວຍງານພາກລັດ.

(MoU), ບົດບັນທຶກການຕົກລົງ (MoA) ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງຂອງໂຄງການ ທີ່ກວມເອົາວຽກງານກ່ຽວກັບ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແມ່ນລວມມີທັງ ພຶດ, ສັດ ແລະ ຈຸລິນຊີ.

ຊ່ຽວຊານສາກົນແຕ່ລະທ່ານ ໄດ້ລາຍງານວ່າສະຖາບັນຂອງພວກເຂົາມີສັນຍາ ABS ກັບ ສປປ ລາວ. ຜູ້ ຊ່ຽວຊານທ່ານໜຶ່ງໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ ປະສິບການໃນການເຈລະຈາສຳລັບການເຮັດສັນຍາແມ່ນມີຜົນດີຫຼາຍ ເພາະວ່າພະນັກງານຂອງອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດມີຄວາມເປັນມືອາຊີບສູງ.

17. ການສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ແກ່ທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ເປັນຂໍ້ບັງຄັບໃນສັນຍາ ABS

- ຄຳຖາມສຳລັບອົງກອນລັດ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ແມ່ນ: *ທ່ານຄິດວ່າ ສັນຍາວ່າດ້ວຍການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຄວນປະກອບມີຫຍັງແດ່: ເປັນຕົ້ນພັນທະຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ ຕໍ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະ ຍາກອນເຊັ່ນ: ການສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃນການເຮັດການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບສານສະກັດຈາກພຶດ-ສັດ-ຈຸລິນຊີ ແລະ ມູມບັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາ ກອນພັນທຸກຳ?*
- ຄຳຖາມສຳລັບຜູ້ນຳໃຊ້ແມ່ນ: *ທ່ານຄິດວ່າ ຄວນມີພັນທະຫຍັງແດ່ທີ່ຕ້ອງກຳນົດໃນສັນຍາວ່າດ້ວຍການ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ສຳລັບການສ້າງຄວາມສາມາດໃນການເຮັດການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດ ທະນາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສານສະກັດຈາກພຶດ-ສັດ-ຈຸລິນຊີ ແລະ ມູມບັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດ ພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?*

ບັນດາອົງກອນລັດ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ລະບຸວ່າ ສັນຍາ ABS ຄວນລະບຸພັນທະທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ແຍກອອກ ຕ່າງຫາກສຳລັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ທຸກຄຳຕອບຈາກພາກສ່ວນລັດ ແມ່ນ ເຫັນດີວ່າສັນຍາ ABS ຄວນມີພັນທະໃນການສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ແກ່ທ້ອງຖິ່ນ, ຈັດການ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອ ຊຸມຊົມໃນການນຳໃຊ້ ABS ໃຫ້ເປັນເຄື່ອງມືໃນການພັດທະນາຊຸມຊົນຂອງພວກເຂົາ. ໂດຍສະເພາະແລ້ວ ທາງອົງກອນລັດໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນວ່າ ຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ພາຍໃນປະເທດແມ່ນຍັງ ມີຈຳນວນໜ້ອຍ ພ້ອມທັງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ອຸປະກອນ ສຳລັບການຄົ້ນຄວ້າ ຍັງມີຈຳກັດ ສະນັ້ນການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ສິ່ງທີ່ກ່າວມາທັງໝົດນີ້ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຫຼາຍ ແຕ່ກໍຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດ ທາງດ້ານການເງິນພາຍໃນປະເທດ ທີ່ຈະດຳເນີນການເຮັດສິ່ງດັ່ງກ່າວໄດ້.

ຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ກໍມີຄວາມເຫັນທີ່ຄ້າຍຄືກັນວ່າ ສັນຍາ ABS ຄວນລະບຸພັນທະໃນການສ້າງຄວາມ ສາມາດໃຫ້ແກ່ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຄວນມີຂໍ້ກຳນົດທີ່ຊັດເຈນໃນສັນຍາ ກ່ຽວກັບ ຮູບແບບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດກັບອົງການຕ່າງໆ ແລະ ກັບຊຸມຊົນ. ຜູ້ນຳໃຊ້ຍັງຍົກໃຫ້ ເຫັນວ່າ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳແບບຍືນຍົງຄວນເປັນບຸລິມະສິດທຳອິດ; ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ຜູ້ນຳໃຊ້ ຄວນດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າໃນປະເທດ ເພື່ອສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ແກ່ທ້ອງຖິ່ນ ເຊິ່ງເປັນການແບ່ງປັນຜົນ ປະໂຫຍດໃນຮູບແບບໜຶ່ງ; ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ຄວນໃຫ້ຄຳແນະນຳໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ.

ຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ສັງເກດເຫັນວ່າ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຄິດວ່າຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ແມ່ນໄດ້ຮັບງ່າຍກວ່າຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນ ແຕ່ຕາມຄວາມເປັນຈິງແລ້ວຜູ້ນຳໃຊ້ສະດວກໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ຫຼາຍກວ່າຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ.

ຜູ້ຊ່ຽວຊານສາມທ່ານຍັງໄດ້ເຫັນດີວ່າ ສັນຍາ ABS ຄວນຕ້ອງມີການຮັບປະກັນວ່າຊຸມຊົນ ແລະ ສະຖາບັນອື່ນໆຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກການປະຕິບັດລະບຽບການ ABS. ຜູ້ຊ່ຽວຊານຕ່າງປະເທດທ່ານໜຶ່ງບໍ່ເຫັນດີນຳ ໂດຍກ່າວວ່າ ພັນທະໃນການສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ແກ່ທ້ອງຖິ່ນ ແມ່ນເປັນການຍາກເກີນໄປສຳລັບບໍລິສັດເອກະຊົນ ສະນັ້ນຄວນໃຫ້ເປັນທາງເລືອກຈະດີກວ່າ.

18. ອຳນາດຂອງອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ

ຄຳຖາມສຳລັບອົງກອນລັດ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ແມ່ນ: *ທ່ານຄິດວ່າອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ຄວນມີອຳນາດ ແລະ/ຫຼື ໜ້າທີ່ ທັງແດ່?* ຄຳຖາມນີ້ບໍ່ໄດ້ຖາມຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ.

ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງອົງກອນລັດທັງໝົດກ່າວວ່າ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດຄວນມີອຳນາດທີ່ນອກເໜືອຈາກອຳນາດທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ¹⁷. ອຳນາດເພີ່ມເຕີມຄວນກວມເອົາ ການນຳພາ, ການປະສານງານ ແລະ ການໃຫ້ຄຳແນະນຳແກ່ພາກສ່ວນອື່ນ ແລະ ໜ່ວຍງານທ້ອງຖິ່ນອື່ນ; ໃຫ້ຄຳປຶກສາກ່ຽວກັບການເຈລະຈາ; ການສ້າງຖານຂໍ້ມູນ; ສະໜັບສະໜູນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາພື້ນຖານຈົນຂະຫຍາຍເປັນການຄ້າ; ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ປະເມີນຜົນ.

ຜູ້ຊ່ຽວຊານພາຍໃນປະເທດຮູ້ສຶກວ່າອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດຄວນຈະມີອຳນາດເພີ່ມເຕີມ ໂດຍສະເພາະການມອບໝາຍໃຫ້ໜ່ວຍງານທີ່ຮັບຜິດຊອບຕ່າງໆ ຊ່ວຍບັນດາກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການໃນການເຮັດຄົ້ນຄວ້າ-ພັດທະນາ ໂດຍສະເພາະໃນຮູບແບບເປັນການຄ້າ ພ້ອມທັງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ນັກສຶກສາ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຈາກພາກເອກະຊົນ. ຜູ້ຊ່ຽວຊານຕ່າງປະເທດບໍ່ເຊື່ອວ່າອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດຈຳເປັນຕ້ອງມີອຳນາດເພີ່ມເຕີມ.

19. ອົງກອນທີ່ມີອຳນາດພຽງຜູ້ດຽວ

ຄຳຖາມສຳລັບອົງກອນລັດ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແມ່ນ: *ທ່ານຄິດວ່າອົງກອນທີ່ອອກໃບອະນຸຍາດ ແລະ ອົງກອນທີ່ເຈລະຈາສຳລັບການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ ຄວນຈະແມ່ນອົງກອນດຽວກັນບໍ່?* ຄຳຖາມນີ້ບໍ່ໄດ້ຖາມຜູ້ຊ່ຽວຊານ

¹⁷ ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ກຳນົດລະບຽບການກ່ຽວກັບ ABS ເທື່ອ. ມາດຕາ 24 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຄວາມປອດໄພດ້ານເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ ແມ່ນໄດ້ລະບຸກ່ຽວກັບ ABS ໂດຍລວມ. ມາດຕາ 61 ຂອງກົດໝາຍດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ກຳນົດໃຫ້ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບໃນການບໍລິການຈັດການກ່ຽວກັບເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ. ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ໄດ້ກຳນົດໃຫ້ BEI ເປັນອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດກ່ຽວກັບ ABS ຍ້ອນວ່າ ສປປ ລາວຍັງບໍ່ທັນມີລະບຽບການກ່ຽວກັບ ABS ເທື່ອ ສະນັ້ນ BEI ແມ່ນມີສິດອຳນາດໃນການບໍລິຫານຈັດການກ່ຽວກັບວຽກງານ ABS.

ຜູ້ຕອບຄໍາຖາມຈາກພາກລັດສ່ວນຫຼາຍກ່າວວ່າຄວນມີສອງອົງກອນຮັບຜິດຊອບກ່ຽວກັບ ABS ຄື ອົງກອນດ້ານການຄຸ້ມຄອງ/ບໍລິຫານ ແລະ ອົງກອນດ້ານວິທະຍາສາດ/ວິຊາການ. ມີສາມທ່ານໄດ້ສັງເກດວ່າເປັນຄວາມຄິດທີ່ດີທີ່ມີອົງກອນທີ່ແຍກກັນ ແຕ່ວ່າກໍຕ້ອງຂຶ້ນກັບຄວາມສາມາດຕົວຈິງທີ່ມີຢູ່ຂອງປະເທດ.

ຜູ້ນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເກືອບທຸກຄົນກ່າວວ່າຄວນມີອົງກອນດຽວໃນການອອກໃບອະນຸຍາດ ແລະ ໃນການເຈລະຈາການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ. ມີສອງທ່ານໄດ້ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ມີອົງກອນດຽວ ຍ້ອນວ່າອົງກອນຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດທີ່ມີຢູ່ໃນປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນມີຄວາມເປັນມືອາຊີບ ແລະ ເຂົ້າໃຈບັນຫາ. ເຫດຜົນທີ່ຜູ້ນໍາໃຊ້ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ມີອົງກອນດຽວຍ້ອນວ່າອົງກອນນັ້ນຈະເຂົ້າໃຈລະບຽບການຕ່າງໆ ແລະ ເຂົ້າໃຈສິ່ງທີ່ຜູ້ນໍາໃຊ້ຢາກໄດ້ ແລະ ຕ້ອງການ. ຜູ້ນໍາໃຊ້ຍັງໄດ້ສັງເກດເຫັນວ່າ ອົງກອນທີ່ມີອໍານາດພຽງຜູ້ດຽວ ຈະຮັກສາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການບໍລິຫານ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ແລະ ການກວດກາງ່າຍຂຶ້ນ. ຜູ້ນໍາໃຊ້ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ສັງເກດວ່າຈະມີອົງກອນດຽວກໍໄດ້ ຖ້າວ່າມີຄວາມສາມາດ ແລະ ມີຊັບພະຍາກອນ ພ້ອມທັງສາມາດໃຫ້ຄໍາແນະນໍາໄດ້. ອີກທ່ານໜຶ່ງໄດ້ກ່າວວ່າຄວນມີອົງກອນດຽວໂດຍມີສ່ວນຮ່ວມຂອງບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ. ຜູ້ນໍາໃຊ້ອີກທ່ານໜຶ່ງຕອບວ່າ ຈໍານວນອົງກອນຮັບຜິດຊອບບໍ່ແມ່ນບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນແມ່ນອົງກອນນັ້ນຕ້ອງມີຄວາມສາມາດເຮັດໃນສິ່ງທີ່ຕ້ອງການໄດ້. ສ່ວນຜູ້ນໍາໃຊ້ອີກທ່ານໜຶ່ງສະໜັບສະໜູນແນວຄວາມຄິດໃນການແຍກອົງກອນ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ຄວາມໂປ່ງໃສ. ຜູ້ນໍາໃຊ້ຄົນທີສາມໄດ້ສັງເກດວ່າມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການແຍກອົງກອນຮັບຜິດຊອບ ຖ້າອົງກອນເຫຼົ່ານັ້ນມີຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການທັງໝົດ.

20. ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແລະ ມູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ທີ່ພົບເຫັນຢູ່ປະເທດອື່ນ ພ້ອມທັງເຫັນຢູ່ສປປ ລາວ

- ຄໍາຖາມສໍາລັບອົງກອນລັດແມ່ນ: (1) ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ມີກໍລະນີການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາທີ່ຄືກັນກັບປະເທດອື່ນ ບໍ? (2) ຖ້າມີ, ມີເງື່ອນໄຂໃດ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນການເຈລະຈາຂໍ້ຕົກລົງ?
- ຄໍາຖາມສໍາລັບຜູ້ຊ່ຽວຊານແມ່ນ: ທ່ານຄິດວ່າ ສປປ ລາວ ຄວນເຮັດແນວໃດໃນກໍລະນີຊັບພະຍາກອນ ແລະ/ຫຼື ມູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ທີ່ມີຢູ່ລາວກໍມີຢູ່ປະເທດອື່ນຄືກັນ? ບໍ່ໄດ້ຖາມຄໍາຖາມນີ້ກັບຜູ້ນໍາໃຊ້.

BEI ເອງຄາດວ່າການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາທີ່ມີຢູ່ ສປປ ລາວ ກໍມີຢູ່ປະເທດອື່ນຄືກັນ; ບັນດາອົງກອນອື່ນໆລະບຸວ່າພວກເຂົາບໍ່ມີຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບບັນຫານີ້; ສ່ວນບັນດາອົງກອນລັດບໍ່ໄດ້ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນກ່ຽວກັບວິທີດໍາເນີນຕໍ່ກໍລະນີດັ່ງກ່າວ.

ຜູ້ຊ່ຽວຊານຕ່າງປະເທດທ່ານໜຶ່ງໄດ້ແນະນໍາວ່າ ສປປ ລາວ ບໍ່ຄວນເຮັດຂັ້ນຕອນຕ່າງໆໃຫ້ສັບສົນຫຼາຍ ເພາະວ່າຖ້າພວກເຂົາເປັນຜູ້ນໍາໃຊ້ ທີ່ສົນໃຈຢາກນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາດັ່ງກ່າວ ກໍຈະໄປເຂົ້າຫາບ່ອນອື່ນ. ຜູ້ຊ່ຽວຊານຕ່າງປະເທດອີກທ່ານໜຶ່ງມີຄວາມຄິດເຫັນວ່າ ບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງມີຂັ້ນຕອນພິເສດສໍາລັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ທີ່ມີຢູ່ທັງປະເທດອື່ນ ແລະ ໃນ ສປປ ລາວ.

21. ມູນຄ່າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ

ສປປ ລາວ ບໍ່ມີວິທີການໃນການປະເມີນມູນຄ່າທັງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ບໍ່ມີທ່ານ ໂດຕອບຄຳຖາມວ່າຄວນຈະຕີມູນຄ່າຂອງຜົນປະໂຫຍດເປັນຮູບແບບໃດ.

ໄດ້ຖາມກຸ່ມເປົ້າໝາຍທັງໝົດວ່າ: ທ່ານຄິດວ່າຮູບແບບຜົນປະໂຫຍດແນວໃດ ທີ່ຄວນຈະໄດ້ຈາກການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?

ມີສາມທ່ານຈາກອົງກອນລັດກ່າວວ່າຈະປຶກສາລຶກການຕີມູນຄ່າກັບຜູ້ນຳໃຊ້ ໂດຍອີງໃສ່ການຄ້າ ແຕ່ມີສອງ ທ່ານກ່າວວ່າບໍ່ໄດ້ປຶກສາຫາລຶກການຕີມູນຄ່າກັບຜູ້ນຳໃຊ້; ສ່ວນບັນດາທ່ານອື່ນໆຈາກອົງກອນລັດແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ ມູນກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ. BEI ລາຍງານວ່າ ໃນສອງສັນຍາ ABS ທີ່ມີຢູ່ແມ່ນ ສັນຍາທີ່ໜຶ່ງສຳລັບການ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໂດຍ 70% ສຳລັບບໍລິສັດ ແລະ 30% ສຳລັບອົງກອນຮັບຜິດຊອບ; ແລະ ສັນຍາທີ ສອງແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການເຈລະຈາໃໝ່ ຖ້າຜົນການຄົ້ນຄວ້ານຳໄປສູ່ສິນຄ້າ ຫຼື ຜະລິດຕະພັນເພື່ອເປັນ ທຸລະກິດຄ້າຂາຍ.

ຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານໜຶ່ງກ່າວວ່າ ການຕີມູນຄ່າຜົນປະໂຫຍດຄວນອີງໃສ່ຄຸນຄ່າຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ປະກອບ ສ່ວນໃຫ້ແກ່ເສດຖະກິດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ສ່ວນອີກທ່ານໜຶ່ງໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ ການປະກອບສ່ວນຂອງຊັບ ພະຍາກອນພັນທຸກຳແມ່ນຕິດພັນກັບການຄ້າ¹⁸. ຜູ້ນຳໃຊ້ສາມທ່ານໄດ້ລະບຸວ່າຄວນມີຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບ ແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ພ້ອມທັງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາຊຸມຊົນ ເຂດຊົນນະບົດອີກດ້ວຍ. ສ່ວນຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານອື່ນໆ ໄດ້ໃຫ້ຄຳແນະນຳສຳລັບກົນໄກການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ເຊິ່ງລວມມີ ພາສີຂອງລັດສຳລັບການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ຮັບປະກັນວ່າຜົນປະໂຫຍດດັ່ງກ່າວຈະ ໄປຮອດໄປເຖິງຊຸມຊົນ ແລະ ການອະນຸລັກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ; ການທົດແທນຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານ ຊີວະນາໆພັນ; ແລະ ຄຳທຳນຽມການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ.

ບັນດາຜູ້ຊ່ຽວຊານໄດ້ໃຫ້ຕົວຢ່າງກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ຕີເປັນມູນຄ່າ ເຊັ່ນ: ເພີ່ມຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈສະເພາະກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ການປົກປ້ອງ ແລະ ອະນຸລັກທີ່ເໝາະສົມ ລວມທັງຜ່ານການຄົ້ນຄວ້າ-ພັດທະນາ; ການສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ແກ່ນັກສຶກສາ; ສິ່ງ ພິມຕ່າງໆໃນວາລະສານວິທະຍາສາດ; ບົດລາຍງານສັ້ນ; ການສື່ສານໃນໜັງສືພິມແຫ່ງຊາດ; ແລະ ກອງ ປະຊຸມຢູ່ພາຍໃນປະເທດ. ຕົວຊີ້ວັດສຳລັບຜົນປະໂຫຍດເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນກວມເອົາການເພີ່ມຈຳນວນນັກສຶກສາທີ່

¹⁸ ຄຳເຫັນຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານນີ້ ແມ່ນໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າຊີວະນາໆພັນ. “ລັກສະນະຂອງບັນດາກິດຈະກຳຂອງການຄ້າຊີວະນາໆ ພັນ ແມ່ນຕ້ອງເຮັດຕາມມາດຖານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ. ຕົວຢ່າງ: ບັນດາກິດຈະກຳຂອງການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ຕ້ອງຮັກສາຄຸນ ລັກສະນະຂອງລະບົບນິເວດ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສທາງທຳມະຊາດຂອງຊະນິດພັນທີ່ຈະເກັບເອົາ ຫຼື ເອົາໄປປຸກ. ຄວນສ້າງ ແລະ ແຈກຢາຍລາຍຮັບໃຫ້ທົ່ວເຖິງທຸກ ລະດັບ ແລະ ທຸກພາກສ່ວນຂອງລະບົບຕ້ອງໄດ້ມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນ.” UNCTAD. 2017. ການຄ້າຊີວະນາໆ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນ ປະໂຫຍດ: ຈາກພາກທິດສະດີຫາການປະຕິບັດຕົວຈິງ. ບົມຄຸນມີ ສຳລັບຜູ້ສ້າງນະໂຍບາຍ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆ. ກ່ອງທີ 2. ໜ້າ 8. [https:// unctad.org/en/Pages/DITC/Trade-and-Environment/BioTrade.aspx](https://unctad.org/en/Pages/DITC/Trade-and-Environment/BioTrade.aspx)

ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ, ຈຳນວນວາລະສານວິທະຍາສາດທີ່ຖືກຕີພິມເຜີຍແຜ່ ແລະ ຈຳນວນການສື່ສານໃນສື່ຕ່າງໆ.

22. ການສ້າງອັດຕາສ່ວນຂອງຜົນປະໂຫຍດ

ໄດ້ຖາມກຸ່ມເປົ້າໝາຍທັງໝົດວ່າ: ທ່ານຄິດວ່າ ຫຼັກການໃນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຄວນຈະກຳນົດ ຄ່າຕໍ່າສຸດ ຫຼື ຄ່າສູງສຸດ ຫຼື ຄວນຈະຄິດໄລ່ຕາມລາຄາສິນຄ້າຕົວຈິງ ເຊິ່ງວ່າອາດຈະປັນປັດໄຈຈຳກັດໃນການເຈລະຈາ?

ຫຼາຍທ່ານຈາກອົງກອນລັດຕອບວ່າ ຄວນຄິດໄລ່ຜົນປະໂຫຍດເປັນແຕ່ລະກໍລະນີຕາມລາຄາສິນຄ້າຕົວຈິງ ຫຼື ເປັນເປີເຊັນຂອງລາຍຮັບຈາກຜະລິດຕະພັນ. ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ແນະນຳວ່າ ຜົນປະໂຫຍດແມ່ນຂຶ້ນກັບຄວາມສາມາດຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ໃນການເຈລະຈາເອົາຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ໄດ້ສູງສຸດ ເຊິ່ງນຳມາຄຽວກັນກັບການປະກອບສ່ວນລະຫວ່າງຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ມີ 4 ທ່ານຈາກອົງກອນລັດກ່າວວ່າ ກົດໝາຍ ຫຼື ລະບຽບການຄວນກຳນົດອັດຕາສ່ວນສູງສຸດ ແລະ ອີກທ່ານໜຶ່ງກ່າວວ່າຄວນກຳນົດອັດຕາສ່ວນໜ້ອຍສຸດ. ສ່ວນທ່ານໜຶ່ງໄດ້ຊີ້ບອກວ່າລະບຽບການຄວນກຳນົດຜົນປະໂຫຍດຕາມມາດຕະຖານ ແລະ ລາຍລະອຽດວິທີການຄິດໄລ່ເປັນແຕ່ລະກໍລະນີ.

ບັນດາຜູ້ນຳໃຊ້ກ່າວວ່າການກຳນົດຜົນປະໂຫຍດເປັນແຕ່ລະກໍລະນີນັ້ນແມ່ນໄດ້ຜິດດີກວ່າ ແຕ່ວ່າການກຳນົດເປັນເປີເຊັນໃນລະບຽບການແມ່ນສະດວກໃຫ້ແກ່ຜູ້ບໍລິຫານ. ຫຼາຍທ່ານທີ່ສະໜັບສະໜູນການກຳນົດເປັນແຕ່ລະກໍລະນີກ່າວວ່າ ຄວນເຮັດເປັນເປີເຊັນຂອງລາຄາສິນຄ້າຕົວຈິງ¹⁹. ຜູ້ນຳໃຊ້ເກືອບເຄິ່ງໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນອັດຕາສ່ວນສູງສຸດ ທີ່ກຳນົດໃນລະບຽບການ. ຜູ້ນຳໃຊ້ຈາກມະຫາວິທະຍາໄລໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ອັດຕາສ່ວນສູງສຸດໃນລະດັບທີ່ຍອມຮັບໄດ້ຈະເປັນສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈທີ່ສຸດ ສຳລັບສະຖາບັນຂອງພວກເຂົາ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ອີກທ່ານໜຶ່ງໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ ພາກສ່ວນເອກະຊົນຕ້ອງການອັດຕາສ່ວນສູງສຸດ. ຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານໜຶ່ງກ່າວວ່າຜົນປະໂຫຍດຄວນຈະຂຶ້ນກັບໄລຍະການດຳເນີນທຸລະກິດ ເພາະວ່າໃນປີທຳອິດຕ້ອງມີການລົງທຶນໃນການສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນ ແລະ ກັບບັນດາອົງກອນລັດ. ຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານໜຶ່ງບໍ່ເຫັນດີນຳການກຳນົດຜົນປະໂຫຍດເປັນເປີເຊັນ ແລະ ອີກທ່ານໜຶ່ງກ່າວວ່າ ມາດຕະຖານຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ອັດຕາສ່ວນຜົນປະໂຫຍດ ຄວນຈະລະບຸໃນສັນຍາ ABS.

ຜູ້ຊ່ຽວຊານສາມທ່ານເຫັນດີກັບການສ້າງເປີເຊັນສຳລັບຜົນປະໂຫຍດ; ສ່ວນອີກທ່ານໜຶ່ງແມ່ນບໍ່ເຫັນດີນຳຄວາມຄິດດັ່ງກ່າວ. ສຳລັບບັນດາທ່ານທີ່ເຫັນດີນັ້ນ ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ກ່າວວ່າຄວນຈະເປັນເປີເຊັນສູງສຸດ ແລະ ອີກທ່ານໜຶ່ງຕ້ອງການເປັນເປີເຊັນຕໍ່າສຸດ ແລະ/ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ແມ່ນເງິນ. ສຳລັບບັນດາທ່ານທີ່ເຫັນດີນັ້ນໄດ້ສັງເກດເຫັນວ່າ: ເປັນປະໂຫຍດໃນການກຳນົດບາງມາດຖານ ຫຼື ມາດຕະການ ສຳລັບຜົນ

¹⁹ ໂຄງການສົ່ງເສີມການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າການກຳນົດລາຄາທີ່ເໝາະສົມສຳລັບຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແມ່ນບັນຫາສຳຄັນທີ່ສຸດ ສຳລັບການກຳນົດລະບຽບການກ່ຽວກັບ ABS. UNCTAD. 2017. ການຄ້າຊີວະນາໆ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ: ຈາກພາກທິດສະດີທາງການປະຕິບັດຕົວຈິງ. ບົມຄຸນມີ ສຳລັບຜູ້ສ້າງນະໂຍບາຍ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆ. ກ່ອງທີ 2. ໜ້າ 8. <https://unctad.org/en/Pages/DITC/Trade-and-Environment/BioTrade.aspx> ໂດຍສະເພາະ ເບິ່ງໜ້າທີ 35-39 ສຳລັບການປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບການກຳນົດລາຄາທີ່ເໝາະສົມ ພ້ອມທັງ ໜ້າທີ 59, 76 ແລະ 78 ແມ່ນຕົວຢ່າງວິທີການຂອງບັນດາປະເທດທີ່ຈັດການກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ.

ປະໂຫຍດທີ່ເປັນທຳຕໍ່ທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໂດຍອີງໃສ່ການປະຕິບັດຕົວຈິງ; ຄວນຈັດແບ່ງປະເພດອັດຕາສ່ວນຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ແຕກຕ່າງກັນເພື່ອຮູບແບບທີ່ເປັນການຄ້າ ແລະ ເພື່ອການຄົ້ນຄວ້າ; ໃນກໍລະນີການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ເພື່ອການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ແລ້ວ ຄວນມີຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນ ແລະ/ຫຼື ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ແມ່ນເງິນ ສຳລັບການພັດທະນາຄວາມສາມາດ.

23. ບົດແນະນຳໃນການເຈລະຈາສຳລັບສັນຍາ

ໄດ້ຖາມກຸ່ມເປົ້າໝາຍທັງສາມກຸ່ມ ໜຶ່ງ ຫຼື ທັງສອງຄຳຖາມເຫຼົ່ານີ້: (1) *ທ່ານຄິດວ່າຈຳເປັນຕ້ອງມີເອກະສານ (ຕົວຢ່າງ: ຄູ່ມື, ວິທີການ, ແບບຟອມ) ຊ່ວຍເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການເຈລະຈາ ບໍ່? (2) ເອກະສານໃດແດ່ (ຕົວຢ່າງ ຄູ່ມື, ວິທີການ, ແບບຟອມ) ທີ່ຈະເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍທີ່ສຸດໃນການອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການເຈລະຈາ?*

ບັນດາທ່ານຈາກພາກລັດກ່າວວ່າ ບົດແນະນຳໃດກໍຕາມ ເຊັ່ນ ຄູ່ມື ແລະ ວິທີການ ຫຼື ເອກະສານອື່ນໆ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ພ້ອມທັງ ຮູບແບບຂໍ້ກຳນົດ ຫຼື ຮູບແບບສັນຍາ ແມ່ນສຳຄັນທີ່ສຸດ. ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ແນະນຳວ່າ ຄວນເອົາບົດແນະນຳທັງໝົດເຮັດເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນລະບົບອອນລາຍເພື່ອສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ.

ຜູ້ນຳໃຊ້ທຸກທ່ານຕອບວ່າ ບົດແນະນຳການເຈລະຈາສຳລັບສັນຍາ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ແລະ ໄດ້ສັງເກດວ່າບົດແນະນຳດ້ານການຄ້າ ແລະ ຮູບແບບສັນຍາ ຫຼື ຮູບແບບຂໍ້ກຳນົດເພື່ອອ້າງອີງຈະເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍ.

ຜູ້ຊ່ຽວຊານສາມທ່ານກ່າວວ່າ ເອກະສານການແນະນຳການເຈລະຈາສຳລັບສັນຍາແມ່ນສຳຄັນ; ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ແນະນຳວ່າເນື້ອໃນບົດແນະນຳດັ່ງກ່າວບໍ່ຄວນຫຼາຍເກີນໄປ ເພາະຄົນສ່ວນໃຫຍ່ຈະບໍ່ເຂົ້າໃຈເນື້ອໃນ ແລະ ຈະເປັນການເສຍເວລາ. ຜູ້ຊ່ຽວຊານທ່ານໜຶ່ງກ່າວວ່າ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີບົດແນະນຳເພີ່ມເຕີມໃນການເຈລະຈາສຳລັບສັນຍາ ເພາະວ່າຂັ້ນຕອນຕ່າງໆທີ່ອີງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດໃຊ້ໃນປະຈຸບັນ ແມ່ນມີຊັດເຈນແລ້ວ.

24. ບັນຫາຕ່າງໆທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສັນຍາການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ

- ຄຳຖາມສຳລັບອົງກອນລັດແມ່ນ: (1) *ທ່ານຄິດວ່າ ແມ່ນຫຍັງທີ່ເປັນບັນຫາໃນການເຈລະຈາ? (2) ໜ່ວຍງານ ຫຼື ອົງກອນຂອງທ່ານ ໄດ້ມີບັນຫາສະເພາະທີ່ເຮັດໃຫ້ຊັກຊ້າ ໃນການອອກໜັງສືອະນຸຍາດການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນ ຄືແນວໃດແດ່? (3) ກະລຸນາ ໃຫ້ລາຍລະອຽດປະສົບການທີ່ເປັນບັນຫາ ທີ່ໜ່ວຍງານຂອງທ່ານພົບໃນໄລຍະຜ່ານມາ ແລະ ທ່ານຄິດວ່າຈະມີວິທີແກ້ໄຂແນວໃດ?*

ບັນດາທ່ານຈາກອົງກອນລັດໄດ້ກຳນົດສາມບັນຫາທີ່ເປັນລັກສະນະຂອງການເຈລະຈາສຳລັບສັນຍາການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ສຳລັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ມີ 4 ທ່ານໄດ້ລະບຸວ່າການຕິດຕາມສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຫຼັງຈາກເຮັດສັນຍາ ຫຼື MoU ແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສູງທີ່ສຸດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເປັນການຍາກທີ່ຈະປະຕິບັດ R&D ໃນປະເທດ ຍ້ອນຂໍ້ຈຳກັດດ້ານຄວາມສາມາດ. ມີສາມທ່ານໄດ້ກ່າວວ່າ ການເຂົ້າໃຈ ABS ແລະ ວິທີການນຳໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບ

ການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນລະຫວ່າງການເຈລະຈາແມ່ນຫຍັງຍາກສັບສົນຫຼາຍທີ່ສຸດ ແຕ່ມີສອງທ່ານທີ່ຮູ້ສຶກວ່າ ການຕີມູນຄ່າຜົນປະໂຫຍດແມ່ນບັນຫາທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນທີ່ສຸດ.

ນອກນັ້ນ, ພວກເຂົາໄດ້ກຳນົດບັນຫາຕໍ່ໄປນີ້ທີ່ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສັນຍາ ABS ກໍຄື ບໍ່ມີນະໂຍບາຍທີ່ຊັດເຈນ ຫຼື ລະບຽບການ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເພາະ; ຂາດເອກະສານຊ່ວຍເຜີຍອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການເຈລະຈາທີ່ ເປີດເຜີຍທາງສາທາລະນະ ແລະ ເຂົ້າເຖິງໄດ້ງ່າຍ; ຂາດຄວາມຊັດເຈນກ່ຽວກັບອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ; ຂາດການປະສານງານ; ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ABS ແລະ ປະສິບການແມ່ນຈຳກັດ ໃນການເຈລະຈາ ABS; ແລະ ຄົນຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ.

- ຄຳຖາມສຳລັບຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ແມ່ນ: *ສິ່ງໃດທີ່ທ່ານຄິດວ່າເປັນບັນຫາຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດໃນ ຂະບວນການການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?*

ຜູ້ນຳໃຊ້ 4 ທ່ານໄດ້ກ່າວວ່າ ການຂາດຄວາມຊັດເຈນຂອງໂຄງການກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນ ພັນທຸກຳ ແມ່ນເປັນບັນຫາທີ່ຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ. ຜູ້ນຳໃຊ້ 5 ທ່ານໄດ້ກ່າວ ເຖິງ 4 ບັນຫາຄື ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະຕິບັດຕາມຂໍ້ກຳນົດດ້ານກົດໝາຍ ເພາະວ່າບໍ່ມີລະບຽບການ ຫຼື ຄຸ້ມຄອງວິຊາການເທື່ອ; ສິ່ງທ້າທາຍໃນການສ້າງຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ໃນຮູບແບບທີ່ ບໍ່ເປັນເງິນຕາ; ໃນລະຫວ່າງການເຈລະຈາແມ່ນຈຳເປັນສຳລັບຜູ້ສະໝັກຕ້ອງມີຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບຄ່າທຳນຽມ ໃນການອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ການບໍລິຫານຈາກອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ; ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຊັບພະຍາກອນນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊຸກຍູ້ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນຂະບວນການເຈລະຈາ. ຜູ້ນຳໃຊ້ສອງທ່ານໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ ສັງເກດວ່າ ເປັນເລື່ອງຍາກສຳລັບພວກເຂົາທີ່ຈະອະທິບາຍສິ່ງທີ່ພວກເຂົາຢາກເຮັດ ຫຼື ສິ່ງທີ່ພວກເຂົາສາມາດ ປະກອບສ່ວນໃຫ້ແກ່ປະເທດ ໃນເວລາທີ່ພວກເຂົາສົນໃຈກ່ຽວກັບການນຳໄປສູ່ການກວດສອບທາງຊີວະພາບ (bioprospecting) ແລະ ບໍ່ມີເປົ້າໝາຍສະເພາະ ສຳລັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໃນຕອນເລີ່ມຕົ້ນຂອງການ ເຈລະຈາ. ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ເນັ້ນໜັກວ່າ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ ຄວນມີຄວາມແຕກຕ່າງຢ່າງຊັດເຈນລະຫວ່າງ ການປູກ ແລະ ປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ພ້ອມທັງຄວນມີຄ່າທຳນຽມທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເຜີຍອຳນວຍ ຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄ້າຊີວະນາໆພັນ. ອີກທ່ານໜຶ່ງໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວນມີກົນໄກສຳລັບການເຊື່ອມ ຕໍ່ ABS ກັບການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ ໂດຍຜ່ານກົນໄກການແບ່ງປັນຜົນປະ ໂຫຍດ. ຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານ ໜຶ່ງໄດ້ກ່າວວ່າ ບໍ່ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ເພາະວ່າອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດໄດ້ລະບຸເອກະສານທີ່ຈຳເປັນຢ່າງ ຈະແຈ້ງ ແລະ ແບບສອບຖາມສຳລັບຜູ້ສະໝັກແມ່ນຊັດເຈນແລ້ວ.

ຜູ້ຊ່ຽວຊານສອງທ່ານໄດ້ກຳນົດສອງບັນຫາດຽວກັນຄື ການຂາດຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຂອບເຂດການເຂົ້າເຖິງຊັບ ພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ຄວາມຕ້ອງໃນການເຂົ້າເຖິງດັ່ງກ່າວ; ແລະ ຂາດການປັບຕົວເຂົ້າກັບຜູ້ນຳໃຊ້ ປະເພດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າຂອງພາກລັດ, ສູນຄົ້ນຄວ້າເອກະຊົນ, ມະຫາວິທະຍາໄລ ແລະ ບໍລິສັດ. ບັນຫາອື່ນໆທີ່ຜູ້ຊ່ຽວຊານກໍຄື: ຂໍ້ຈຳກັດດ້ານປະສິບການ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການເຈລະຈາ; ຂາດຄວາມ

ຊັດເຈນກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ຄວນເຮັດ ເມື່ອມີການປ່ຽນແປງຈຸດປະສົງໃນການເຂົ້າເຖິງຈາກການຄົ້ນຄວ້າຂັ້ນພື້ນ
ຖານຈົນເຖິງການນຳໃຊ້ທາງການຄ້າ; ແລະ ຂາດຂໍ້ມູນທາງອອນລາຍກ່ຽວກັບຂະບວນການຕ່າງໆ.

25. ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້

- ໄດ້ຖາມທັງອົງກອນລັດ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ ວ່າ: *ສິ່ງໃດທີ່ທ່ານສາມາດຖອດຖອນໄດ້ຈາກກົນໄກການຈັດຕັ້ງ
ປະຕິບັດ ແລະ ການຂໍອະນຸຍາດ ທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ? ບໍ່ໄດ້ຖາມຄຳຖາມນີ້ກັບຜູ້ຊ່ຽວ
ຊານ.*
- ໄດ້ຖາມຜູ້ນຳໃຊ້ ວ່າ: *ໂດຍອີງໃສ່ປະສົບການຂອງທ່ານ ແລະ ປະສົບການຂອງບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງທ່ານ
ສິ່ງໃດທີ່ຕ້ອງມີການປັບປຸງກ່ຽວກັບຂັ້ນຕອນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ການເຈລະຈາສຳ
ລັບສັນຍາການເຂົ້າເຖິງດັ່ງກ່າວ?*

ມີສາມທ່ານຈາກອົງກອນລັດໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ ຄວາມສາມາດຂອງພະນັກງານຂອງພວກເຂົາແມ່ນມີຈຳກັດ
ເພາະວ່າ ABS ແມ່ນບັນຫາໃໝ່ສຳລັບພວກເຂົາ. ສ່ວນສອງທ່ານໄດ້ກ່າວວ່າ ພວກເຂົາໄດ້ຮຽນຮູ້ຄວາມສຳ
ຄັນຂອງການມີລະບຽບການ ແລະ ຄູ່ມື ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ; ອີກສອງທ່ານຊື່ໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສຳຄັນທີ່ຜູ້ນຳໃຊ້ຕ້ອງ
ເຄົາລົບ ແລະ ຮັບຮູ້ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ. ບົດຮຽນອື່ນໆປະກອບມີ: ການປຸກຈິດສຳນຶກກ່ຽວກັບ
ABS ແມ່ນຍັງຈຳກັດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງສຳລັບຄູ່ມືແນະນຳກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ
ແລະ ການນຳໃຊ້ຢ່າງເໝາະສົມ; ສປປ ລາວ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຈຳແນກລັກສະນະຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ
ຈາກພືດປ່າ ແລະ ສວນປູກ; ຂັ້ນຕອນທີ່ຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ ແລະ ລະບົບຊັກຊ້າທີ່ເຮັດໃຫ້ໂຄງການດຳເນີນງານ
ຊ້າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະເຂົ້າຫາແຫຼ່ງທຶນ; ຕ້ອງມີກົນໄກລະອຽດ ແລະ ບົດແນະນຳໃນການຈັດຕັ້ງ
ປະຕິບັດ; ສປປ ລາວ ຕ້ອງການຜູ້ຊ່ຽວຊານດ້ານການເຈລະຈາ ເພື່ອສາມາດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກ
ໂຄງການຮ່ວມມື ແລະ ຮູບແບບສັນຍາທີ່ມີການດັດແປງງ່າຍໃນໄລຍະການເຈລະຈາ; ຄວາມສຳຄັນຂອງການ
ເຈລະຈາໃນເບື້ອງຕົ້ນຄື ຂໍ້ຕົກລົງຄວນປະກອບມີກິດຈະກຳ, ການແລກປ່ຽນຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນ
ປະໂຫຍດ, ແລະ ສັນຍາ ABS ຄວນມີຄວາມຊັດເຈນໃນເວລາທີ່ຈະລົງລາຍເຊັນ; ແລະ ເຂົ້າໃຈມູນຄ່າໃນຮູບ
ແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ພ້ອມທັງ ສິ່ງ
ທຳທາຍ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດໃນການເຈລະຈາເພື່ອການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ເຊິ່ງຄວນຈະເປັນຮູບແບບທີ່ເປັນ
ເງິນຕາ ແລະ ຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ.

ສຳລັບຄຳຖາມທີ່ໜຶ່ງ, ຜູ້ນຳໃຊ້ໄດ້ສັງເກດວ່າ ເປັນສິ່ງສຳຄັນທີ່ຈະຕ້ອງມີລະບຽບການ ຫຼື ຄູ່ມືແນະນຳ ແລະ
ຄວນມີຂໍ້ກຳນົດສຳລັບການຮັບຟັງຄວາມຄິດເຫັນຈາກມວນຊົນ. ຜູ້ນຳໃຊ້ທ່ານໜຶ່ງໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຂໍ
ຄຳແນະນຳຈາກອົງກອນລັດແມ່ນໃຊ້ເວລາດົນ. ຜູ້ນຳໃຊ້ອີກທ່ານໜຶ່ງໄດ້ຮຽນຮູ້ວ່າ ຄວາມໄວ້ວາງໃຈເຊິ່ງກັນ
ແລະ ກັນ ແມ່ນສຳຄັນທີ່ສຸດ ແລະ ນັ້ນເປັນພຽງການປະຕິບັດທີ່ດີໃນສ່ວນຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ເທົ່ານັ້ນ ທີ່ຝຶກໃຫ້
ເຫັນວ່າຜູ້ນຳໃຊ້ມີຄວາມຈິງໃຈ.

ສໍາລັບຄໍາຖາມທີສອງ, ຜູ້ນໍາໃຊ້ໄດ້ກ່າວວ່າ ພວກເຂົາໄດ້ຮຽນຮູ້ວ່າພວກເຂົາຕ້ອງການລະບຽບການ ແລະ ຄູ່ມື ແນະນໍາທີ່ສະເພາະ ແລະ ຊັດເຈນ ພ້ອມທັງຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການປະຕິບັດທີ່ໄດ້ດີ. ພວກເຂົາກ່າວວ່າ ຜູ້ສະໝັກ ຕ້ອງເຂົ້າໃຈລະບຽບການກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ ແລະ ການສົ່ງອອກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ໂດຍສະເພາະ ເອກະສານທີ່ຕ້ອງການ ແລະ ຕ້ອງການຂໍ້ມູນທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ໂດຍມີຄໍາແນະນໍາສໍາລັບແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ຂອງຂະບວນການອະນຸຍາດ. ຜູ້ນໍາໃຊ້ສອງທ່ານໄດ້ແນະນໍາໃຫ້ເຮັດເປັນປະຕູດຽວ ຫຼື ຂັ້ນຕອນສັ້ນໆ ສໍາລັບ ການໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດ ຫຼືວ່າຢ່າງໜ້ອຍສຸດ ຜູ້ສະໝັກຄວນໄດ້ຮັບການລະບຸເວລາທີ່ຈໍາເປັນເພື່ອດໍາເນີນ ການອະນຸຍາດເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ. ສ່ວນຜູ້ນໍາໃຊ້ສອງທ່ານໄດ້ກ່າວວ່າ ພວກເຂົາຕ້ອງການການ ສະໜັບສະໜູນຈາກລັດຖະບານເທົ່ານັ້ນ ແລະ ຂະບວນການໃນປະຈຸບັນແມ່ນຊັດເຈນ ແລະ ວ່ອງໄວຫຼັງຈາກ ທີ່ພວກເຂົາໄດ້ໂອ້ລົມກັບອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ.

ຄໍາຖາມສໍາລັບກຸ່ມເປົ້າໝາຍສະເພາະ

26. ອົງກອນລັດ. ມີພຽງ 4 ຄໍາຖາມເທົ່ານັ້ນສໍາລັບອົງກອນລັດ.

1. ມີຄູ່ມືແນະນໍາ ຫຼື ແນວທາງໃດ ທີ່ລະບຸເຖິງກົດຈະກໍາ ‘ການເຂົ້າເຖິງ’ ຫຼື ‘ການນໍາໃຊ້’ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸ ກໍາ ແລະ ສານສະກັດຈາກພຶດ-ສັດ- ຈຸລຸນຊີ ແລະ ກົດຈະກໍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ບໍ່ແມ່ນການເຂົ້າເຖິງ ຫຼື ການນໍາ ໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ?

ຄໍາຕອບ: ບໍ່ມີ

2. ມີການຂຶ້ນທະບຽນຂອງສະຖາບັນສະໜັບສະໜູນແຫ່ງຊາດບໍ?

ຄໍາຕອບ: ບໍ່ມີ

3. ສປປ ລາວ ມີຄູ່ມືທີ່ກໍານົດສະເພາະ ກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂ ຂອງສັນຍາ ຫຼື ການອອກໃບອະນຸຍາດໃນການນໍາ ໃຊ້ຜູ້ມັບັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ບໍ?

ຄໍາຕອບ: ບໍ່ມີ

4. ທ່ານຄິດວ່າພຽງພໍແລ້ວບໍທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ນໍາໃຊ້ເຮັດສັນຍາການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນເພື່ອເປັນການປະຕິຍານ ຕົນວ່າຜູ້ນໍາໃຊ້ໄດ້ເຂົ້າເຖິງຜູ້ມັບັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອເຊັ່ນກັນ?

ຄໍາຕອບ: ມີ 9 ທ່ານຕອບຄໍາຖາມນີ້. ສອງທ່ານໄດ້ກ່າວວ່າການປະຕິຍານຕົນ ຂອງຜູ້ນໍາໃຊ້ແມ່ນຖືວ່າ ພຽງພໍແລ້ວ. ສ່ວນທ່ານຄົນອື່ນໄດ້ກ່າວວ່າ ການປະຕິຍານຕົນດັ່ງກ່າວແມ່ນຍັງບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ຄວນ ຕິດຕາມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສັນຍາ ABS.

27. ຜູ້ນໍາໃຊ້. ມີພຽງ 5 ຄໍາຖາມເທົ່ານັ້ນສໍາລັບຜູ້ນໍາໃຊ້.

1. ຖ້າປະຈຸບັນ ບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ມີໂຄງການທີ່ນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ, ໂຄງການດັ່ງ ກ່າວ ໄດ້ຮັບທຶນຈາກກອງທຶນຂອງ ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານເອງ ບໍ? ຖ້າ ບໍ່ມີ ຫຼື ມີບາງສ່ວນ, ແຫຼ່ງທຶນ ແມ່ນມາຈາກໃສ?

ຄໍາຕອບ: ມີ 8 ທ່ານຕອບກັບຄໍາຖາມນີ້ ເຊິ່ງຫຼາຍທ່ານໄດ້ຕອບວ່າໂຄງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານການເງິນທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ຈາກແຫຼ່ງທຶນອື່ນທີ່ນອກເໜືອຈາກທຶນຂອງຕົນເອງ. ມີສອງທ່ານຈາກມະຫາວິທະຍາໄລໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າໂຄງການຂອງພວກເຂົາແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນສ່ວນໜຶ່ງ ຫຼື ເຕັມສ່ວນຈາກບັນດາຜູ້ນໍາໃຊ້.

2. ຖ້າ ບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ມີໂຄງການທີ່ນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ໂດຍໂຄງການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຖືກອອກແບບເອງ, ບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານໄດ້ຄໍານຶງເຖິງການຂໍອະນຸຍາດນໍາໃຊ້ຈາກອົງກອນທີ່ຮັບຜິດຊອບ ບໍ?

ຄໍາຕອບ: ມີ 5 ທ່ານທີ່ຕອບວ່າ ພວກເຂົາໄດ້ຄໍານຶງເຖິງການຂໍອະນຸຍາດໃນການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ໃນເວລາທີ່ພວກເຂົາອອກແບບໂຄງການ. ສ່ວນສອງທ່ານຈາກມະຫາວິທະຍາໄລໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ ພວກເຂົາບໍ່ຮູ້ກ່ຽວກັບ ABS ມາກ່ອນ ແຕ່ວ່າດຽວນີ້ແມ່ນພວກເຂົາຮັບຮູ້ແລ້ວ ດັ່ງນັ້ນກໍຈະນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການອອກແບບໂຄງການຮ່ວມມືທັງໝົດ. ສ່ວນທ່ານອື່ນຈາກມະຫາວິທະຍາໄລໄດ້ຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບ ABS ຖ້າວ່າຄູ່ຮ່ວມງານຢູ່ຕ່າງປະເທດຢາກນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແລ້ວ ອັນນີ້ຈະເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງໂຄງການ ແລະ ນັກຄົ້ນຄວ້າລາວໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າຕ້ອງມີໃບອະນຸຍາດໃນການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ.

3. ໃນກໍລະນີ ບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ມີໂຄງການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ/ຜົນຜະລິດຜິດຊົວະນາງພັນຂອງລາວ, ເວລາຂຽນບົດສະເໜີໂຄງການ/ສ້າງແຜນທຸລະກິດ ແລະ ການຄ້າ ທ່ານໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກທີ່ປຶກສາ ພາຍໃນ-ຕ່າງປະເທດ ບໍ, ຫຼືວ່າ ພະນັກງານຂອງສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານເອງ ເປັນຜູ້ເຮັດເອງ?

ຄໍາຕອບ: ຜູ້ນໍາໃຊ້ 6 ທ່ານຕອບວ່າ ພວກເຂົາຈັດການກັບຂະບວນການດັ່ງກ່າວດ້ວຍຕົນເອງ ໂດຍໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ. ມີສອງທ່ານໄດ້ເວົ້າວ່າ ພວກເຂົາຈັດການກັບຂະບວນການທັງໝົດດ້ວຍຕົນເອງ. ເນື່ອງຈາກມີສັນຍາ ABS ພຽງແຕ່ 2 ກໍລະນີ, ຜູ້ນໍາໃຊ້ທ່ານອື່ນໆໄດ້ຕອບວ່າພວກເຂົາໃຊ້ MoUs ຫຼື MoAs ສໍາລັບໂຄງການຂອງພວກເຂົາ.

4. ຂໍໃຫ້ທ່ານອະທິບາຍ ປະສົບການຂອງບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ກ່ຽວກັບຂະບວນການເຈລະຈາໃນການເຮັດສັນຍາການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ?

ຄໍາຕອບ: ຜູ້ນໍາໃຊ້ 8 ທ່ານໄດ້ອະທິບາຍເຖິງຂະບວນການດັ່ງກ່າວໂດຍຂອບໃຈມາຍັງອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດທີ່ຊ່ວຍໃນດ້ານນີ້ ພ້ອມນັ້ນຍັງເປັນການສະທ້ອນເບິ່ງຄືນຂໍ້ຕົກລົງຂອງຝ່າຍຕ່າງໆໃນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນ. ມີຜູ້ນໍາໃຊ້ 2 ທ່ານຈາກມະຫາວິທະຍາໄລໄດ້ສັງເກດວ່າ ຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ເວລາໃນການພັດທະນາ MoU/ສັນຍາ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຊັກຊ້າ ແລະ ທັກສະໃນການເຈລະຈາຂອງພະນັກງານຂອງພວກເຂົາ ແມ່ນຍັງຈໍາກັດ ນັ້ນກໍໝາຍຄວາມວ່າພວກເຂົາບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ພວກເຂົາຄວນໄດ້ຮັບ ໃນເວລາທີ່ຮ່ວມມືກັບສະຖາບັນຕ່າງປະເທດ ກ່ຽວກັບໂຄງການທີ່ກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ.

5. ທ່ານຄິດວ່າສິດຜົນປະໂຫຍດໃດ ທີ່ບໍລິສັດ/ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ຈະໄດ້ຮັບຈາກການຂໍອະນຸຍາດ ແລະ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຜະຍາກອນຜັນທຸກກຳ?

ຄຳຕອບ: ການແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ແລະ/ຫຼື ຂໍ້ມູນ (ມີ 12 ທ່ານ); ຊື່ສຽງ (ມີ 10 ທ່ານ); ການເຊື່ອມໂຍງ ກັບບໍລິສັດ/ສະຖາບັນອື່ນ (ມີ 9 ທ່ານ); ການຮັບປະກັນຄວາມຖືກຕ້ອງ/ຫຼັກຖານການປະຕິບັດ (ມີ 5 ທ່ານ); ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ ທີ່ໃຫ້ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນພວກເຂົາ (ມີ 2 ທ່ານ). ຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆລວມມີ: ສ້າງຄວາມສຳພັນກັບຊຸມຊົນເພື່ອການຮ່ວມມືໄລຍະຍາວ; ແລກປ່ຽນຜົນການຄົ້ນຄວ້າ; ຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ຄວາມໂປ່ງໃສ ກັບລູກຄ້າ; ແລະ ການເຮັດວຽກຢ່າງໃກ້ຊິດກັບພາກລັດ.

28. ຜູ້ຊ່ຽວຊານ. ມີພຽງ 3 ຄຳຖາມເທົ່ານັ້ນສຳລັບຜູ້ຊ່ຽວຊານ.

1. ທ່ານຄິດວ່າມີຫຍັງແນ່ທີ່ຕ້ອງເຮັດເພີ່ມເຕີມໃນການປະຕິບັດຜັນທະໃນນາມທີ່ເປັນປະເທດພາຄີຂອງອະນຸສັນຍານາໂກຢາ?

ຄຳຕອບ: ໜ່ວຍງານຕິດຕາມເພື່ອຕິດຕາມກວດກາຊັບຜະຍາກອນຜັນທຸກກຳທີ່ມາຈາກປະເທດໃກ້ຄຽງ.

2. ທ່ານຄິດວ່າການໃຊ້ຊັບຜະຍາກອນຜັນທຸກກຳ ຜູ້ນຳໃຊ້ຄວນແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຈາກການຂາຍຜະລິດຕະພັນໃນຂັ້ນຕອນໃດ (ຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ)?

ຄຳຕອບ: ຜູ້ຊ່ຽວຊານທ່ານໜຶ່ງກ່າວວ່າ ຄວນຈະຢູ່ໃນຕອນເລີ່ມຕົ້ນຂອງຂັ້ນຕອນ ສ່ວນທ່ານໜຶ່ງກ່າວວ່າ ຄວນຈະມີການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຖ້າຈຸດປະສົງຂອງການເຂົ້າເຖິງຊັບຜະຍາກອນແມ່ນເພື່ອການເຮັດເປັນຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ພັດທະນາເປັນຜະລິດຕະພັນການຄ້າ. ທ່ານທີສາມກ່າວວ່າຄວນຈະມີການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໃນຂັ້ນຕອນທັງໝົດ ແລະ ທ່ານທີສີ່ກ່າວວ່າຄວນແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກພາກສ່ວນທີ່ສາມນຳ ໂດຍຂຶ້ນກັບລັກສະນະຂອງການເຮັດທຸລະກຳ.

3. ຄວາມຄິດເຫັນຂອງທ່ານກ່ຽວກັບຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງລະບົບຂໍ້ມູນສຳລັບການຄຸ້ມຄອງຊັບຜະຍາກອນຜັນທຸກກຳແນວໃດ?

ຄຳຕອບ: ບັນດາຜູ້ຊ່ຽວຊານກ່າວວ່າຄວນມີລະບົບຂໍ້ມູນທາງອອນລາຍ ໃຫ້ໄວເທົ່າທີ່ຈະເຮັດໄດ້ ແລະ ມີການການປັບປຸງເປັນປົກກະຕິ. ຜູ້ຊ່ຽວຊານທ່ານໜຶ່ງໄດ້ແນະນຳວ່າຂັ້ນຕອນການເຂົ້າເຖິງ/ສັນຍາ ຄວນຈະມີຢູ່ອອນລາຍ ພ້ອມທັງລາຍຊື່ຂອງໂຄງການທັງໝົດທີ່ໄດ້ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງ/ສັນຍາ. ອີກທ່ານໜຶ່ງແນະນຳວ່າ ຄວນມອບໝາຍໜ່ວຍງານສະໜັບສະໜູນຊ່ວຍບັນດາພະແນກ/ຂະແໜງການ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ນຳໃຊ້ສາມາດເກັບຮັກສາ ແລະ ເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນໄດ້.

4. ບັນຫາທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໃນສັນຍາ ໂດຍອີງຕາມການໃຫ້ຂໍ້ມູນຈາກຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ

29. ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ລວມທັງຄວາມຄິດເຫັນກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໃນກົດໝາຍ ແລະ/ຫຼື ລະບຽບການແຫ່ງຊາດກ່ຽວກັບ ABS ປະກອບມີດັ່ງນີ້:
- ຄວນຈະມີລະບົບອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດພຽງອົງການດຽວ/ລະບົບການອະນຸຍາດປະຕູດຽວ ຫຼື ມີອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດຫຼາຍບ່ອນ ໃນການຮັບຜິດຊອບກ່ຽວກັບ ABS;
 - ຖ້າມີອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດພຽງອົງການດຽວ ແມ່ນຄວນຈະມີການຂຶ້ນທະບຽນແຫ່ງຊາດຂອງບັນດາສະຖາບັນສະໜັບສະໜູນ;
 - ຂັ້ນຕອນການບໍລິຫານຄວນເຮັດໃຫ້ສັ້ນລົງ ສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ;
 - ອໍານາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ຄວນຈະເປັນແນວໃດ;
 - ລະບຸໄລຍະເວລາສໍາລັບຂັ້ນຕອນການອະນຸຍາດ;
 - ລະບຽບການແຫ່ງຊາດຄວນລະບຸຜົນປະໂຫຍດພື້ນຖານໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ຕາມອັດຕາສ່ວນ ໜ້ອຍສຸດ ແລະ/ຫຼື ຫຼາຍສຸດ;
 - ຄວນມີພາສີສໍາລັບການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ;
 - ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຄວາມຄິດເຫັນຈາກສາທາລະນະ ເພື່ອໃຫ້ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຂະບວນການອະນຸຍາດໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ;
 - ສ້າງໜ່ວຍງານນັກຊ່ຽວຊານດ້ານວິຊາການ ແລະ/ຫຼື ທີມງານສະໜັບສະໜູນເພື່ອຊ່ວຍຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນໃນການເຈລະຈາເຮັດສັນຍາ ABS;
 - ສ້າງຄວາມສາມາດໃນການເຈລະຈາເພື່ອເຮັດສັນຍາ ABS;
 - ສ້າງລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບ ABS ທາງອອນລາຍ ເຊິ່ງຢ່າງໜ້ອຍຕ້ອງປະກອບມີ ຄູ່ມືແນະນຳດ້ານວິຊາການກ່ຽວກັບ ABS, ຄຳອະທິບາຍລະອຽດກ່ຽວກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຂະບວນການອະນຸຍາດ, ລາຍຊື່ກິດຈະກຳທັງໝົດທີ່ໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດໃນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແລະ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການປະຕິບັດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນດີ;
 - ຄ່າທຳນຽມຄິດໄລ່ໂດຍອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ;
 - ການສົ່ງອອກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ;
 - ວິທີການທີ່ ສປປ ລາວ ຈັດການກັບການຮ້ອງຂໍການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາທີ່ຝົບເຫັນຢູ່ໃນປະເທດໃກ້ຄຽງ;

- ຕິດຕາມການນຳເຂົ້າຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຈາກປະເທດອື່ນ; ແລະ
- ວິທີການຂອງ ABS ທີ່ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງພາຍໃນປະເທດ.

ຮ່າງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ABS ສະບັບປີ 2013 (ເບິ່ງວັກ 2) ໄດ້ເຮັດຂຶ້ນສຳລັບບັນດາອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດພາຍໃຕ້ MOST ເພື່ອເປັນສູນກາງໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ກ່ຽວກັບວຽກງານ ABS ເຊິ່ງໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ກໍເປັນການກະຈາຍຄວາມຮັບຜິດຊອບໃຫ້ແກ່ຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງ ແລະ ນະຄອນຫຼວງ. ຮ່າງສະບັບປີ 2013 ບໍ່ໄດ້ລະບຸກ່ຽວກັບການຈັດການກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ພົບເຫັນຢູ່ໃນປະເທດໃກ້ຄຽງ.

30. ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໄດ້ລະບຸວ່າ ສປປ ລາວ ຕ້ອງການຄູ່ມືທາງວິຊາການ ກ່ຽວກັບ ABS ໃນທຸກໆດ້ານ ໂດຍສະເພາະວິທີການກຳນົດ:

- ກິດຈະກຳທີ່ສະເໜີ ທີ່ເປັນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ; ແລະ
- ເມື່ອມີຄວາມຈຳເປັນ ຕ້ອງປະກອບມີຂໍ້ກຳນົດກ່ຽວກັບ ມູນບັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ໃນສັນຍາ ABS.

31. ຂໍ້ມູນຂອງຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ ກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ຄວນຈະໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໃນສັນຍາ ABS ລວມມີ:

- ຂໍ້ກຳນົດຊື່ແຈງວ່າ ພາກສ່ວນຜູ້ນຳໃຊ້ໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ວິທີການຈັດການກັບບັນດາເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
- ຂໍ້ກຳນົດທີ່ລະບຸບັນດາກິດຈະກຳທີ່ສາມາດດຳເນີນພາຍໃຕ້ສັນຍາ;
- ພັນທະສະເພາະສຳລັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ;
- ພັນທະສະເພາະສຳລັບຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ;
- ພັນທະທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນເວລາຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ມີທ່າແຮງຕ້ອງການດຳເນີນການທີ່ນຳໄປສູ່ການກວດສອບທາງຊີວະພາບ (bioprospecting) ທົ່ວໄປ ແລະ ໃນເວລາທີ່ຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ມີທ່າແຮງຕ້ອງການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳສະເພາະ;
- ຂໍ້ກຳນົດທີ່ລະບຸໃນການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ, ຖ້າວ່າສັນຍານັ້ນບໍ່ແມ່ນສຳລັບການກ້າວໄປສູ່ການກວດສອບທາງຊີວະພາບທົ່ວໄປ;
- ພັນທະທີ່ແຕກຕ່າງກັນສຳລັບການຄົ້ນຄວ້າ-ພັດທະນາ ເພື່ອເປັນການຄ້າ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າທີ່ບໍ່ແມ່ນການຄ້າ;
- ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະແຈ້ງໃຫ້ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ຖ້າຈຸດປະສົງຂອງການເຂົ້າເຖິງມີການປ່ຽນແປງຈາກການຄົ້ນຄວ້າທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າໄປສູ່ການນຳໃຊ້ທາງການຄ້າ;

- ພັນທະສະເພາະສໍາລັບການນໍາໄປສູ່ການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ໃນທໍາມະຊາດ;
- ຂໍ້ກຳນົດທີ່ລະບຸວິທີການທີ່ຈະໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ;
- ພັນທະໃນການສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃຫ້ແກ່ທ້ອງຖິ່ນ ລວມທັງຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊ່ວຍຊຸມຊົນ ໃນການນໍາໃຊ້ ABS ທີ່ເປັນເຄື່ອງມືສໍາລັບການພັດທະນາຊຸມຊົນ;
- ພັນທະໃນການດໍາເນີນການຄົ້ນຄວ້າ-ພັດທະນາພາຍໃນປະເທດ;
- ພັນທະໃນການລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແລະ ການເຜີຍແຜ່ ຜົນການຄົ້ນຄວ້າ;
- ຂໍ້ກຳນົດທີ່ລະບຸມູນຄ່າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ;
- ການແບ່ງອັນຕາສ່ວນສໍາລັບຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ;
- ກຳນົດຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ;
- ລະບຸຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ທີ່ຈະເອົາໃຫ້ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາ ກອນ ແລະ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ; ແລະ
- ຕິດຕາມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສັນຍາ ໂດຍສະເພາະຜູ້ນໍາໃຊ້ໄດ້ເອົາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາໄປເຮັດຫຍັງແນ່ ຫຼັງຈາກເອົາຊັບພະຍາກອນໄປແລ້ວ.

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1 ບັນດາສະຖາບັນ ແລະ ບໍລິສັດ ທີ່ຕອບແບບສອບຖາມ

ອົງກອນລັດ	
ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ²⁰	ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ (BEI)
	ພະແນກເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ
	ພະແນກນິເວດວິທະຍາ
ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້	ກົມປະມົງ ແລະ ລ້ຽງສັດ
	ກົມປູກຝັງ
	ພະແນກກັກກັນຟິດ
	ພະແນກຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ
ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	ພະແນກການປ່ຽນແປງດິນຜ້າອາກາດ
	ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ
ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ	ສະຖາບັນຢາຝື້ນເມື້ອງ
ກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ	ຫ້ອງການການຄ້າ
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ	
ຜູ້ນຳໃຊ້	
ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ²¹	ຄະນະວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ
	ຄະນະວິທະຍາສາດທຳມະຊາດ
	ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້
ສະມາຄົມຊີວະນາໆພັນລາວ	
ສະພາການຄ້າ ແລະ ອຸດສາຫະກຳ ແຫ່ງຊາດລາວ	
ບໍລິສັດດັກແຕ້	
ບໍລິສັດ ປົວລະພາ ຜະລິດກະສິກຳປ່າໄມ້ ຈຳກັດ	

²⁰ ມີຫຼາຍທ່ານຈາກ BEI ຕອບແບບສອບຖາມ.

²¹ ມີຫຼາຍທ່ານຈາກ ສອງຄະນະ ຕອບແບບສອບຖາມ.

ສະພາການຄ້າ ແລະ ອຸດສາຫະກຳເອີຣົບ ປະຈຳ ສປປ ລາວ (ECCIL)	
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າເພື່ອການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຝຣັ່ງ ປະຈຳລາວ (IRD)	
ບໍລິສັດນິມູຣະ ຈາກປະເທດຍີ່ປຸ່ນ (Nimura Genetic Solution Co., Ltd.)	
ອົງການສາກົນເພື່ອການອະນຸລັກທຳມະຊາດ ປະຈຳ ລາວ (IUCN)	
ທະນາຄານໂລກ	
ຜູ້ຊ່ຽວຊານ	
ອົງການເຮວວິຕັດ ສະວິດເພື່ອການຮ່ວມມືສາກົນ (HELVETAS) ປະຈຳລາວ	
ສະມາຄົມພັດທະນາຊຸມຊົນສີຂຽວ	
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າເພື່ອການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ຝຣັ່ງ ປະຈຳລາວ (IRD)	

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2 ແບບສອບຖາມ ໃນການສຳພາດອົງກອນລັດ ກ່ຽວກັບ ວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ (ABS-BioTrade)

ອົງກອນລັດ

- ປະຈຸບັນ ອົງກອນພວກທ່ານ ໄດ້ມີສັນຍາຮ່ວມມືກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແບບສະເໝີພາບ ແລະ ເປັນທຳ (ABS) ຈຳນວນເທົ່າໃດ?
 - ບັນດາເອກະສານສັນຍາເຫຼົ່ານັ້ນ ໄດ້ມີການກຳນົດກ່ຽວກັບການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ຫຼືບໍ່? ຖ້າມີ ແມ່ນມີຈັກສະບັບ?
- ໃນການເຈລະຈາການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແມ່ນໄດ້ມີການກຳນົດມູນຄ່າຂອງຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານັ້ນແນວໃດ?
- ອົງກອນພວກທ່ານ ໄດ້ມີການນຳໃຊ້ ຂໍ້ກຳນົດສະເພາະ ແລະ/ຫຼື ຮ່າງສັນຍາ ເຂົ້າໃນການເຈລະຈາການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼືບໍ່?
- ທ່ານຄິດວ່າ ສັນຍາວ່າດ້ວຍການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຄວນປະກອບມີຫຍັງແດ່: ເປັນຕົ້ນພັນທະຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ ທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນເຊັ່ນ: ການສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃນການເຮັດການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ສານສະກັດຈາກຜົດ-ສັດ-ຈຸລຸນຊີ ແລະ ມູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?
- ທ່ານຄິດວ່າແມ່ນໃຜ ຄວນຈະເປັນຜູ້ເຈລະຈາໃນຂັ້ນຕອນການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ? ຫຼື ທ່ານຄິດວ່າສັນຍາການເຂົ້າເຖິງທີ່ມີຢູ່ແມ່ນອົງກອນຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຜູ້ເຈລະຈາ?
 - ທ່ານຄິດວ່າອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ຄວນມີອຳນາດ ແລະ/ຫຼື ໜ້າທີ່ ຫຍັງແດ່?
 - ອຳນາດ ແລະ/ຫຼື ໜ້າທີ່ເພີ່ມເຕີມ ຄວນຈະເປັນຮູບແບບໃດ?
- ມີຄູ່ມືແນະນຳ ຫຼື ແນວທາງໃດ ທີ່ລະບຸເຖິງກິດຈະກຳ 'ການເຂົ້າເຖິງ' ຫຼື 'ການນຳໃຊ້' ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ສານສະກັດຈາກຜົດ-ສັດ-ຈຸລຸນຊີ ແລະ ກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ບໍ່ແມ່ນການເຂົ້າເຖິງ ຫຼື ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ?
 - ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ມີກໍລະນີການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ຄືກັນກັບປະເທດອື່ນ ບໍ່?
 - ຖ້າມີ, ມີເງື່ອນໄຂໃດ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນການເຈລະຈາຂໍ້ຕົກລົງ?
- ໜ່ວຍງານ ຫຼື ອົງກອນຂອງທ່ານ ໄດ້ມີບັນຫາສະເພາະທີ່ເຮັດໃຫ້ຊັກຊ້າ ໃນການອອກໜັງສືອະນຸຍາດການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ຄືແນວໃດແດ່?

- b. ກະລຸນາ ໃຫ້ລາຍລະອຽດປະສົບການທີ່ເປັນບັນຫາ ທີ່ໜ່ວຍງານຂອງທ່ານພົບໃນໄລຍະຜ່ານມາ ແລະ ທ່ານ ຄິດວ່າຈະມີວິທີແກ້ໄຂແນວໃດ?
9. ທ່ານຄິດວ່າອົງກອນທີ່ອອກໃບອະນຸຍາດ ແລະ ອົງກອນເຈລະຈາ ຄວນຈະແມ່ນອົງກອນດຽວກັນບໍ່? (ອະທິບາຍ ເຫດຜົນ)
10. a. ໃນຂະແໜງການຂອງທ່ານ ມີຂັ້ນຕອນ ແລະ ວິທີການ ແນວໃດ ກ່ຽວກັບ ການແບ່ງປັນຜົນໂຫຍດ?
- b. ທ່ານຄິດວ່າ ຫຼັກການໃນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຄວນຈະກຳນົດ ຄ່າຕໍ່າສຸດ ຫຼື ຄ່າສູງສຸດ ຫຼື ຄວນຈະ ຄິດໄລ່ຕາມລາຄາສິນຄ້າຕົວຈິງ ເຊິ່ງວ່າອາດຈະເປັນປັດໄຈຈຳກັດໃນການເຈລະຈາ?
11. ໃນຂະແໜງການຂອງທ່ານ ມີຄູ່ມື ຫຼື ຂັ້ນຕອນທີ່ກຳນົດສະເພາະ ກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂ ຂອງສັນຍາ ຫຼື ການອອກ ໃບອະນຸຍາດໃນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ບໍ່? ທ່ານຮູ້ບໍ່ວ່າ ຂະແໜງ ການໃດ ມີ?
12. a. ທ່ານຄິດວ່າ ແມ່ນຫຍັງທີ່ເປັນບັນຫາໃນການເຈລະຈາ?
- b. ເອກະສານໃດແດ່ (ຕົວຢ່າງ ຄູ່ມື, ວິທີການ, ແບບຟອມ) ທີ່ຈະເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍທີ່ສຸດໃນການອຳນວຍ ຄວາມສະດວກໃນການເຈລະຈາ?
13. ທ່ານຄິດວ່າພຽງພໍແລ້ວບໍ່ທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ນຳໃຊ້ເຮັດສັນຍາການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນເພື່ອເປັນການປະຕິບັດຕົນວ່າ ຜູ້ນຳໃຊ້ໄດ້ເຂົ້າເຖິງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອເຊັ່ນກັນ?
14. ສິ່ງໃດທີ່ທ່ານສາມາດຖອດຖອນໄດ້ ຈາກກົນໄກການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການຂໍອະນຸຍາດ ທີ່ຕິດພັນກັບ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 3 ແບບສອບຖາມ ໃນການສຳພາດຜູ້ນຳໃຊ້ ກ່ຽວກັບ ວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ (ABS-BioTrade)

ຜູ້ນຳໃຊ້ (ມະຫາວິທະຍາໄລ, ສະຖາບັນການຄົ້ນຄວ້າ ເປັນຕົ້ນ)

- ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ມີການອອກໜັງສືອະນຸຍາດ ຫຼື ການຂໍໜັງສືອະນຸຍາດກ່ອນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼື ການຜະລິດຜິດກະສິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນຳໃຊ້ພັນທຸກຳ/ສານສະກັດ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ບໍ?
 - ຖ້າມີ, ແມ່ນຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳປະເພດໃດ (ຜິດ, ສັດ ແລະ ຈຸລິນຊີ)?
- ຖ້າປະຈຸບັນ ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ມີໂຄງການທີ່ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ, ໂຄງການດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຮັບທຶນຈາກກອງທຶນຂອງ ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານເອງ ບໍ?
 - ຖ້າ ບໍ່ມີ ຫຼື ມີບາງສ່ວນ, ແຫຼ່ງທຶນແມ່ນມາຈາກໃສ?
- ຖ້າສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ມີໂຄງການທີ່ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໂດຍໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນຖືກອອກແບບເອງ, ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານໄດ້ຄຳນຶງເຖິງການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຈາກອົງກອນທີ່ຮັບຜິດຊອບ ບໍ?
- ໃນກໍລະນີ ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ມີໂຄງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ/ຜົນຜະລິດຜິດຊີວະນາໆພັນຂອງລາວ, ເວລາຂຽນບົດສະເໜີໂຄງການ/ສ້າງແຜນທຸລະກິດ ແລະ ການຄ້າ ທ່ານໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກທີ່ປຶກສາພາຍໃນ-ຕ່າງປະເທດ ບໍ, ຫຼືວ່າ ພະນັກງານຂອງສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານເອງ ເປັນຜູ້ເຮັດເອງ?
- ຂໍໃຫ້ທ່ານອະທິບາຍ ກ່ຽວກັບຂະບວນການ ແລະ ຂັ້ນຕອນ ກ່ອນທີ່ຈະເຮັດສັນຍາຊື້-ຂາຍ ແລະ/ຫຼື ການສົ່ງອອກ ຫຼື ກ່ອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ/ທຸລະກິດ ທີ່ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທາງພັນທຸກຳລວມໄປເຖິງສານສະກັດຈາກຜິດ?
 - ມີຂໍສະດວກຫຍັງແດ່. ຍ້ອນຫຍັງ?
 - ມີຂໍຫຍຸ້ງຍາກຫຍັງແດ່. ຍ້ອນຫຍັງ?
 - ອື່ນໆ. ມີຫຍັງແດ່ທີ່ທ່ານຄິດວ່າສາມາດເຮັດໄດ້ເພີ່ມເຕີມ?
- ສິ່ງໃດທີ່ທ່ານຄິດວ່າ ເປັນບັນຫາຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດ ໃນຂະບວນການການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?
 - ຄວາມລະອຽດໃນການຮ່າງໂຄງການ/ຮ່າງເອກະສານ? ກະລຸນາໃຫ້ລາຍລະອຽດ.
 - ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ? ກະລຸນາໃຫ້ລາຍລະອຽດ.
 - ການເຈລະຈາຕໍ່ລອງ

- d. ກຳນົດຜົນປະໂຫຍດທີ່ເປັນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ
 - e. ຄວາມຊັດເຈນຂອງຂັ້ນຕອນ
 - f. ບັນຫາອື່ນໆ? ກະລຸນາໃຫ້ລາຍລະອຽດ
7. ສະເພາະສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ໄດ້ມີບົດຮຽນຫຍັງແດ່ ກ່ຽວກັບຂັ້ນຕອນການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງ ຫຼື ສັນຍາຊື້ຂາຍຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?
 8. ມີການຂຶ້ນທະບຽນຂອງສະຖາບັນສະໜັບສະໜູນແຫ່ງຊາດບໍ?
 9. ທ່ານຄິດວ່າສິດຜົນປະໂຫຍດໃດ ທີ່ສະຖາບັນຂອງພວກທ່ານ ຈະໄດ້ຮັບຈາກການຂໍອະນຸຍາດ ແລະ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ພະຍາກອນພັນທຸກຳ?
 - a. ການແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ແລະ ຫຼື ຂໍ້ມູນ
 - b. ການເຊື່ອມໂຍງກັບສະຖາບັນ ອື່ນ
 - c. ຊື່ສຽງ
 - d. ອື່ນໆ. ມີຫຍັງແດ່?
 10. ໃນການເຮັດໂຄງການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ, ສານສະກັດຈາກຜືດ-ສັດ-ຈຸລຸນຊີ ແລະ ຕິດພັນກັບພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ທ່ານຄິດວ່າພັນທະຫຍັງທີ່ຕ້ອງກຳນົດໃນສັນຍາລະຫວ່າງຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ?
 11. ທ່ານຄິດວ່າອົງກອນທີ່ອອກໃບອະນຸຍາດ ແລະ ອົງກອນເຈລະຈາແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດດ້ານການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ ຄວນຈະແມ່ນອົງກອນດຽວກັນບໍ? (ອະທິບາຍເຫດຜົນ)
 12. a. ທ່ານຄິດວ່າຮູບແບບຜົນປະໂຫຍດແນວໃດ ທີ່ຄວນຈະໄດ້ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?
 - b. ທ່ານຄິດວ່າ ຫຼັກການໃນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຄວນຈະກຳນົດ ມູນຄ່າການແບ່ງປັນຕໍ່າສຸດ ຫຼື ມູນຄ່າສູງສຸດ ຫຼື ຄວນຈະຄິດໄລ່ຕາມລາຄາ ແລະ ຈຳນວນສິນຄ້າຕົວຈິງທີ່ຕົກລົງໃນສັນຍາການຄ້າ ເຊິ່ງວ່າອາດຈະເປັນປັດໄຈຈຳກັດໃນການເຈລະຈາ?
 13. ສິ່ງໃດທີ່ທ່ານຄິດວ່າຄວນມີການປັບປຸງໃນຂະບວນການຂໍອະນຸຍາດ ແລະ ການເຈລະຈາແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ? ກະລຸນາລະບຸລາຍລະອຽດທຸກຂັ້ນຕອນ
 14. ທ່ານຄິດວ່າ ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງມີເອກະສານຄູ່ມືທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ຕົວຢ່າງ ຄູ່ມື ວິທີການ ຂັ້ນຕອນ ແບບຟອມສັນຍາ) ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການເຈລະຈາ ບໍ?
 15. ສ່ວນຕົວຂອງທ່ານຄິດວ່າການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຄວນຈະເຮັດ

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 4 ແບບສອບຖາມ ໃນການສຳພາດຜູ້ຊ່ຽວຊານ ກ່ຽວກັບ ວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ (ABS-BioTrade)

ຜູ້ຊ່ຽວຊານ

- ທ່ານເຄີຍເຂົ້າຮ່ວມໃນການເຈລະນາເຮັດສັນຍາການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ບໍ?
 - ຖ້າເຄີຍ, ກະລຸນາອະທິບາຍປະສົບການຂອງທ່ານໂດຍຫຍໍ້?
- ທ່ານຄິດວ່າມີຫຍັງແນ່ທີ່ຕ້ອງເຮັດເພີ່ມເຕີມໃນການປະຕິບັດພັນທະໃນນາມທີ່ເປັນປະເທດພາຄີຂອງອະນຸສັນຍານາໂກຢາ?
- ທ່ານຄິດວ່າ ສິ່ງທີ່ຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດໃນຂະບວນການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ມີຫຍັງແນ່?
 - ການຂາດຂໍ້ມູນ (ຄວາມຊັດເຈນກ່ຽວກັບຂອບເຂດ, ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ອື່ນໆ)
 - ຈຳແນກປະເພດຂອງຜູ້ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ (ສູນຄົ້ນຄວ້າ, ມະຫາວິທະຍາໄລ, ບໍລິສັດ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າຂອງລັດ ແລະ ອື່ນໆ)
 - ປະສົບການ ແລະ ຄວາມສາມາດ ໃນການເຈລະຈາ
 - ການປ່ຽນແປງຈຸດປະສົງຂອງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ (ຕົວຢ່າງ ຈາກການຄົ້ນຄວ້າຂັ້ນພື້ນຖານໄປເປັນສິນຄ້າ)
 - ອື່ນໆ ກະລຸນາໃຫ້ລາຍລະອຽດ
- ໃນການເຮັດໂຄງການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ, ສານສະກັດຈາກຜິດ-ສັດ-ຈຸລຸນຊີ ແລະ ຕິດພັນກັບພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ທ່ານຄິດວ່າພັນທະຫຍັງທີ່ຕ້ອງກຳນົດໃນສັນຍາລະຫວ່າງຜູ້ນຳໃຊ້ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ?
- ທ່ານຄິດວ່າແມ່ນໃຜ ຄວນຈະເປັນຜູ້ເຈລະຈາໃນຂັ້ນຕອນການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ? ຫຼື ທ່ານຄິດວ່າສັນຍາການເຂົ້າເຖິງທີ່ມີຢູ່ແມ່ນອົງກອນຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຜູ້ເຈລະຈາ?
 - ທ່ານຄິດວ່າອົງກອນຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ຄວນມີອຳນາດ ແລະ/ຫຼື ໜ້າທີ່ ຫຍັງແດ່?
 - ອຳນາດ ແລະ/ຫຼື ໜ້າທີ່ເພີ່ມເຕີມ ຄວນຈະເປັນຮູບແບບໃດ?
- ທ່ານຄິດວ່າຮູບແບບຜົນປະໂຫຍດແນວໃດ ທີ່ຄວນຈະໄດ້ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ?
 - ທ່ານຄິດວ່າ ຫຼັກການໃນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຄວນຈະກຳນົດ ຄ່າຕໍ່າສຸດ ຫຼື ຄ່າສູງສຸດ ຫຼື ຄວນຈະຄິດໄລ່ຕາມລາຄາສິນຄ້າຕົວຈິງ ເຊິ່ງວ່າອາດຈະເປັນປັດໄຈຈຳກັດໃນການເຈລະຈາ?
- ທ່ານຄິດວ່າ ສປປ ລາວ ຄວນເຮັດແນວໃດໃນກໍລະນີຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢູ່ລາວກໍມີຢູ່ປະເທດອື່ນຄືກັນ?

8. ທ່ານຄິດວ່າ ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງມີເອກະສານຄູ່ມືທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ຕົວຢ່າງ ຄູ່ມື ວິທີການ ຂັ້ນຕອນ ແບບຟອມ ສັນຍາ) ເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການເຈລະຈາ ບໍ?
9. ທ່ານຄິດວ່າການໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຜົນທຸກຳ ຜູ້ນຳໃຊ້ຄວນແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຈາກການຂາຍຜະລິດຕະຜົນໃນຂັ້ນຕອນໃດ (ຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ)?
 - a. ຂັ້ນຕອນເບື້ອງຕົ້ນຂອງໂຄງການ
 - b. ໂຄງການທີ່ມີຈຸດປະສົງຂອງການເຂົ້າເຖິງເຜື່ອຫັ້ນ ຫຼື ພັດທະນາເປັນຜະລິດຕະຜົນສິນຄ້າ ເທົ່ານັ້ນ
 - c. ໃນແຕ່ຂະບວນການ ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາເປັນສິນຄ້າ
 - d. ອື່ນໆ ກະລຸນາໃຫ້ລາຍລະອຽດ
10. ຄວາມຄິດເຫັນຂອງທ່ານ ກ່ຽວກັບຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງລະບົບຂໍ້ມູນສຳລັບການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນຜົນທຸກຳແນວໃດ?

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 5 ຮູບແບບສັນຍາວ່າດ້ວຍການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ

1. ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ທັນມີລະບຽບການສະເພາະທີ່ກຳນົດລະບຽບກ່ຽວກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແປງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ (ABS) ສະນັ້ນສັນຍາ ABS ແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ຜູກມັດທາງດ້ານກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ. ນອກເໜືອຈາກເນື້ອໃນທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 16 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກມັດພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບເລກທີ 01/ສພຊ ລົງວັນທີ 08 ທັນວາ 2008²² ແລ້ວ ສັນຍາ ABS ອາດລະບຸຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມຄື:

- ຊື່, ນາມສະກຸນ ແລະ ທີ່ຢູ່ ຂອງຄູ່ສັນຍາ;
- ຈຸດປະສົງ, ລາຄາ, ໄລຍະການປະຕິບັດ, ການສຳລະເງິນ, ການໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດ;
- ຂອບເຂດ, ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງຈຸດປະສົງ;
- ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ພັນທະທີ່ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ກັນ;
- ແບບຟອມ ແລະ ໜ່ວຍງານແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ;
- ເງື່ອນໄຂການດັດແກ້ ແລະ ການຍົກເລີກສັນຍາກ່ອນກຳນົດ.

ຈຸດປະສົງ, ລາຄາ ແລະ ໄລຍະການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນສຳລັບສັນຍາທຸກປະເພດ.

2. ນອກຈາກຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາທົ່ວໄປ ແລ້ວອາດຈະແນະນຳໃຫ້ເພີ່ມຂໍ້ກຳນົດຕໍ່ໄປນີ້ ເຂົ້າໃນສັນຍາ ABS ຕໍ່ໄປ:

- ການຊົດເຊີຍຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຮັບປະກັນ;
- ການຮັກສາຄວາມລັບ;
- ການຢຸດຕິສັນຍາໂດຍບໍ່ຮັບການພິຈາລະນາ; ແລະ
- ກົດໝາຍທີ່ບັງຄັບໃຊ້.

3. ບັນຫາສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໄດ້ລະບຸວ່າເປັນສິ່ງຈຳເປັນສຳລັບສັນຍາ ABS ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມໃສ່ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ ໂດຍນອກເໜືອຈາກເນື້ອໃນສັນຍາຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກມັດພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ. ບັນຫາຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນຂໍ້ຍົກເວັ້ນທີ່ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ລະບຸໄວ້ (ພາກ 5 ວັກທີ 28) ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບລາຄາ ແລະ ອີງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ສິ່ງທີ່ຕ້ອງໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນສັນຍາຄວນມີ:

- ຂໍ້ກຳນົດທີ່ລະບຸມູນຄ່າຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ;
- ກຳນົດເປີເຊັນສຳລັບຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ; ແລະ
- ກຳນົດຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນບໍ່ເງິນຕາ.

²² ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກມັດພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ສະບັບເລກທີ 01/ສພຊ, ລົງວັນທີ 08 ທັນວາ 2008, ມາດຕາ 16

4. ລັດຖະບານຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ກອງເລຂາ CBD ໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ມະຫາວິທະຍາໄລສະຫະປະຊາຊາດ - ສະຖາບັນການສຶກສາຂັ້ນສູງ (UNU-IAS) ດຳເນີນການສຶກສາກ່ຽວກັບມາດຕາ 19 ແລະ 20 ຂອງອະນຸສັນຍານາໂກຢາ²³ ເຊິ່ງໄດ້ລະບຸບັນຫາທີ່ຈະລວມຢູ່ໃນສັນຍາ ABS ເພີ່ມຈາກບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ລະບຸໄວ້:

- ການນິຍາມຄຳສັບ
- ຄຳເວົ້າກ່ຽວກັບຫຼັກການທີ່ຕ້ອງໄດ້ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ;
- ຄຳເວົ້າກ່ຽວກັບສິດທິທາງຊັບສິນທາງປັນຍາ;
- ຄຳເວົ້າກ່ຽວກັບການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຄົງທີ່;
- ອະທິບາຍການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດທີ່ມີການປ່ຽນແປງ;
- ສະຖານະພາບຂອງວັດສະດຸທີ່ບໍ່ໄດ້ໃຊ້;
- ຄວາມຕ້ອງການພາຍຫຼັງການໂອນຂໍ້ມູນເອກະສານ ຫຼື ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈໃຫ້ພາກສ່ວນທີສາມ; ແລະ
- ຄຳເວົ້າກ່ຽວກັບເຄື່ອງມືໃດໜຶ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອປະຕິບັດຕາມ ຫຼື ຂໍ້ກຳນົດທີ່ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ.

5. ຂໍ້ກຳນົດເພີ່ມເຕີມໃນສັນຍາ²⁴ ABS ແມ່ນປະກອບມີ:

- ພາກສະເໜີ
- ຄວາມຕ້ອງການສຳລັບຜູ້ນຳໃຊ້ທີ່ຈະຝາກຕົວຢ່າງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳໄວ້ນຳຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ;
- ການເກັບຮັກສາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ;
- ຂໍ້ກຳນົດໃນການຮັບຮູ້ການປະກອບສ່ວນຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ ເຂົ້າໃຫ້ພາກລັດ;
- ການເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້;
- ການລົງໂທດ/ຜົນຂອງການລະເມີດ; ແລະ
- ການຮັບປະກັນ.

²³ The UNU-IAS report is summarized in: CBD. 2014. Open-ended *ad hoc* Intergovernmental Committee for the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization. *Report of the Informal Meeting for the Implementation of Articles 19 and 20 of the Nagoya Protocol*. UNEP/CBD/ICNP/3/INF/3. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <http://www.cbd.int/icnp3/submissions>

²⁴ Ethiopia Model contract on access to genetic resources and benefit sharing and MicroB3 Model Agreement on Access to Marine Microorganisms and Benefit Sharing. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <https://www.cbd.int/icnp3/submissions/>; Model Access and Benefit Sharing Agreement between Australian Government and Access Party. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: www.wipo.int; Swiss Academy of Sciences. 2016. *Agreement on Access and Benefit-sharing for Academic Research*. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: http://www.swiss-academies.ch/dms/E/Publications/Reports/AccessBenefitSharing_ABS_Model_Clauses.pdf; Young, T.R. and Tvedt, M.W. 2017. Drafting successful ABS contracts – practical examples. Fridtjof Nansen Institute. Dakar. 7 March. PowerPoint presentation. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: http://www.abs-initiative.info/fileadmin//media/Events/2017/6-10_March_2017_Dakar_Senegal/07_Tvedt_17030714_Contracts_for_Dakar.pdf

6. ສະຫະພັນອາຟຣິກາໄດ້ຮັບຮອງເອົາຄູ່ມືໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ເຊິ່ງລວມມີບັນຫາສ່ວນຫຼາຍທີ່ລະບຸໄວ້ໃນຂໍ້ 1-5 ຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍນີ້ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ມູນລະອຽດກ່ຽວກັບເຫດຜົນສໍາລັບແຕ່ລະຂໍ້²⁵.
7. ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມຜູ້ໜຶ່ງໄດ້ປະກອບຄໍາເຫັນວ່າ ຮູບແບບສັນຍາແມ່ນຈະເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ການເຈລະຈາ ແຕ່ວ່າຄໍາແນະນຳດັ່ງກ່າວບໍ່ຄວນຂຽນຫຼາຍເກີນໄປ (ເບິ່ງວັກ 21). ຮ່າງຮູບແບບສັນຍາທີ່ສະເໜີນີ້ ແມ່ນໄດ້ພະຍາຍາມລະບຸຄວາມຕ້ອງການ ໂດຍເຮັດສັນຍາດັ່ງກ່າວເຂົ້າໃຈງ່າຍເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ ພ້ອມດຽວກັນກໍສະເໜີຄໍາແນະນຳຕໍ່ກັບບັນຫາທີ່ບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ກຳນົດຂຶ້ນ ພ້ອມທັງສະເໜີທາງເລືອກ ສໍາລັບບັນຫາເພີ່ມເຕີມ ໂດຍອີງໃສ່ປະສົບການຈາກສາກົນ. ຜູ້ຮ່າງຮູບແບບສັນຍາ ABS ແຕ່ລະສັນຍາ ຈະຕ້ອງກຳນົດ ໂດຍອີງຕາມແຕ່ລະກໍລະນີ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສະພາບການສະເພາະ. ຜູ້ຮ່າງຮູບແບບສັນຍານີ້ ຄວນຄຳນຶງເຖິງຄວາມຈຳເປັນຂອງສັນຍາຢ່າງແຈ້ງ, ຊັດເຈນ ແລະ ເຈາະຈົງເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ ເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈທາງດ້ານກົດໝາຍໃຫ້ທັງສອງຝ່າຍ ແລະ ຮັບປະກັນວ່າສັນຍານີ້ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້.
8. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ກຳນົດຂໍ້ກຳນົດທີ່ຈຳເປັນ; ສ່ວນຂໍ້ກຳນົດມາດຕະຖານອື່ນໆທີ່ຄວນເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງສັນຍາ ແມ່ນຖືກສະເໜີເປັນທາງເລືອກ ແຕ່ແນະນຳໃຫ້ເອົາໃສ່. ຮ່າງຮູບແບບສັນຍາທີ່ໄດ້ສະເໜີນີ້ ແມ່ນຈະນຳສະເໜີຕາມລຳດັບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໃນສັນຍາ ແຕ່ແນ່ນອນວ່າອາດຈະມີການປ່ຽນແປງໃນເວລາຮ່າງສັນຍາຕົວຈິງ.
9. ສົມໝຸດວ່າມີການນຳໃຊ້ຂໍ້ຕົກລົງໃນການຂົນສົ່ງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຂອງພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງໃຊ້ສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໂດຍການເກັບຕົວຢ່າງຢູ່ນອກຖິ່ນເດີມຂອງຊັບພະຍາກອນ ເພື່ອການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ, ການຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ ແລະ ເພື່ອຈຸດປະສົງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບອາຫານ ແລະ ກະສິກຳ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສົນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຜິດ ສໍາລັບອາຫານ ແລະ ກະສິກຳ²⁶ ພ້ອມທັງໃຊ້ຂໍ້ກຳນົດທີ່ຢູ່ດ້ານລຸ່ມນີ້ ສໍາລັບເຮັດສັນຍາການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທຸກກໍລະນີ ອື່ນໆ.
10. ກອງປະຊຸມຜ່ານຮ່າງຄູ່ມື ແລະ ຮູບແບບສັນຍາວ່າດ້ວຍການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໃນຮູບແບບການຄ້າ ຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້ຈັດຂຶ້ນໃນວັນທີ 1 ພະຈິກ 2019 ທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ ເຊິ່ງມີບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈາກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ABS ພາຍໃນປະເທດ. ລາຍຊື່ຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມແມ່ນຄັດຕິດຢູ່ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6. ກອງປະຊຸມໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນໄດ້

²⁵ African Union Commission. 2015. *African Union Practical Guidelines for the Coordinated Implementation of the Nagoya Protocol in Africa*. Annexes 3 and 4. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່ http://www.abs-initiative.info/fileadmin//media/Knowledge_Center/Pulications/African_Union_Guidelines/AU_Practical_Guidelines_On_ABS_-_20150215.pdf

²⁶ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີສັນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຜິດ ສໍາລັບເປັນອາຫານ ແລະ ເພື່ອກະສິກຳ (ITPGRFA) ໃນປີ 2006. <http://www.fao.org/plant-treaty/countries/membership/en/>

ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການເຮວວິຕັດ ແລະ ຈັດໂດຍ BEI. ບັນດາຄຳເຫັນທີ່ສຳຄັນຈາກກອງປະຊຸມ ໄດ້ຖືກຮວບຮວມເຂົ້າໃນຂໍ້ກຳນົດຂອງຮ່າງຮູບແບບສັນຍາຂ້າງລຸ່ມນີ້. ມີທ່ານໜຶ່ງໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ ຄວນແຍກ ຄູ່ມື ແລະ ຮູບແບບສັນຍາອອກຈາກກັນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ໄດ້ມີການຕັດສິນໃຈແລ້ວວ່າບໍ່ເໝາະສົມທີ່ຈະ ແຍກຄູ່ມື ອອກຈາກຮູບແບບສັນຍາ ເພາະວ່າຍັງບໍ່ທັນມີລະບຽບການສະເພາະ ABS ເທື່ອ. ຖ້າວ່າ ສປປ ລາວ ອອກດຳລັດກ່ຽວກັບ ABS ແລ້ວ, ກໍຈະຜັດທະນາບັນດາຄູ່ມືແນະນຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຂະຫຍາຍເນື້ອໃນ ຈາກດຳລັດດັ່ງກ່າວ. ຄູ່ມືແນະນຳເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນເປັນ ເນື້ອໃນທີ່ທາສີເທົາ ໃນຮູບແບບສັນຍາຂ້າງລຸ່ມນີ້.

ຮູບແບບສັນຍາວ່າດ້ວຍການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຂອງ ສປປ ລາວ

ໃນຮູບແບບສັນຍາດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຈະປະກອບມີ:

- ເນື້ອໃນທີ່ທາສິເທົາ ແມ່ນຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ຫຼື ລະບຸເພື່ອເປັນທາງເລືອກ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ລຶບອອກຫຼັງຈາກສັນຍາດັ່ງ ກ່າວໄດ້ຖືກຮັບຮອງ;
- [ເນື້ອໃນໃນວົງຂໍ້ ແລະ ຂີດກ້ອງ ແມ່ນໝາຍເຖິງ ປ່ອນທີ່ທັງສອງຝ່າຍຕ້ອງໄດ້ໃສ່ຂໍ້ມູນລະອຽດ].

1. ຄູ່ສັນຍາ

ສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນສ້າງຂຶ້ນຮ່ວມກັນ ລະຫວ່າງ

ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ (ສນຕ), ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ (ກວຕ), ບ້ານດອນຕົ້ວ, ຫຼັກ 14, ຖະໜົນທ່າງອນ, ເມືອງໄຊທານີ, ຕູ້ໄປສະນີ 2279, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ ຫຼື

[ຊື່ເຕັມ ແລະ ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ພ້ອມທັງ ລາຍລະອຽດການຕິດຕໍ່ຢ່າງຄົບຖ້ວນຂອງອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ²⁷]

ແລະ

[ຊື່ເຕັມ ແລະ ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຂອງຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ²⁸ ພ້ອມທັງລາຍລະອຽດການຕິດຕໍ່ຢ່າງຄົບຖ້ວນ],

ເຊິ່ງລວມກັນເອີ້ນວ່າ “ທັງສອງຝ່າຍ”.

2. ພາກສະໝີ

ໂດຍທີ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນພາຄີຂອງອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ວ່າດ້ວຍ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແບບສະໝີພາບ ແລະ ເປັນທຳ ພາຍໃຕ້ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຕ້ອງການທີ່ຈະຮັບປະກັນການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ມູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ໃນອານາເຂດຂອງຕົນ ໂດຍຜ່ານຂະບວນການແຈ້ງການຂໍອະນຸມັດສິດ ບົນພື້ນຖານຕາມຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນລະຫວ່າງ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ຈະສົ່ງຜົນປະໂຫຍດຕໍ່ປະເທດ ແລະ ປະຊາຊົນ;

ໂດຍທີ່ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແບບຍືນຍົງ ແມ່ນ ບຸລິມະສິດຂອງລັດຖະບານ;

²⁷ BEI ຖືກມອບໝາຍໃຫ້ເປັນຜູ້ປະສານງານແຫ່ງຊາດ ແລະ ເປັນອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ. ໃນກໍລະນີທີ່ດຳລັດກ່ຽວກັບ ABS ລະບຸວ່າ ໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍສະຖາບັນຂອງພາກລັດ ເປັນອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດທີ່ມີສິດອຳນາດໃນການເຮັດສັນຍາກ່ຽວກັບ ABS ແລ້ວ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ລະບຸຊື່ ແລະ ລາຍລະອຽດການຕິດຕໍ່ ໃຫ້ຄົບຖ້ວນ ໃນສັນຍານັ້ນ.

²⁸ ຈຸດນີ້ບໍ່ແມ່ນສຳລັບບຸກຄົນສ່ວນຕົວ. ຕ້ອງແມ່ນສຳລັບສະຖາບັນ ຫຼື ບໍລິສັດ ທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ.

ໂດຍທີ່ [ໃສ່ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ສໍາລັບຈຸດປະສົງສະເພາະໃນການເຮັດສັນຍາສະບັບນີ້]; ແລະ

ໂດຍທີ່ [ໃສ່ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ ສໍາລັບຈຸດປະສົງສະເພາະໃນການເຮັດສັນຍາສະບັບນີ້ ລວມທັງການຕິດພັນກັບຫຼັກການ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງ ການຄ້າຊົ່ວນາໆຜັນ]

[ໂດຍທີ່ ມີຂໍ້ມູນອື່ນໆທີ່ທັງສອງຝ່າຍເຫັນດີທີ່ຈະເພີ່ມເຕີມໃສ່ອີກ]

3. ຈຸດປະສົງ ຈຳເປັນຕ້ອງມີຂໍ້ກຳນົດນີ້ ໂດຍອີງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ

ຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຄົ້ນຄວ້າທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ.

ຫຼື

ຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນເພື່ອນຳໄປສູ່ການກວດສອບທາງຊີວະພາບ (bioprospecting) ແລະ ການນຳໃຊ້ປະໂຫຍດເພື່ອຄົ້ນຫາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ເປັນທ່າແຮງເຂົ້າໃນການພັດທະນາເປັນຜະລິດຕະພັນອອກສູ່ຕະຫຼາດ.

ຫຼື

ຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ ໂດຍເຂົ້າໃຈວ່າການຄົ້ນຄວ້າດັ່ງກ່າວ ອາດຈະກຳນົດຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ເປັນທ່າແຮງເຂົ້າໃນການພັດທະນາເປັນຜະລິດຕະພັນອອກສູ່ຕະຫຼາດ ເຊິ່ງໃນກໍລະນີນີ້ ທັງສອງຝ່າຍຈະຕ້ອງເຮັດສັນຍາສະບັບໃໝ່ຂຶ້ນ ສໍາລັບຮູບແບບທີ່ເປັນການຄ້າ.

4. ຂອບເຂດ ຂໍ້ກຳນົດນີ້ມີຢູ່ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ບັງຄັບ

ຖ້າສັນຍາສະບັບ ແມ່ນສໍາລັບການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ໂດຍບໍ່ທັນມີຊັບພະຍາກອນຊົ່ວນາໆຜັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍສະເພາະ:

ຂອບເຂດຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ແມ່ນເພື່ອ:

1. ປະກອບເອກະສານຄຳໝັ້ນສັນຍາວ່າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການອະນຸລັກພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນທີ່ມີການດຳເນີນການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ເຊິ່ງໄດ້ຄັດຕິດໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້;
2. ນິຍາມຄຳສັບທີ່ໄດ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນທັງສອງຝ່າຍ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ໃນ [ພື້ນທີ່ ຫຼື ເຂດສະເພາະຂອງປະເທດທີ່ຈະອະນຸຍາດໃນການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ລວມທັງແຜນທີ່ ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍຂອງສັນຍາ]; ແລະ
3. ນິຍາມຄຳສັບທີ່ໄດ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນທັງສອງຝ່າຍ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຊົ່ວນາໆຜັນ/ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ [ແລະ ກ່ຽວຂ້ອງກັບພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ] ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ.

ຖ້າສັນຍາແມ່ນສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນໍາໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ສະເພາະໃນ ຖິ່ນເດີມ:

ຂອບເຂດຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ແມ່ນເພື່ອ:

1. ປະກອບເອກະສານຄໍາໝັ້ນສັນຍາວ່າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະປະກອບສ່ວນ ເຂົ້າໃນການອະນຸລັກພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນ ບ່ອນທີ່ມີການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນ ພັນທຸກໍາ ເຊິ່ງໄດ້ຄັດຕິດໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້;
2. ປະກອບເອກະສານຂະບວນການແຈ້ງການຂໍອະນຸມັດສິດ ໂດຍຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ [ການຈັດປະ ເພດທາງວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ - ຂອງ ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ] ເຊິ່ງ ໄດ້ຄັດຕິດໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້;

ຕື່ມຂໍ້ຕໍ່ໄປນີ້ຖ້າມີການເຂົ້າເຖິງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ:

[3. ປະກອບເອກະສານຂະບວນການແຈ້ງການຂໍອະນຸມັດສິດ ໂດຍຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນ ເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບ [ການຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດ ຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນ ທຸກໍາ] ເຊິ່ງໄດ້ຄັດຕິດໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້;

[3. ຫຼື 4.] ປະກອບເອກະສານຂັ້ນຕອນການວິເຄາະທີ່ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ມີຄວາມ ຕັ້ງໃຈທີ່ຈະນໍາໃຊ້ [ການຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ ຂອງ ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ] [ແລະ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ] ເຊິ່ງໄດ້ຄັດຕິດໃນເອກະສານ ຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້;

[4. ຫຼື 5.] ກໍານົດຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນທັງສອງຝ່າຍ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການນໍາໃຊ້ [ການຈັດປະເພດ ທາງວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ ຂອງ ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ] [ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ] ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ດັ່ງກ່າວ.

ຖ້າສັນຍາແມ່ນສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ນໍາໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາສະເພາະ ຈາກການເກັບຢູ່ນອກຖິ່ນເດີມ:

1. ປະກອບເອກະສານຂໍ້ຕົກລົງຂອງ [ໃສ່ຊື່ສະຖາບັນທີ່ໄດ້ເຮັດການເກັບຢູ່ນອກຖິ່ນເດີມ] ເຊິ່ງໄດ້ຄັດຕິດໃນ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້ ເພື່ອໃຫ້ [ການຈັດປະເພດທາງ ວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ - ຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ] ເພື່ອການນໍາ ໃຊ້;
2. ປະກອບເອກະສານຂັ້ນຕອນການວິເຄາະທີ່ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ມີຄວາມ ຕັ້ງໃຈທີ່ຈະນໍາໃຊ້ [ການຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ - ຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື

ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ] [ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ] ເຊິ່ງໄດ້ຄັດຕິດໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້;

3. ກຳນົດຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນທັງສອງຝ່າຍ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການນຳໃຊ້ [ຊື່ການຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ - ຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ] [ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ] ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ.

5. ການນິຍາມຄຳສັບ

ບັນດາຄຳສັບດັ່ງລຸ່ມນີ້ ແມ່ນໄດ້ກຳນົດໃນຮ່າງກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ (ABS) ທີ່ໄດ້ຖືກສະເໜີໃນປີ 2013. ແຕ່ມີສື່ຄຳສັບແມ່ນໄດ້ເອົາຄຳນິຍາມມາຈາກ CBD ແລະ ອະນຸສັນຍານາໂກຢາ. ຄູ່ສັນຍາ ABS ຈະກຳນົດບັນດາຄຳນິຍາມທີ່ຈຳເປັນ, ລົບບັນດາຄຳນິຍາມທີ່ບໍ່ຕ້ອງການ ແລະ/ຫຼື ເພີ່ມບັນດາຄຳນິຍາມອື່ນທີ່ອາດຈະຕ້ອງການ.

- “ການເຂົ້າເຖິງ” ໝາຍເຖິງການເກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຈາກສະຖານທີ່ ທີ່ຖືກພົບເຫັນ ທັງໃນຖິ່ນເດີມ ຫຼື ນອກຖິ່ນເດີມ.
- “ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ” ໝາຍເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ເກັບມາບົນພື້ນຖານຂອງສັນຍາສະບັບນີ້.
- “ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ” ໝາຍເຖິງຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດທີ່ມາຈາກທຸກໆແຫຼ່ງ ລວມທັງ ພືດພັນ ລະຫວ່າງພືດ, ເທິງບົກ, ລະບົບນິເວດທາງທະເລ ແລະ ສັດນ້ຳ ອື່ນໆ ນີ້ລວມທັງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊະນິດພັນ, ລະຫວ່າງຊະນິດພັນ ແລະ ລະບົບນິເວດ.
- “ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ” ປະກອບມີ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ, ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ຫຼື ສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ, ປະຊາກອນ ຫຼື ສ່ວນປະກອບທາງຊີວະພາບອື່ນໆຂອງລະບົບນິເວດ ທີ່ການເອົາມານຳໃຊ້ຕົວຈິງ ຫຼື ມີຄຸນຄ່າໃຫ້ແກ່ມະນຸດ.
- “ການກວດສອບທາງຊີວະພາບ” ໝາຍເຖິງການຊອກຫາວິທີທາງຕ່າງໆເພື່ອການຄ້າຊີວະນາໆພັນ ໂດຍຜ່ານການຄົ້ນຫາ ແລະ ພັດທະນາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ຊີວະພາບທີ່ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານເສດຖະກິດທີ່ມີມາຈາກທຳມະຊາດ²⁹.
- “ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ” ໝາຍເຖິງການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີໃດໜຶ່ງ ທີ່ໃຊ້ລະບົບຊີວະນາໆພັນ, ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ຫຼື ອະນຸພັນຂອງສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນ ເພື່ອເຮັດການດັດແປງຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ຂັ້ນຕອນ ສຳລັບການນຳໃຊ້ສະເພາະ.
- “ປະເທດຕົ້ນກຳເນີດຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ” ໝາຍເຖິງປະເທດທີ່ມີຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳເຫຼົ່ານັ້ນໃນສະພາບຖິ່ນເດີມ.

²⁹ ດັດແປງມາຈາກ World Health Organization. 2001. *TRIPS, CBD and Traditional Medicines: Concepts and Questions. Report of an ASEAN Workshop on the TRIPS Agreement and Traditional Medicine*. Jakarta. 13-15 February. Section 2.3. <https://apps.who.int/medicinedocs/en/d/Jh2996e/6.3.html#Jh2996e.6.3>

- “ປະເທດທີ່ສະໜອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ” ໝາຍເຖິງປະເທດທີ່ສະໜອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ເກັບມາຈາກແຫຼ່ງຖິ່ນເຕີມ ລວມທັງປະຊາກອນທັງຊະນິດພັນສັດປ່າ ແລະ ສັດບ້ານ ຫຼື ນຳມາຈາກແຫຼ່ງນອກຖິ່ນເຕີມ ທີ່ອາດຈະມີ ຫຼື ບໍ່ມີຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກປະເທດນັ້ນ.
- “ອະນຸພັນ” ໝາຍເຖິງສານປະກອບຊີວະເຄມີທີ່ເກີດຂຶ້ນຕາມທຳມະຊາດທີ່ເກີດຈາກການສະແດງອອກທາງພັນທຸກຳ ຫຼື ການເຜົາຜານພະລັງງານທາງຊີວະພາບ ຫຼື ພັນທຸກຳ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະບໍ່ມີໜ່ວຍທີ່ເປັນປະໂຫຍດຂອງເຊື້ອສາຍພັນ.
- “ການອະນຸລັກນອກຖິ່ນເຕີມ” ໝາຍເຖິງການອະນຸລັກສ່ວນປະກອບຂອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ທີ່ຢູ່ນອກປ່ອນອາໄສທຳມະຊາດຂອງເຂົາ.
- “ວັດຖຸທາງພັນທຸກຳ” ໝາຍເຖິງວັດຖຸໃດໜຶ່ງ ຂອງຜິດ, ສັດ, ຈຸລິນຊີ ຫຼື ແຫຼ່ງກຳເນີດປ່ອນອື່ນ ທີ່ມີໜ່ວຍທີ່ເປັນປະໂຫຍດຂອງເຊື້ອສາຍພັນ.
- “ຊັບພະຍາກອນທາງພັນທຸກຳ” ໝາຍເຖິງວັດຖຸພັນທຸກຳ ທີ່ມີຄຸນຄ່າຕົວຈິງ ຫຼື ມີທ່າແຮງ.
- “ເງື່ອນໄຂຖິ່ນເຕີມ” ໝາຍເຖິງເງື່ອນໄຂທີ່ມີແຫຼ່ງພັນທຸກຳ ທີ່ມີຢູ່ໃນລະບົບນິເວດ ແລະ ທີ່ອາໄສຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ໃນກໍລະນີຂອງຊະນິດພັນທີ່ປຸກ ຫຼື ປຸກໃນເຂດອ້ອມແອ້ມປ່ອນທີ່ພວກເຂົາໄດ້ພັດທະນາຄຸນລັກສະນະທີ່ແຕກຕ່າງ.
- “ເຂດປ່າສະຫງວນ” ໝາຍເຖິງເນື້ອທີ່ດິນທັງໝົດ ທີ່ມີ ຫຼື ບໍ່ມີ ການປົກຄຸມຂອງປ່າ ແລະ ລວມທັງແມ່ນ້ຳ, ຫ້ວຍ, ລຳທານ, ຄອງ, ບຶງ, ໜອງ, ດິນທາມ ແລະ ທຸກຊະນິດຂອງພື້ນທີ່ທຳມະຊາດອື່ນໆ ທີ່ລັດຖະບານກຳນົດໄວ້ໃນໝວດການປົກປ້ອງ ແລະ ໃນທຸກລະດັບ ບໍ່ວ່າຈະເປັນແຫ່ງຊາດ, ແຂວງ, ເມືອງ, ນະຄອນຫຼວງ ຫຼື ບ້ານ³⁰.
- “ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ” ໝາຍເຖິງການເຮັດວຽກທີ່ມຸ້ງໄປສູ່ນະວັດຕະກຳ, ການແນະນຳ ແລະ ການປັບປຸງ ຜະລິດຕະພັນ ແລະ ບັນດາຂັ້ນຕອນ³¹.
- “ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ” ໝາຍເຖິງຄວາມຮູ້, ຮູ້ວິທີເຮັດ, ທັກສະ ແລະ ການປະຕິບັດ ທີ່ພັດທະນາ, ຍືນຍົງ ແລະ ຖ່າຍທອດຈາກລຸ້ນສູ່ລຸ້ນສູ່ຊຸມຊົນພາຍໃນຊຸມຊົນ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນສ້າງເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງເອກະລັກທາງວັດທະນະທຳ ຫຼື ທາງຈິດວິນຍານ³².
- “ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ” ໝາຍເຖິງການດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາອົງປະກອບທາງພັນທຸກຳ ແລະ/ຫຼື ສ່ວນປະກອບທາງຊີວະເຄມີ ຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ລວມທັງຜ່ານການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ.

³⁰ ດັດແປງມາຈາກ ດຳລັດວ່າດ້ວຍປ່າສະຫງວນ, ສະບັບເລກທີ 134/ລບ, ລົງວັນທີ 13/5/2015, ມາດຕາ 3.1, 5 ແລະ 7.

³¹ ນິຍາມຈາກ Oxford English Dictionary. ສາມາດປັບນິຍາມໄດ້ໂດຍອີງຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຂອງທຸກຝ່າຍ.

³² WIPO. Traditional Knowledge. <https://www.wipo.int/tk/en/tk/>

6. **ໄລຍະເວລາ** ຈຳເປັນຕ້ອງມີຂໍ້ກຳນົດນີ້ ໂດຍອີງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ສັນຍາສະບັບນີ້ຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໃນວັນທີ່ທັງສອງຝ່າຍລົງລາຍເຊັນ ແລະ ຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ [ສຳລັບໄລຍະເວລາຂອງສັນຍາດັ່ງກ່າວຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້] ຫຼື [ຈົນກວ່າຈະສິ້ນສຸດທີ່ກຳນົດໄວ້].

7. **ສະຖານທີ່ຂອງການປະຕິບັດ** ຂໍ້ກຳນົດນີ້ມີຢູ່ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ບັງຄັບ

1. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ຂອງອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຈະປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ [ແລະ ໃນ ຊື່ຂອງສະຖານທີ່ອື່ນໃນປະເທດ, ຖ້າມີ], ສປປ ລາວ.

2. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະຕ້ອງປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ໃນ [ຊື່ ສະຖານທີ່ ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ/ຫຼື ປະເທດອື່ນ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ].

8. **ບັນດາຜົນປະໂຫຍດ** ຈຳເປັນຕ້ອງມີຂໍ້ກຳນົດນີ້ ໂດຍອີງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ອາດໄດ້ຮັບໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ຫຼື ໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ຫຼື ທັງສອງ.

1. ທັງສອງຝ່າຍຈະຕົກລົງເຫັນດີວ່າຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບທັງໝົດ ພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງແບ່ງປັນຢ່າງສະໝີພາບ ລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ ແລະ ໃຫ້ກັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ [ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ].

ຖ້າຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນເພື່ອການກວດສອບທາງຊີວະພາບ, ການເກັບກຳຂໍ້ມູນໃນຖິ່ນເດີມ ຫຼື ເອົາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຈາກການເກັບຢູ່ນອກຖິ່ນເດີມ ແລະ ການນຳໃຊ້ໃນການກຳນົດຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ມີທ່າແຮງສຳລັບການພັດທະນາ ເປັນຜະລິດຕະພັນອອກສູ່ຕະຫຼາດ:

2. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາໃຫ້ກັບ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ສປປ ລາວ ບໍ່ໄດ້ມີລະບຽບການກ່ຽວກັບ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ (ABS) ສະນັ້ນ ຈຶ່ງຍັງບໍ່ມີລະບຽບກ່ຽວກັບການລະບຸເປີເຊັນຕຳສຸດ ຫຼື ສູງສຸດສຳລັບການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ກໍບໍ່ມີຂໍ້ກຳນົດເງື່ອນໄຂໃນການຮັບຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ບົນພື້ນຖານຂອງລາຄາຂາຍຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ຂັ້ນຕອນ ຫຼື ຜະລິດຕະພັນສຸດທ້າຍ ທີ່ໄດ້ມາຈາກສັນຍາສະບັບນີ້ ຫຼື ບົນພື້ນຖານອື່ນໆ. ບັນດາຂໍ້ກຳນົດໃນຮູບແບບສັນຍານີ້ ແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ປ່ຽນແປງ ເພື່ອປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ ແລະ/ຫຼື ລະບຽບການແຫ່ງຊາດ ໃນເວລາທີ່ຮັບຮອງເອົາສັນຍາ.

[ກ. [ເປັນເປີເຊັນຕຳສຸດຂອງລາຄາຂາຍຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ຂັ້ນຕອນ] ຫຼື [ເປັນເປີເຊັນສູງສຸດຂອງລາຄາຂາຍ] ຫຼື [ລະບຸເປີເຊັນລະຫວ່າງເປີເຊັນຕຳສຸດຫາເປີເຊັນສູງສຸດຂອງລາຄາຂາຍ];

ຫຼື

[ກ. ຈຳນວນເປັນກ້ອນ ເທົ່າກັບ [ລະບຸເປັນເປີເຊັນ] ຂອງກຳໄລສຸດທິ ຫຼັງຈາກຫັກພາສີຈາກການຂາຍຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ຂັ້ນຕອນ].

[ຂ. ການສຳລະເງິນຈະຕ້ອງອີງໃສ່ບົດລາຍງານການເງິນທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ [ເອກະສານອ້າງອີງຂອງຂໍ້ທີ່ຢູ່ໃນສັນຍາ ທີ່ສອດຄ້ອງກັບ 'ຂໍ້ 17. ຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດສັນຍາ' ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] ແລະ ຈະຕ້ອງຈ່າຍ [ລະບຸໄລຍະ ເວລາຂອງການຊຳລະເງິນ - ເປັນປີ, ທຸກໆຫົກເດືອນ, ທຸກໆເດືອນ ຫຼື ໄລຍະອື່ນໆ].

3. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະສະໜອງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ/ຫຼື ຜົນ ໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ [ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:] ຫຼື [ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ຂອງສັນຍາສະບັບນີ້:]

ນອກຈາກຂໍ້ ກ. ແລ້ວ, ທຸກປະເພດຂອງຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ແມ່ນໄດ້ລະບຸຂ້າງລຸ່ມນີ້ ໂດຍ ສະເພາະ ການຝຶກອົບຮົບ ແລະ ການສຶກສາ ທີ່ຄວນຈະເປັນທາງເລືອກໃນການສະໜັບສະໜູນໃຫ້ບັນດາຊຸມຊົນ ແລະ ບັນດາສະຖາບັນລັດ

[ກ. ການສະໜັບສະໜູນດ້ານພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ສຳລັບຊຸມຊົນຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ - ເຊິ່ງອາດຈະ ແມ່ນສິ່ງທີ່ຊຸມຊົນຕ້ອງການ ແລະ ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຊັບພະຍາກອນ ສາມາດສະໜອງໄດ້ ເຊັ່ນ ການສະໜອງນ້ຳ, ການ ກໍ່ສ້າງໂຮງຮຽນ ຫຼື ຄລິນິກ, ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງ ແລະ ອື່ນໆ. ລະບຸບັນດາຊຸມຊົນ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການ ຊ່ວຍເຫຼືອດັ່ງກ່າວ, ປະເພດຂອງການຊ່ວຍເຫຼືອ, ເວລາ ແລະ ວິທີການ ພ້ອມທັງບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສະ ໜັບສະໜູນດັ່ງກ່າວ];

[ຂ. ອຸປະກອນ - ລາຍການລະອຽດຂອງອຸປະກອນທັງໝົດທີ່ຈະສະໜອງໃຫ້ ແລະ ຂຽນຊື່ ແລະ ຂໍ້ມູນຕິດຕໍ່ທີ່ ສົມບູນຂອງສະຖາບັນທີ່ຈະໄດ້ຮັບອຸປະກອນ];

[ຄ. ໃຫ້ນັກວິທະຍາສາດລາວເຂົ້າຮ່ວມໃນການຄົ້ນຄວ້າ - ລະບຸບຸກຄົນທີ່ຈະມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຄວາມສາ ມາດ, ໃນໄລຍະເວລາໃດ, ຢູ່ໃສ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄົ້ນຄວ້າ];

[ງ. ການຝຶກອົບຮົມ - ລະບຸຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ, ຫົວຂໍ້ຂອງການຝຶກອົບຮົມ, ສະຖານທີ່ຂອງການ ຝຶກອົບຮົມ, ຈຳນວນຄັ້ງໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຝຶກອົບຮົມ ທີ່ສະໜອງຜົນ ປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ];

[ຈ. ທຶນການສຶກສາ ແລະ/ຫຼື ໂອກາດດ້ານການສຶກສາອື່ນໆ - ລະບຸວ່າຜູ້ໃດຈະໄດ້ຮັບໂອກາດດ້ານການສຶກ ສາ, ຂະແໜງການ ຫຼື ຂົງເຂດທີ່ແຕ່ລະຄົນຈະໄດ້ສຶກສາ ເຊິ່ງແຕ່ລະຄົນຈະສຶກສາເປັນເວລາດົນປານໃດ, ລະບຸຈຳນວນ ແລະ ໄລຍະຂອງທຶນການສຶກສາທີ່ຈະສະໜັບສະໜູນໃນແຕ່ລະປີ ແລະ/ຫຼື ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜົນປະໂຫຍດ ດ້ານການສຶກສາ ທີ່ສະໜອງຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ];

[ສ. ຄຳແນະນຳ ຫຼື ການສະໜັບສະໜູນ ທາງດ້ານວິຊາການ - ລະບຸວ່າຄຳແນະນຳ ຫຼື ການສະໜັບສະໜູນ ທາງ ດ້ານວິຊາການ ແລະ ສະໜິວິທີການ];

[ຊ. ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການລະດົມທຶນ - ລະບຸປະເພດຂອງການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ພື້ນຖານ ທີ່ຈະສະໜອງໃຫ້];

[ໝາຍເລກ. ຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ເປັນຮູບແບບອື່ນ ແລະ/ຫຼື ຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ໂດຍຕົກລົງເຫັນດີລະຫວ່າງ ສອງຝ່າຍ.]

4. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ໄດ້ເຮັດຂໍ້ຕົກລົງກັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ ຊົວໜຶ່ງຝ່າຍ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນຜັນທຸກຳ [ແລະ ມຸມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ] ທີ່ຄັດຕິດໃນເອກະສານ ຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ແລະ ຈະແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນ ເງິນຕາ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ຕົກລົງ.

ຫຼື
ຖ້າວ່າຈຸດປະສົງຂອງສັນຍານີ້ ແມ່ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນວຽກງານດ້ານການຄົ້ນຄວ້າທາງວິຊາການ ແລະ ການຄົ້ນ ຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ

ເຊິ່ງອາດຈະໄດ້ ຫຼື ອາດຈະບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ເພື່ອການແບ່ງປັນໃນກໍລະນີຂອງການ ຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ. ຖ້າບໍ່ມີ ແມ່ນສາມາດລົບຂໍ້ຕໍ່ໄປນີ້ອອກໄດ້:

[2. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະຕ້ອງແບ່ງປັນ [ເປີເຊັນ ຫຼື ຈຳນວນເງິນເປັນກ້ອນ] ຂອງຜົນການຄົ້ນຄວ້າກັບ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ [ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້]: ຫຼື [ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດ ໄວ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ຂອງສັນຍາສະບັບນີ້:]

ຖ້າບໍ່ມີຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາເພື່ອທີ່ຈະແບ່ງປັນແລ້ວ ຂໍ້ 2 ແລະ ຂໍ້ 3 ໃນມາດຕານີ້ ແມ່ນສຳລັບ ການຄົ້ນຄວ້າດ້ານວິຊາການ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

2. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະສະໜອງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ/ຫຼື ຜົນ ໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ [ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:] ຫຼື [ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ຂອງສັນຍາສະບັບນີ້:]

ນອກຈາກຂໍ້ ກ. ແລ້ວ, ທຸກປະເພດຂອງຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ແມ່ນໄດ້ລະບຸຂ້າງລຸ່ມນີ້ ໂດຍ ສະເພາະ ການຝຶກອົບຮົບ ແລະ ການສຶກສາ ທີ່ຄວນຈະເປັນທາງເລືອກໃນການສະໜັບສະໜູນໃຫ້ບັນດາຊຸມຊົນ ແລະ ບັນດາສະຖາບັນລັດ

[ກ. ການສະໜັບສະໜູນດ້ານພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ສຳລັບຊຸມຊົນຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນ - ເຊິ່ງອາດຈະ ແມ່ນສິ່ງທີ່ຊຸມຊົນຕ້ອງການ ແລະ ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຊັບພະຍາກອນ ສາມາດສະໜອງໄດ້ ເຊັ່ນ ການສະໜອງນໍ້າ, ການ ກໍ່ສ້າງໂຮງຮຽນ ຫຼື ຄລິນິກ, ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງ ແລະ ອື່ນໆ. ລະບຸບັນດາຊຸມຊົນ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການ ຊ່ວຍເຫຼືອດັ່ງກ່າວ, ປະເພດຂອງການຊ່ວຍເຫຼືອ, ເວລາ ແລະ ວິທີການ ພ້ອມທັງບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສະ ໜັບສະໜູນດັ່ງກ່າວ];

[ຂ. ອຸປະກອນ - ລາຍການລະອຽດຂອງອຸປະກອນທັງໝົດທີ່ຈະສະໜອງໃຫ້ ແລະ ຂຽນຊື່ ແລະ ຂໍ້ມູນຕິດຕໍ່ທີ່ ສົມບູນຂອງສະຖາບັນທີ່ຈະໄດ້ຮັບອຸປະກອນ];

[ຄ. ໃຫ້ນັກວິທະຍາສາດລາວເຂົ້າຮ່ວມໃນການຄົ້ນຄວ້າ - ລະບຸບຸກຄົນທີ່ຈະມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຄວາມສາມາດ, ໃນໄລຍະເວລາໃດ, ຢູ່ໃສ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄົ້ນຄວ້າ];

[ງ. ການຝຶກອົບຮົມ - ລະບຸຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ, ຫົວຂໍ້ຂອງການຝຶກອົບຮົມ, ສະຖານທີ່ຂອງການຝຶກອົບຮົມ, ຈຳນວນຄັ້ງໃນການຈັດຝຶກອົບຮົມ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຝຶກອົບຮົມ ທີ່ສະໜອງຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ];

[ຈ. ທຶນການສຶກສາ ແລະ/ຫຼື ໂອກາດດ້ານການສຶກສາອື່ນໆ - ລະບຸວ່າຜູ້ໃດຈະໄດ້ຮັບໂອກາດດ້ານການສຶກສາ, ຂະແໜງການ ຫຼື ຂົງເຂດທີ່ແຕ່ລະຄົນຈະໄດ້ສຶກສາ ເຊິ່ງແຕ່ລະຄົນຈະສຶກສາເປັນເວລາດົນປານໃດ, ລະບຸຈຳນວນ ແລະ ໄລຍະຂອງທຶນການສຶກສາທີ່ຈະສະໜັບສະໜູນໃນແຕ່ລະປີ ແລະ/ຫຼື ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜົນປະໂຫຍດດ້ານການສຶກສາ ທີ່ສະໜອງຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ];

[ສ. ຄຳແນະນຳ ຫຼື ການສະໜັບສະໜູນ ທາງດ້ານວິຊາການ - ລະບຸວ່າຄຳແນະນຳ ຫຼື ການສະໜັບສະໜູນ ທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ສະເໜີວິທີການ];

[ຊ. ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການລະດົມທຶນ - ລະບຸປະເພດຂອງການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ຜູ້ຖານ ທີ່ຈະສະໜອງໃຫ້];

[ໝາຍເລກ. ຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ເປັນຮູບແບບອື່ນ ແລະ/ຫຼື ຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ໂດຍຕົກລົງເຫັນດີລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ.]

3. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ໄດ້ຕົກລົງກັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນທາງຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ [ແລະ ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ] ທີ່ຄັດຕິດໃສ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ແລະ ຈະແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ຕົກລົງນີ້.

9. ບັນດາກິດຈະກຳທີ່ອາດຈະດຳເນີນພາຍໃຕ້ສັນຍາ

ຖ້າສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນສຳລັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານການກວດສອບທາງຊີວະພາບໃນຖິ່ນເດີມ:

1. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດທີ່ຈຳເປັນ [ເຊິ່ງຄັດຕິດໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍຂອງສັນຍາສະບັບນີ້³³] ແລະ ມີສິດເກັບກຳຕົວຢ່າງຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຈາກສະພາບຖິ່ນເດີມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກ. ປະເພດຂອງຕົວຢ່າງ³⁴, ຖ້າຮູ້:

ຂ. ຈຳນວນຕົວຢ່າງ ແລະ ນ້ຳໜັກຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ:

³³ ເອົາໄວ້ເປັນທາງເລືອກ ເຊິ່ງຂໍ້ທີ 18 ແມ່ນໃຫ້ຝ່າຍທີ່ຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຮັບປະກັນວ່າຕົນໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດທີ່ຕ້ອງການທັງໝົດແລ້ວ.

³⁴ ຕົວຢ່າງ: ໃຫ້ຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດ ກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນວ່າເປັນ ພືດ, ສັດ, ເຊື້ອລາ ຫຼື ຈຸລິນຊີ ລວມທັງ ແບັດທິເຣຍ ແລະ ໄວຣັດ. ຖ້າເກັບເອົາຊັບສ່ວນຂອງພືດ ຫຼື ຕົວຢ່າງຈາກສັດ ແລ້ວ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ລະບຸຢ່າງລະອຽດຂອງຊັບສ່ວນ ຫຼື ຕົວຢ່າງນັ້ນ.

ຄ. ທີ່ຕັ້ງຜູ້ມສັນຖານຂອງການເກັບຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ³⁵:

ງ. ໄລຍະເວລາຂອງການເກັບຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ:

ຈ. ວິທີການເກັບຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ:

ຫຼື

ຖ້າສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ໃນຖິ່ນເດີມ:

1. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະມີສິດເກັບຕົວຢ່າງຂອງ [ການຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ - ຂອງແຕ່ລະຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາທີ່ຈະເຂົ້າເຖິງ] ໄດ້ຈາກສະພາບຖິ່ນເດີມ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກ. ປະເພດຂອງຕົວຢ່າງ³⁶:

ຂ. ຈໍານວນຕົວຢ່າງ ແລະ ນໍ້າໜັກຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ:

ຄ. ທີ່ຕັ້ງຜູ້ມສັນຖານຂອງການເກັບຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ³⁷:

ຄ. ນໍ້າໜັກທັງໝົດ ແລະ ຄຸນລັກສະນະຂອງຕົວຢ່າງ/ວັດສະດຸທີ່ ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງ³⁸:

ງ. ໄລຍະເວລາຂອງການເກັບຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ:

ຈ. ວິທີການເກັບຕົວຢ່າງແຕ່ລະປະເພດ:

ຫຼື

ຖ້າສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ນອກຖິ່ນເດີມ ເພື່ອຈຸດປະສົງໃນຮູບແບບເປັນການຄ້າ:

1. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະມີສິດໄດ້ຮັບຈາກ [ຊື່ ແລະ ຂໍ້ມູນຕິດຕໍ່ທີ່ຄົບຖ້ວນສໍາລັບສະຖາບັນດໍາເນີນການເກັບຢູ່ນອກຖິ່ນເດີມ] ມີຊັບພະຍາກອນຕໍ່ໄປນີ້: [ການຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດ - ສະກຸນ ແລະ ຊະນິດ - ຂອງແຕ່ລະຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາທີ່ຈະເຂົ້າເຖິງ ແລະ ລະບຸຮູບແບບໃນການເຂົ້າເຖິງດັ່ງກ່າວ].

2. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະມີສິດທີ່ຈະເຄື່ອນຍ້າຍຊັບພະຍາກອນໄປຫາສະຖານທີ່ຕາມທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງຕາມສັນຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ 'ຂໍ້ 7. ສະຖານທີ່ປະຕິບັດ' ໃນຂໍ້ກໍານົດຂອງຮູບແບບສັນຍານີ້].

[ໝາຍເລກ. ທຸກກິດຈະກຳອື່ນໆທີ່ໄດ້ຮັບການຕົກລົງລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ.]

³⁵ ຖ້າເຄືອນຍ້າຍຊາກແຫ້ງຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນໄປສະຖານທີ່ຕ່າງໆພາຍໃນປະເທດ ແມ່ນໃຫ້ລະບຸລະອຽດປ່ອນກໍານົດ ແລະ ສະຖານທີ່ທີ່ຈະເຄື່ອນຍ້າຍໄປ ພ້ອມທັງ ລະບຸຕໍາແໜ່ງ GPS ຂອງແຕ່ລະສະຖານທີ່ອີກດ້ວຍ.

³⁶ ສໍາລັບຜິດ ແມ່ນໃຫ້ລະບຸລະອຽດວ່າຈະເກັບເອົາໝົດຕົ້ນ ຫຼື ເອົາບາງຊິ້ນສ່ວນ ເຊັ່ນເອົາພຽງແຕ່ໃບ, ຮາກ ຫຼື ແກ່ນ ຫຼື ບາງພາກສ່ວນອື່ນຂອງຜິດ. ສໍາລັບເຊື້ອລາ ແມ່ນໃຫ້ລະບຸລະອຽດວ່າຈະເກັບເອົາໝົດພາກສ່ວນ ຫຼື ເອົາພຽງແຕ່ສ່ວນໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ. ສໍາລັບສັດ ແມ່ນໃຫ້ລະບຸລະອຽດວ່າຈະເກັບເອົາໝົດໂຕຫຼືບໍ່.

³⁷ ຖ້າເຄືອນຍ້າຍຊາກແຫ້ງຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນໄປສະຖານທີ່ຕ່າງໆພາຍໃນປະເທດ ແມ່ນໃຫ້ລະບຸລະອຽດປ່ອນກໍານົດ ແລະ ສະຖານທີ່ທີ່ຈະເຄື່ອນຍ້າຍໄປ ພ້ອມທັງ ລະບຸຕໍາແໜ່ງ GPS ຂອງແຕ່ລະສະຖານທີ່ອີກດ້ວຍ.

³⁸ ຕົວຢ່າງ: ຊິ້ນສ່ວນທັງໝົດ, ບາງຊິ້ນສ່ວນ, ຍັງມີຊີວິດຢູ່, ໃນສານສະກັດ, ແປຮູບ ແລະ ອື່ນໆ.

10. ກິດຈະກຳທີ່ບໍ່ອາດຈະດຳເນີນພາຍໃຕ້ສັນຍາ

1. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະບໍ່ໂອນຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼື ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃຫ້ບຸກຄົນທີສາມ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ໄດ້ໃຫ້ກ່ອນ ເຊິ່ງສະແດງອອກໃນການອະນຸຍາດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ສຳລັບການໂອນຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ ໄດ້ເຮັດສັນຍາກັບບຸກຄົນທີສາມ ພ້ອມທັງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອໄດ້ໃຫ້ການອະນຸຍາດເປັນລາຍລັກອັກສອນລ່ວງໜ້າ ສຳລັບການໂອນພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອນັ້ນ.

2. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຂອງອົກຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະບໍ່ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອຈຸດປະສົງ ຫຼື ກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ບໍ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນສັນຍາສະບັບນີ້ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບການຍິນຍອມເຫັນດີເປັນລາຍລັກອັກສອນຈາກ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ]. ຖ້າວ່າສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນສຳລັບການສຶກສາ ແລະ ບໍ່ແມ່ນການຄົ້ນຄວ້າເພື່ອເປັນການຄ້າ

ຖ້າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຂອງອົກຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ກຳນົດວ່າຕ້ອງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອເປັນການຄ້າ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ເຮັດສັນຍາສະບັບໃໝ່ ກັບ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ເພື່ອຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວ.

3. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະບໍ່ຮຽກຮ້ອງ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ຮັບສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ຫຼື ພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນທາງຊີວະນາໆພັນທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຢ່າງຈະແຈ້ງ.

4. ໃນໄລຍະເວລາຂອງສັນຍາສະບັບນີ້, [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຈະບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ຝ່າຍອື່ນເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໃນພື້ນທີ່ດຽວກັນທີ່ລະບຸໃນສັນຍາສະບັບນີ້ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າຈະຮັບປະກັນກ່ອນ ພ້ອມທັງການຍິນຍອມເປັນລາຍລັກອັກສອນຂອງ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ].

5. ບໍ່ວ່າຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງຈະມອບສິດ, ຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ພັນທະຂອງຕົນ ພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ໃຫ້ກັບບຸກຄົນທີສາມໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບການຍິນຍອມເປັນລາຍລັກອັກສອນລ່ວງໜ້າຂອງອົກຝ່າຍອື່ນ.
[ໝາຍເລກ. ທຸກກິດຈະກຳອື່ນໆທີ່ໄດ້ຮັບການຕົກລົງລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ.]

11. ພັນທະສະເພາະຂອງ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ]

1. ເມື່ອຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໄດ້ໃຫ້ການຍິນຍອມເຫັນດີກ່ອນ ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ໄດ້ເຮັດການຕົກລົງກັບສະຖາບັນທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການເກັບຢູນອກຖິ້ນເດີມ ຂອງການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແມ່ນຈະອອກໃບອະນຸຍາດການເຂົ້າເຖິງ ແລະ

ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ (IRCC) ເປັນການຢັ້ງຢືນການຍອມຮັບທາງສາກົນ ພາຍໃຕ້ອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ແລະ ອັບ ໂຫຼດໃສ່ເວບໄຊທ໌ Nagoya Protocol ABS Clearing-House;

2. ປະຕິບັດຕາມຜົນທະບັງໝົດ ຂອງ ສປປ ລາວ ພາຍໃຕ້ອະນຸສັນຍານາໂກຢາ ເພື່ອເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ເປັນ ຄວາມລັບກ່ຽວກັບສັນຍາສະບັບນີ້ ໃສ່ເວບໄຊທ໌ ABS Clearing-House;

3. ແນະນຳໃຫ້ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ກ່ຽວກັບໃບອະນຸຍາດອື່ນໆທີ່ອາດຈະ ຕ້ອງການຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ລັດພາກສ່ວນອື່ນ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຕິດຕໍ່ກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ເຫຼົ່ານັ້ນ;

[4. ຜົນທະອື່ນໆທີ່ຕົກລົງກັນລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ].

12. ຂໍ້ກຳນົດສະເພາະຂອງ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ]

[ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະຕ້ອງ³⁹:

1. ຮັບປະກັນວ່າການເກັບ, ການຮັກສາ, ການຂົນສົ່ງ, ການນຳໃຊ້ ແລະ ການສົ່ງອອກຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆ ພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ແມ່ນໄດ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍນຳໃຊ້ທັງໝົດ ຂອງ ສປປ ລາວ ທີ່ຄຸ້ມຄອງບັນຫາລວມ ແຕ່ບໍ່ຈຳກັດການປົກປ້ອງສຸຂະພາບຂອງຄົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການເກັບອາກອນ ແລະ ພາສີ;

2. ຮັບຜິດຊອບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາ ກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ ຖິ່ນເດີມ ຫຼື ນອກຖິ່ນເດີມ, ສິ່ງຕົວຢ່າງທີ່ຄືກັນ, ຖ້າຈຳເປັນ [ດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ] [ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ] ແລະ ການແລກປ່ຽນຜົນການຄົ້ນຄວ້າ;

3. ມີສ່ວນຮ່ວມ [ລາຍຊື່ເຕັມຂອງບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານສ່ວນບຸກຄົນ ແລະ ສະຖາບັນ ຢູ່ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ບັນດາ ກົດຈະກຳ ທີ່ແຕ່ລະຄົນຈະມີສ່ວນຮ່ວມ⁴⁰];

4. ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການສ້າງຄວາມສາມາດໃນ ສປປ ລາວ ໃນການກວດສອບທາງຊີວະພາບ, ການນຳໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ແລະ [ໃສ່ກົດຈະກຳອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສັນຍາ] [ໂດຍໃສ່ຂໍ້ມູນສະເພາະກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ຝ່າຍ ຜູ້ຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນຈະເຮັດເພື່ອສ້າງຄວາມອາດສາມາດ] ຫຼື [ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ {ເລກທີເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ} ໃນສັນຍາສະບັບນີ້];

5. ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ໃນ ສປປ ລາວ [ໃສ່ຂໍ້ຕົກລົງຂອງບັນດາຝ່າຍໃນຂອບເຂດທີ່ ສາມາດນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຢູ່ພາຍໃນປະເທດ];

³⁹ ແນະນຳໃຫ້ໃສ່ ຂໍ້ທີ 1-8 ໃນສັນຍາກ່ຽວກັບ ABS.

⁴⁰ ຖ້າຈະມີຄູ່ຮ່ວມງານຈາກທ້ອງຖິ່ນເປັນຈຳນວນຫຼາຍ ແມ່ນໃຫ້ຄິດຕິດລາຍຊື່ໃສ່ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍໃນສັນຍານັ້ນ.

6. ການແປງປັນໃຫ້ກັບ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າ ຫຼື ການນຳໃຊ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ແລະ ໃຫ້ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຮ່ວມກັບການຊ່ວຍເຫຼືອໃດໜຶ່ງ ອາດຈະມີການຕີຄວາມໝາຍຂອງຜົນໄດ້ຮັບ;

7. ຮັບຮູ້ການປະກອບສ່ວນຂອງ ສປປ ລາວ, ນັກວິທະຍາສາດ ແລະ ນັກຄົ້ນຄວ້າແຫ່ງຊາດ, ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທັງໝົດ ໃນການສື່ສານແລະ ສິ່ງຝົມທຸກຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບກິດຈະກຳທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມສັນຍາສະບັບນີ້;

8. ສະໜອງໃຫ້ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] [ສະຖາບັນອື່ນທີ່ທັງສອງຝ່າຍສາມາດກຳນົດ] ຈຳນວນສຳເນົາຂອງສິ່ງຝົມໃດໜຶ່ງ ໂດຍອີງໃສ່ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການເຊື່ອມຕໍ່ກັບເວັບໄຊທ໌ ຫຼື ສະຖານທີ່ປ່ອນທີ່ການຝົມເຜີຍແຜ່ອາດຈະເຂົ້າເບິ່ງທາງອອນລາຍ;

ຖ້າສັນຍານີ້ແມ່ນສຳລັບການເກັບກຳຂໍ້ມູນໃນຖິ່ນເດີມ ບໍ່ວ່າຈະແມ່ນການຄົ້ນຄວ້າທາງວິຊາການ ຫຼື ການຄົ້ນຄວ້າເພື່ອເປັນການຄ້າ ລວມທັງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມເຫຼົ່ານີ້:

[ໝາຍເລກ]. ຖ້າບໍ່ມີທາງເລືອກໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນໃນເຂດປ່າສະຫງວນທີ່ຖືກກຳນົດຕາມກົດໝາຍ, ໃຫ້ມີຂໍ້ຕົກລົງເປັນລາຍລັກອັກສອນກັບອົງການຄຸ້ມຄອງເຂດປ່າສະຫງວນ ທີ່ຄັດຕິດໃສ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້ ເພື່ອຊົດເຊີຍ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນຜົນເສຍຫາຍທີ່ເກີດຈາກກິດຈະກຳດັ່ງກ່າວ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການອະນຸລັກປ່າສະຫງວນ.

[ໝາຍເລກ]. ສະເໜີໃຫ້ສະມາຊິກຂອງ [ຂຽນຊື່ຂອງຊຸມຊົນຢູ່ໃນ ຫຼື ໃກ້ຄຽງກັບຜູ້ທີ່ ທີ່ຈະໃຊ້ຈະເຮັດການກວດສອບທາງຊີວະພາບ] ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງຕາມຂໍ້ທີ່ຢູ່ໃນສັນຍາທີ່ສອດຄ້ອງກັບ “ຂໍ້ 4. ຂອບເຂດ” ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] .

[ໝາຍເລກ]. ພາຍໃນ [ໄລຍະເວລາທີ່ລັດຖະບານກຳນົດ] ພາຍຫຼັງໄລຍະເວລາສຳລັບການເກັບກຳຂໍ້ມູນໝົດອາຍຸ, ໃຫ້ແຈ້ງ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ກ່ຽວກັບການຈັດປະເພດທາງວິທະຍາສາດຂອງແຕ່ລະຊັບພະຍາກອນ ທີ່ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຕັ້ງໃຈທີ່ຈະນຳໃຊ້. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ອາດເພີ່ມການຄັດຄ້ານ ພາຍໃນ [ໄລຍະເວລາທີ່ລະບຸໂດຍທັງສອງຝ່າຍ] ໃນກໍລະນີທີ່ ທັງສອງຝ່າຍຕ້ອງການເຮັດຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ອາດຈະຖືກນຳໃຊ້.

[ໝາຍເລກ]. ສິ່ງຕົວຢ່າງແບບດຽວກັນຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ໃຫ້ແກ່ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ]. ຕົວຢ່າງແບບດຽວກັນຕ້ອງຖືກສົ່ງໃນຮູບແບບຕໍ່ໄປນີ້: [ໃສ່ຂໍ້ກຳນົດສຳລັບຕົວຢ່າງ].

ຫຼື

[ໝາຍເລກ]. ສິ່ງຕົວຢ່າງທີ່ຄືກັນຂອງຊັບພະຍາກອນທາງຊີວະນາໆພັນທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳໃຫ້ແກ່ [ສະຖາບັນ] ຫຼື [ສະຖາບັນ] ທີ່ຖືກກຳນົດໂດຍ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ]:

[ໃສ່ຊື່ເຕັມ ແລະ ຂໍ້ມູນຕິດຕໍ່ ສໍາລັບແຕ່ລະສະຖາບັນທີ່ຖືກກຳນົດ]. ຕົວຢ່າງແບບດຽວກັນຕ້ອງຖືກສົ່ງໃນຮູບແບບຕໍ່ໄປນີ້: [ໃສ່ຂໍ້ກຳນົດສໍາລັບຕົວຢ່າງ].

ຖ້າຫາກວ່າຈຸດປະສົງຂອງສັນຍານີ້ແມ່ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນວຽກງານດ້ານການຄົ້ນຄວ້າ, ການຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ ຫຼື ການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ເພື່ອການພັດທະນາເປັນຜະລິດຕະພັນອອກສູ່ຕະຫຼາດ ເຊິ່ງລວມເອົາຂໍ້ເພີ່ມເຕີມດັ່ງນີ້:

[ໝາຍເລກ]. ແຈ້ງ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຖ້າຈຸດປະສົງຂອງການເຂົ້າເຖິງພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ປ່ຽນຈາກການຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າໄປສູ່ການນໍາໃຊ້ທາງການຄ້າ ແລະ ຕ້ອງມີການເຮັດສັນຍາໃໝ່ສໍາລັບການນໍາໃຊ້ໃນຮູບແບບເປັນການຄ້າ.

ຖ້າການເຂົ້າເຖິງກວມເອົາພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ລວມທັງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມນີ້:

[ໝາຍເລກ]. ຕ້ອງຂຽນຂໍ້ຕົກລົງເປັນລາຍລັກອັກສອນກັບຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊັບພະຍາກອນທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ເຊິ່ງຈະອະທິບາຍຂໍ້ມູນພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ສະແດງອອກຢ່າງແຈ້ງກ່ຽວກັບການຍິນຍອມເຫັນດີຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງໃນຂະບວນການແຈ້ງການຂໍອະນຸມັດສິດກ່ອນການນໍາໃຊ້.

[ໝາຍເລກ. ກິດຈະກຳອື່ນໆທີ່ໄດ້ຮັບການຕົກລົງເຫັນດີຈາກທັງສອງຝ່າຍ.]

13. ການໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດ ຂໍ້ກຳນົດນີ້ມີຢູ່ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ບັງຄັບ

1. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແລະ ໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນເງິນຕາ ແກ່ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ [ໂດຍອ້າງອີງຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ "ຂໍ້ 8 ຜົນປະໂຫຍດ" ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້].

2. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຈະໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດໃນຮູບແບບທີ່ເປັນເງິນຕາ ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ [ແລະ ຄວາມຮູ້ພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ] ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ "ຂໍ້ 8 ຜົນປະໂຫຍດ" ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] ຫຼື [ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ [ເລກທີຂອງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ] ໃນສັນຍາສະບັບນີ້.]

14. ສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາ⁴¹

ທຸກໆສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາທີ່ເກີດຈາກກິດຈະກຳທີ່ດຳເນີນໃນການປະຕິບັດສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນເປັນຂອງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ.

ຫຼື

⁴¹ ຂໍ້ກຳນົດນີ້ແມ່ນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງການປະຕິບັດໃນປະຈຸບັນ ຢູ່ ສປປ ລາວ.

ຖ້າກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ ຝ່າຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນສ້າງກຳມະສິດທີ່ຊັບສິນທາງປັນຍາ, ສິດດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນຂອງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ແລະ ຝ່າຍອື່ນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນກິດຈະກຳທີ່ສ້າງລິຂະສິດທາງຊັບສິນທາງປັນຍາ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດທົ່ວໂລກໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າຈິດທະບຽນ ແລະ ບໍ່ຈຳກັດໃນການນຳໃຊ້ຊັບສິນທາງປັນຍານັ້ນ. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ແລະ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ແລະ [ຊື່ເຕັມຂອງຝ່າຍອື່ນທີ່ມີສິດສຳລັບໃບອະນຸຍາດ] ຈະເຮັດຕາມຂໍ້ຕົກລົງອະນຸຍາດ.

15. ການສື່ສານ ຂໍ້ກຳນົດນີ້ມີຢູ່ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ບັງຄັບ

1. ທຸກໆການສື່ສານລະຫວ່າງທັງສອງຝ່າຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປະຕິບັດສັນຍາສະບັບນີ້ ເຊິ່ງລວມທັງ ບົດລາຍງານ, ບົດບັນທຶກ, ການບັນທຶກ, ວິທີການ, ແຈ້ງການ, ຄຳແນະນຳ ແລະ ການຕິດຕໍ່ພົວພັນ ແມ່ນຈະຕ້ອງເຮັດເປັນພາສາອັງກິດ.
2. ການຕິດຕໍ່ສື່ສານທັງໝົດ ລະຫວ່າງທັງສອງຝ່າຍຈະໄດ້ຮັບການຊີ້ນຳດັ່ງນີ້:

ເຖິງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ	ເຖິງ [ຊື່ເຕັມຂອງຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ]
[ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ]	[ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ]
[ຕຳແໜ່ງ]	[ຕຳແໜ່ງ]
[ທີ່ຢູ່ທາງໄປສະນີ]	[ທີ່ຢູ່ທາງໄປສະນີ]
[ທີ່ຢູ່ອີເມວ]	[ທີ່ຢູ່ອີເມວ]
[ໂທລະສັບ ແລະ ແຟັກ]	[ໂທລະສັບ ແລະ ແຟັກ]

16. ການເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້⁴²

1. ທັງສອງຝ່າຍອາດຈະເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນໃນລະດັບດິຈິຕອລ ກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ທີ່ເປັນຫົວຂໍ້ຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ [ໃສ່ຂໍ້ຄວາມອະທິບາຍສິ່ງທີ່ສອງຝ່າຍຕົກລົງເຫັນດີ] ຫຼື [ຕາມທີ່ກຳນົດໃນກອງປະຊຸມຂອງບັນດາພາຄີອະນຸສັນຍານາໂກຢາ].
2. ທັງສອງຝ່າຍອາດຈະຕົກລົງເຫັນດີເປັນແຕ່ລະກຳລະນີ, ເພື່ອຮ່ວມກັນ ຫຼື ແບ່ງກັນໃນການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ/ຫຼື ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ທີ່ປະຕິບັດຕາມສັນຍາສະບັບນີ້ ໃນວາລະສານວິທະຍາສາດ, ການລາຍງານແບບສັ້ນ, ໃນໜັງສືພິມແຫ່ງຊາດ ແລະ/ຫຼື ສາກົນ, ແລະ/ຫຼື ເພື່ອນຳສະເໜີຜົນໄດ້ຮັບດັ່ງກ່າວໃນກອງປະຊຸມວິຊາການ ແລະ ເຫດການອື່ນໆໃນ ສປປ ລາວ ແລະ/ຫຼື ສາກົນ. [ໃສ່ຂໍ້ຄວາມທີ່ລະບຸລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບຂອບເຂດ, ໄລຍະເວລາ ແລະ ລັກສະນະຂອງຂໍ້ຈຳກັດໃດໜຶ່ງໃນການເຜີຍແຜ່ ຫຼື ເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນ, ຫຼື ລວມທັງລາຍລະອຽດນັ້ນເຂົ້າໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍຂອງສັນຍາສະບັບນີ້.]

⁴² ບັນດາຄູ່ສັນຍາຂອງ ABS ອາດຈະເອົາຂໍ້ໜຶ່ງ, ທັງສອງຂໍ້ ຫຼື ຂໍ້ໃດຂໍ້ໜຶ່ງ ຂອງຂໍ້ກຳນົດທີ່ໄດ້ສະເໜີ ແລະ ອາດຈະປ່ຽນແທນຂໍ້ກຳນົດໃດໜຶ່ງ ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຈາກທຸກຝ່າຍ.

3. ທັງສອງຝ່າຍບໍ່ຄວນເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ ທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນ ພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ການຍິນຍອມ ຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນລ່ວງໜ້າຕໍ່ການເປີດເຜີຍດັ່ງກ່າວ.

17. ການຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດສັນຍາ

1. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ມີສິດຕິດຕາມກວດກາຕະຫຼອດເວລາ ສໍາລັບທຸກ ກິດຈະກຳພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ທີ່ດຳເນີນໃນ ສປປ ລາວ.

2. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະມອບໃຫ້ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບ ແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຫຼື ໃຫ້ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນໂດຍ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການ ຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ໃນການເຂົ້າເຖິງສະຖານທີ່ທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ "ຂໍ້ 7. ສະຖານທີ່ຂອງການປະຕິບັດ" ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] ແລະ ອະນຸຍາດໃຫ້ບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນເຂົ້າຮ່ວມໃນການ ກວດສອບ, ກວດກາ ແລະ ເອົາສໍານຳເອກະສານໃດໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສັນຍາສະບັບນີ້.

3. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະຕ້ອງຮັກສາບັນທຶກກ່ຽວກັບການເກັບຮັກສາ ແລະ ການໂອນຍ້າຍຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງຈາກສະຖານທີ່ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງຂໍ້ກຳນົດໃນສັນ ຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ "ຂໍ້ 7. ສະຖານທີ່ຂອງການປະຕິບັດ" ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] ແລະ ອະນຸຍາດໃຫ້ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວ ຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ເຂົ້າເຖິງບົດບັນທຶກດັ່ງກ່າວ.

4. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຈະຕ້ອງລາຍງານຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນຫາ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ທຸກໆ [ໃສ່ໄລຍະເວລາລາຍງານ - ລາຍເດືອນ, ຫົກເດືອນ, ໄລຍະ ເວລາອື່ນໆ] ເລີ່ມແຕ່ວັນທີ [ໃສ່ວັນທີ ສໍາລັບບົດລາຍງານສະບັບທໍາອິດ] ແລະ ສິ້ນສຸດລົງ [ໃສ່ວັນທີສໍາລັບບົດລາຍ ງານສະບັບສຸດທ້າຍ] ໂດຍໃຫ້:

ກ. ລາຍລະອຽດຂອງສິ່ງທີ່ກຳລັງເຮັດກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ລວມທັງຄວາມຄືບໜ້າ ຂອງ [ການຄົ້ນຄວ້າ] ຫຼື [ການນໍາໃຊ້ລວມທັງຂັ້ນຕອນໃດໜຶ່ງທີ່ນໍາໄປສູ່ການໄດ້ຮັບສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາ ແລະ/ຫຼື ຜະລິດຕະພັນອອກສູ່ຕະຫຼາດ ຫຼື ຂັ້ນຕອນໂດຍອີງໃສ່ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ]; ແລະ

ຂ. ບັນຊີການເງິນຄົບວົງຈອນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສັນຍານີ້ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ.

5. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຕ້ອງສົ່ງບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າແຕ່ລະຄັ້ງເປັນສອງ ພາກ: ພາກໜຶ່ງ ຈະປະກອບມີຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ເປັນຄວາມລັບ ແລະ ອີກພາກໜຶ່ງຈະປະກອບມີຂໍ້ມູນໃດໜຶ່ງທີ່ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຖືວ່າເປັນຄວາມລັບເພື່ອປົກປ້ອງສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາທີ່ມີຢູ່ ຫຼື ໃນອະ ນາຄົດ.

6. ແຕ່ລະຝ່າຍຈະຕ້ອງເກັບຮັກສາບົດບັນທຶກທັງໝົດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປະຕິບັດສັນຍາສະບັບນີ້ເປັນໄລຍະເວ ລາ [ໃຫ້ຕື່ມຈໍານວນໄລຍະເວລາໃສ່] ນັບແຕ່ສັນຍາດັ່ງກ່າວ ໝົດອາຍຸ ຫຼື ຖືກຢຸດຕິຍ້ອນເຫດຜົນໃດໜຶ່ງ.

7. ຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ສາມາດຮຽກຮ້ອງໃຫ້ອີກຝ່າຍຈັດຕາຕະລາງການປະຊຸມເຊິ່ງໜ້າ ຫຼື ປະຊຸມທາງອອນລາຍ ໃນເວລາທີ່ຕ້ອງການ ເພື່ອປຶກສາຫາລືໃນການປະຕິບັດສັນຍາ.

18. ການຮັບປະກັນ ແລະ ການຊົດເຊີຍ

1. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ບໍ່ຮັບປະກັນ:

ກ. ຄຸນນະພາບ, ຄວາມສາມາດໃນການຢູ່ລອດ ຫຼື ຄວາມບໍລິສຸດຂອງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ;

ຂ. ຫົວຂໍ້ກ່ຽວກັບຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ/ຫຼື ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ;

ຄ. ຄວາມຈິງ ຫຼື ຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງພູມປັນຍາຜື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆທີ່ສະໜອງກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ;

ງ. ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ສຳລັບການຄົ້ນຄວ້າ ຫຼື ນຳໃຊ້ບໍ່ໄດ້ລະເມີດສິດທິຊັບສິນທາງປັນຍາຂອງບຸກຄົນທີສາມ.

2. [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຈະບໍ່ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການສູນເສຍໃດໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໂດຍ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ໃນກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງທີ່ດຳເນີນພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ແລະ/ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ເຮັດການກວດສອບທາງຊີວະພາບ ໂດຍບໍ່ໄດ້ລະບຸຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້.

3. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຮັບປະກັນວ່າຕົນໄດ້ຮັບໃບອະນຸຍາດທັງໝົດ ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການຂອງ ສປປ ລາວເພື່ອເກັບ, ຮັກສາ, ຂົນສົ່ງ ແລະ ສົ່ງອອກຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ.

4. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຮັບປະກັນວ່າສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຂອງຕົນທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ "ຂໍ້ 7. ສະຖານທີ່ຂອງການປະຕິບັດ" ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງບຸກຄະລາກອນຂອງຕົນ ຜູ້ທີ່ຈະປະຕິບັດກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ "ຂໍ້ 9. ກິດຈະກຳ ທີ່ອາດຈະດຳເນີນພາຍໃຕ້ສັນຍາ" ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] ແມ່ນເໝາະສົມ ແລະ ພຽງພໍ ສຳລັບຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາສະບັບນີ້.

5. [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ແມ່ນຮັບຜິດຊອບພຽງແຕ່ຝ່າຍດຽວໃນການຮັບປະກັນບຸກຄະລາກອນ, ອຸປະກອນ ແລະ ການດຳເນີນງານຂອງຕົນ ສຳລັບທຸກໆກິດຈະກຳພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ໃນສະຖານທີ່ຂອງຕົນເອງ.

6. ສັນຍາສະບັບນີ້ຈະບໍ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິດທິອະທິປະໄຕຂອງ ສປປ ລາວ ຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ໄດ້ເຂົ້າເຖິງ ແລະ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຕ້ອງຮັກສາສິດອຳນາດໃຫ້ພາກສ່ວນອື່ນໃນເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ/ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ປະເພດດຽວກັນ ທີ່ຍົກເວັ້ນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ [ໂດຍອ້າງອີງຂໍ້ກຳນົດໃນສັນຍາທີ່ສອດຄ່ອງກັບ "ຂໍ້ 10.4. ກິດຈະກຳ ທີ່ບໍ່ອາດຈະດຳເນີນພາຍໃຕ້ສັນຍາ" ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້].

19. ການຮັກສາຄວາມລັບ

1. ການເຂົ້າເຖິງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ພາຍໃຕ້ສັນຍາສະບັບນີ້ຈະຖືວ່າເປັນຄວາມລັບ ແລະ ຈະບໍ່ຖືກເປີດເຜີຍຈາກຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບການຍິນຍອມຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ກ່ອນຜ່ານຂະບວນການຂໍອະນຸມັດສິດ ຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອ.
2. ທັງສອງຝ່າຍສາມາດອອກແບບຂໍ້ມູນ, ກຳນົດດ້ານວິຊາການ ແລະ ຂະບວນການ ພ້ອມທັງວິທີການ ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຫົວຂໍ້ຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນຖືວ່າເປັນຄວາມລັບໂດຍແຈ້ງໃຫ້ຝ່າຍອື່ນຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນ.
3. ຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງບໍ່ສາມາດເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນທີ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າຝ່າຍທີ່ເກັບຮັກສາຂໍ້ມູນທີ່ເປັນຄວາມລັບໄດ້ໃຫ້ການຍິນຍອມເຫັນດີເປັນລາຍລັກອັກສອນລ່ວງໜ້າ ຕໍ່ການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນນັ້ນ.

20. ການຍຸດຕິສັນຍາໂດຍບໍ່ຮັບການຜິຈາລະນາ

1. ຂໍ້ກຳນົດທັງໝົດຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ຕ້ອງເຮັດຂຶ້ນຢ່າງຖືກຕ້ອງ ໂດຍບໍ່ຜິດກົດໝາຍ ຫຼື ບໍ່ສາມາດບັງຄັບໃຊ້ໄດ້.
2. ຖ້າມີບາງຂໍ້ໃນສັນຍາສະບັບນີ້ ບໍ່ສາມາດບັງຄັບໃຊ້ໄດ້, ຜິດກົດໝາຍ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດຕາມສັນຍາ ແມ່ນຈະຖືກຍົກເລີກສັນຍາໂດຍບໍ່ຮັບຜິຈາລະນາ ສຳລັບຂໍ້ອື່ນຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ແມ່ນຍັງມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຄືເກົ່າ.

21. ການດັດແກ້ສັນຍາ ຂໍ້ກຳນົດນີ້ມີຢູ່ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ບັງຄັບ

1. ສັນຍາສະບັບນີ້ ອາດຈະໄດ້ຮັບການປັບປຸງຕະຫຼອດເວລາໂດຍການຕົກລົງກັນລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ.
2. ການປັບປຸງສັນຍາສະບັບນີ້ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ລົງນາມໂດຍທັງສອງຝ່າຍ.

22. ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດ

ຖ້າວ່າຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຄົ້ນຄວ້າທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າໃນຮູບແບບທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ

ຖ້າວ່າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼື ພູມປັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຈຸດປະສົງທາງການຄ້າ ແມ່ນຖືວ່າລະເມີດສັນຍາສະບັບນີ້ ແລະ ຕ້ອງຈ່າຍໃຫ້ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] [ອັດຕາສ່ວນຕໍ່າສຸດຂອງລາຄາຂາຍຂອງຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ຂັ້ນຕອນ] ຫຼື [ອັດຕາສ່ວນສູງສຸດຂອງລາຄາຂາຍ] ຫຼື [ຈຳນວນເງິນເປັນກ້ອນ ເທົ່າກັບ [ລະດັບເປີເຊັນ] ຂອງກຳໄລສຸດທິ ຫຼັງຈາກຫັກພາສີຈາກການຂາຍຜະລິດຕະພັນ ຫຼື ຂັ້ນຕອນ] [ບົນພື້ນຖານບົດລາຍງານການເງິນທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງໃສ່ຂໍ້ກຳນົດຂອງສັນຍາທີ່ສອດຄ້ອງກັບ 'ຂໍ້ 17. ການຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດສັນຍາ' ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້] [ບວກກັບການລົງໂທດໃນຈຳນວນເງິນ [ໃສ່ຍອດລວມ ຫຼື ເປີເຊັນ].

ຖ້າຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນເພື່ອການກວດສອບທາງຊີວະພາບ, ການເກັບຊັບພະຍາກອນໃນຖິ່ນເດີມ ຫຼື ເອົາຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳຈາກການເກັບຢູ່ນອກຖິ່ນເດີມ ແລະ ການກຳນົດຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ມີທ່າແຮງສຳລັບການພັດທະນາເປັນຜະລິດຕະພັນອອກສູ່ຕະຫຼາດ:

ຖ້າວ່າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ຫຼື ມູນບັນຍາພື້ນບ້ານອັນເປັນມູນເຊື້ອທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຈຸດປະສົງ ຫຼື ກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໃນສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນຖືວ່າເປັນການລະເມີດສັນຍາສະບັບນີ້ ແລະ ຈະຈ່າຍໃຫ້ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ], ນອກເໜືອຈາກການຈ່າຍທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ [ໂດຍອ້າງອີງໃສ່ຂໍ້ກຳນົດຂອງສັນຍາທີ່ສອດຄ້ອງກັບ 'ຂໍ້ 8 ຜົນປະໂຫຍດ' ໃນຮູບແບບສັນຍານີ້], ການລົງໂທດໃນຈຳນວນເງິນ [ໃສ່ຍອດລວມ ຫຼື ເປີເຊັນ].

23. ການຍົກເລີກສັນຍາ ຂໍ້ກຳນົດນີ້ມີຢູ່ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ບັງຄັບ

1. ສັນຍາສະບັບນີ້ ອາດຈະຖືກຍົກເລີກໄດ້ຕະຫຼອດເວລາ ໂດຍການຕົກລົງກັນຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນຂອງສອງຝ່າຍ.
2. ສັນຍາສະບັບນີ້ອາດຈະຖືກຍົກເລີກ ຖ້າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ຕາມທີ່ຕົກລົງໃນສັນຍາສະບັບນີ້: [ຂຽນລະອຽດຂໍ້ກຳນົດກ່ຽວກັບການລະເມີດທີ່ນຳໄປສູ່ການເຮັດຜິດສັນຍາ].
 - ກ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີການເຮັດຜິດສັນຍາ, [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຕ້ອງຂຽນແຈ້ງການເປັນລາຍລັກອັກສອນເຖິງ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ໂດຍສະເໜີຂໍ້ແກ້ໄຂ ຫຼື ອະທິບາຍຄວາມເຜິ້ງພໍໃຈຂອງ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ເຫດຜົນສຳລັບການເຮັດຜິດສັນຍາ.
 - ຂ. ຖ້າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ບໍ່ຕອບຄືນການແຈ້ງການຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນໃນໄລຍະເວລາ [ໃສ່ໄລຍະເວລາ], [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ອາດຈະຍົກເລີກສັນຍາສະບັບນີ້ໂດຍໃຫ້ແຈ້ງການເປັນລາຍລັກອັກສອນ ເຖິງ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຂອງການຍົກເລີກສັນຍາ.
 - ຄ. ຖ້າສັນຍາສະບັບນີ້ ຖືກຍົກເລີກຈາກການເຮັດຜິດສັນຍາ, [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຕ້ອງຢຸດຕິທຸກກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳທີ່ລະບຸໃນສັນຍາສະບັບນີ້.
4. ສັນຍາສະບັບນີ້ ຈະຖືກຍົກເລີກ ຖ້າ [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ປະກາດລົ້ມລະລາຍ.
5. ການຍົກເລີກສັນຍາສະບັບນີ້ ຈະບໍ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ພັນທະ ແລະ/ຫຼື ສິດທິຕ່າງໆຂອງຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ກ່ອນວັນທີ່ການຢຸດຕິສັນຍາມີຜົນບັງຄັບໃຊ້.
6. ເມື່ອສັນຍາສະບັບນີ້ໝົດອາຍຸ ຫຼື ສິ້ນສຸດລົງ ດ້ວຍເຫດຜົນໃດກໍຕາມ, [ຕົວຫຍໍ້ ຫຼື ຊື່ຫຍໍ້ ຝ່າຍທີ່ຈະຮັບເອົາຊັບພະຍາກອນ] ຕ້ອງໂອນກັບຄືນໄປຫາ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ຫຼື ທຳລາຍ, ໂດຍ

ການຕັດສິນໃຈຂອງ [ສນຕ] ຫຼື [ຕົວຫຍໍ້ ອົງການຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດອື່ນ] ສໍາລັບການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນ ພັນທຸກໍາທັງໝົດ. ການປະຕິບັດຂໍ້ກຳນົດນີ້ ແມ່ນຍັງຄົງດຳເນີນໄປຈົນຮອດການຢຸດຕິຂອງຂໍ້ຕົກລົງດັ່ງກ່າວ.

24. ກົດໝາຍຄຸ້ມຄອງ

1. ສັນຍາສະບັບນີ້ ຈະຖືກຄຸ້ມຄອງໂດຍກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ.

[2. ໃຫ້ຂຽນຄຳເວົ້າທີ່ກວມເອົາການອ້າງອີງຢ່າງຄົບຖ້ວນທາງດ້ານກົດໝາຍອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສັນຍາສະບັບ ນີ້.]

25. ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຂໍ້ກຳນົດນີ້ມີຢູ່ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັນຍາ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ບັງຄັບ

1. ຖ້າວ່າຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຕີຄວາມໝາຍ ຫຼື ການປະຕິບັດສັນຍາສະບັບນີ້, ຝ່າຍນັ້ນ ຈະຕ້ອງແຈ້ງເປັນລາຍລັກອັກສອນໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງຮັບຊາບ.
2. ຕ້ອງແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຕີຄວາມໝາຍ ຫຼື ການປະຕິບັດສັນຍາສະບັບນີ້ ໂດຍຜ່ານການປຶກສາ ຫາລືຢ່າງກົງໄປກົງມາ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ.
3. ຖ້າບໍ່ສາມາດຕັດສິນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ເກີດຈາກການຕີຄວາມໝາຍ ຫຼື ການປະຕິບັດສັນຍາສະບັບນີ້ ຢ່າງ ຢ່າງກົງໄປກົງມາໄດ້ແລ້ວ ແມ່ນຈະຕ້ອງກ້າວໄປເຖິງການໄກ່ເກ່ຍຢູ່ສານນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ ຕາມທີ່ໄດ້ ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຂອງ ສປປ ລາວ ທີ່ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໃນເວລາເກີດການຂັດແຍ່ງ.
4. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຕີຄວາມໝາຍ ຫຼື ການປະຕິບັດສັນຍາສະບັບນີ້ ທີ່ບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂດ້ວຍສັນຕິວິທີ ໂດຍສອງຝ່າຍ ຫຼື ໂດຍການໄກ່ເກ່ຍ ແມ່ນຈະຕ້ອງຂຶ້ນກັບສິດອຳນາດຂອງສານປະຊາຊົນເປັນຜູ້ຕັດສິນ ຢູ່ນະຄອນ ຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ.

26. ການຮັບປະກັນ

ແຕ່ລະຝ່າຍຈະຮັບປະກັນຕໍ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ໃນການມີສິດອຳນາດເຕັມທີ່ ແລະ ມີອຳນາດໃນການເຮັດສັນຍາສະບັບນີ້.

27. ຂໍ້ຕົກລົງທັງໝົດ

ສັນຍາສະບັບນີ້ ແມ່ນຖືວ່າເປັນຂໍ້ຕົກລົງທັງໝົດລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ.

ລົງລາຍເຊັນ

[ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ]	[ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ]
[ຕຳແໜ່ງ]	[ຕຳແໜ່ງ]
ໃນນາມລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ	ໃນນາມຂອງ [ຊື່ເຕັມຂອງອີກຝ່າຍໜຶ່ງ]
[ວັນທີ]	[ວັນທີ]
[ສະຖານທີ່]	[ສະຖານທີ່]

**ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 6 ລາຍຊື່ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມຜ່ານ ຮ່າງ ຄູ່ມື
ຮູບແບບສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະ
ໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ ເພື່ອການຄ້າ**

ວັນທີ 01 ພະຈິກ 2019

ລ/ດ	ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ	ຕຳແໜ່ງ	ພາກສ່ວນ
1	ທ່ານ ປອ ສຸລິອຸດົງ ສຸນດາລາ	ຜູ້ປະສານງານແຫ່ງຊາດ/ຮອງ ລັດຖະມົນຕີ	ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລ ຊີ (ກວຕ)
2	ທ່ານ ປອ ໂກສິນ ໄຊພະກັດສາ	ຮອງຫົວໜ້າສະຖາບັນ	ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນ ໂລຊີ ຊີວະພາບ, ກວຕ
3	ທ່ານ ຮສ ປອ ວິຈິດ ລຳໄຊ	ຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກສຶກສາຫຼັງປະລິນຍາຕີ, ມຊ
4	ທ່ານ ປອ ກອງມະນີ ສິດາຈັນ	ຫົວໜ້າ	ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າຢາພື້ນເມືອງ, ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ
5	ທ່ານ ນ. ກົງໃຈ ພິມມະກອງ	ຮອງຫົວໜ້າກົມ	ກົມວິທະຍາສາດ, ກວຕ
6	ທ່ານ ນ. ສິມພາວັນ ຣາດາວັນ	ຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກຄວາມປອດໄພດ້ານເຕັກໂນ ໂລຊີ ຊີວະພາບ, ສນຕ
7	ທ່ານ ນ. ວຽງປະສິດ ວານິສະເວດ	ຫົວໜ້າສູນ	ສູນເຕັກໂນໂລຊີໄໝ ຊີວະພາບ
8	ທ່ານ ປັນຍາ ບຸຜາສິລິ	ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກຄວາມປອດໄພດ້ານເຕັກໂນ ໂລຊີ ຊີວະພາບ, ສນຕ
9	ທ່ານ ສິມໃຈ ອິນດາວິງ	ພະນັກງານ	ອົງການເຮວວິຕັດ
10	ທ່ານ ພອນໄຊ ແສງສຸລິຈັນ	ພະນັກງານ	ອົງການເຮວວິຕັດ
11	ທ່ານ ນ. ຄຳພະຈັນ ສີຫາວິງ	ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກຄວາມປອດໄພດ້ານເຕັກໂນ ໂລຊີ ຊີວະພາບ, ສນຕ
12	ທ່ານ ຄຳແກ້ວ ແສງອິນວິງ	ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ	ຫ້ອງການ ກວຕ
13	ທ່ານ ທະວິສັກ ປັນຍາສັກ	ວິຊາການ	ພະແນກຄວາມປອດໄພດ້ານເຕັກໂນ ໂລຊີ ຊີວະພາບ
14	ທ່ານ ນ. ອາລຸນນິ ຈັນທະລິເດດ	ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກສັງລວມ, ສນຕ
15	ທ່ານ ຄຳສະຫຼາດ ສຸດເທດລັດ	ວິຊາການ	ພະແນກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ

ລ/ດ	ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ	ຕຳແໜ່ງ	ພາກສ່ວນ
16	ທ່ານ ນ. ວິໄລສິດ ໜໍ່ແກ້ວມານີ	ວິຊາການ	ພະແນກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ
17	ທ່ານ ນ. ກິດສະໜອນ ສີຫາວິງ	ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກນິເວດວິທະຍາ
18	ທ່ານ ແກ້ວ ພິມມະວິງ	ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ
19	ທ່ານ ນ. ກິມແພງ ພອນມະວິງ	ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ	ພະແນກເຕັກໂນໂລຊີເຄມີ
20	ທ່ານ ນ. ຂັນແຖວ ແສນທຳມະວິງ	ຮອງຫົວໜ້າສູນ	ສູນເຕັກໂນໂລຊີໄໝ ຊີວະພາບ
21	ທ່ານ ນ. ເພັດດາລາພອນ ປະທຸມທອງ	ວິຊາການ	ພະແນກຊັບພະຍາກອນພັນທຸກຳ
22	ທ່ານ ເຂັມຄຳ ຫົງພັກດີ	ວິຊາການ	ສູນຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າ, MAF
23	ທ່ານ ນ. ຕຸກຕາດາລິງ ແກ້ວບຸນທັນ	ວິຊາການ	ກົມປຸກຝັງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
24	ທ່ານ ສຸລິວັນ ຫຼ້າຝ້າສະນະ	ຫົວໜ້າໜ່ວຍງານ	ຄະນະວິທະຍາສາດທຳມະ ຊາດ, ມຊ

United Nations Conference on Trade and Development

**Guidelines and Model Clauses on Access
and Benefit-Sharing and BioTrade
in Lao People's Democratic Republic**

NOTE

©2019, United Nations Conference on Trade and Development.

All rights reserved.

The trends, figures and views expressed in this publication are those of UNCTAD and do not necessarily represent the views of its member States. The designations employed and the presentation of material on any map in this work do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Many contractual clauses were proposed by stakeholders and do not necessarily reflect the views of the United Nations.

This study can be freely cited provided appropriate acknowledgment is given to UNCTAD.

For further information on UNCTAD's BioTrade Initiative please consult the following website: <http://www.unctad.org/biotrade> or contact us at: biotrade@unctad.org

This publication has not been formally edited.

ACKNOWLEDGEMENTS

This study was prepared by Ms. Patricia Moore, Consultant for the BioTrade Initiative of the Trade, Environment, Climate Change and Sustainable Development Branch of UNCTAD. The study has greatly benefited from peer reviews and substantive inputs by: David Vivas Eugui, Legal Officer, and Frederic Perron-Welch, Consultant, Trade, Environment, Climate Change and Sustainable Development Branch (TED) of UNCTAD, and Ms. Kongchay Phimmakong, Deputy Director General, Department of Science, Ministry of Science and Technology, Lao People's Democratic Republic. Contributions to the model clauses were also received from Mr. Sivath Sengdouangchanh, Managing Director, Sivath & Associates Sole Co., Ltd.

Support for interviews, data collection, and stakeholder consultations was provided by Helvetas Swiss Intercooperation and the Biotechnology and Ecology Institute, Ministry of Science and Technology, Lao People's Democratic Republic. Valuable inputs were also received from a variety of public, private and academic stakeholders and civil society, listed in Annex 6.

UNCTAD gratefully acknowledges the support of SECO in the development of this study under the *Global BioTrade Programme: Linking trade, biodiversity and sustainable development*.

TABLE OF CONTENTS

1. Introduction.....	1
2. ABS in Lao People’s Democratic Republic	2
3. Stakeholder Input.....	5
4. Issues to be addressed in contracts, based on stakeholder input.....	15
Annex 1 Respondent Institutions and Companies.....	17
Annex 2 Questionnaire – Government Authorities.....	18
Annex 3 Questionnaire – Users.....	20
Annex 4 Questionnaire – Experts.....	22
Annex 5 Model contract clauses	24
Annex 6 List of Participants: Consultation on the Draft Model Contract Clauses	43

ACRONYMES AND ABBREVIATIONS

ABS	Access to genetic resources and benefit sharing
ASEAN	Association of South East Asian Nations
BEI	Biotechnology and Ecology Institute
BTI	BioTrade Initiative
CBD	Convention on Biological Diversity
GEF	Global Environment Facility
IPR	Intellectual property rights
MAF	Ministry of Agriculture and Forestry
MoA	Memorandum of Agreement
MoNRE	Ministry of Natural Resources and Environment
MoST	Ministry of Science and Technology
MoU	Memorandum of Understanding
NAFRI	National Agriculture and Forestry Research Institute
NBSAP	National Biodiversity Strategy and Action Plan
PIC	Prior informed consent
R&D	Research and development
SECO	Swiss State Secretariat for Economic Affairs
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNEP	United Nations Environment Programme
WIPO	World Intellectual Property Organization

1. INTRODUCTION

1. The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) launched the BioTrade Initiative (BTI) in 1996 “...to contribute to the conservation and sustainable use of biodiversity through the promotion of trade and investment in BioTrade products and services in line with the objectives and principles of the Convention on Biological Diversity (CBD)”.¹
2. The seven BioTrade principles are: conservation of biodiversity; sustainable use of biodiversity; fair and equitable sharing of benefits derived from the use of biodiversity; socio-economic sustainability (productive, financial and market management); compliance with national and international regulations; respect for the rights of actors involved in BioTrade activities; and clarity about land tenure, use and access to natural resources and knowledge.² UNCTAD identified criteria for each BioTrade principle and the BTI and its partners promotes the implementation of these principles and criteria using a value-chain

“BioTrade is understood to include activities related to the collection or production, transformation, and commercialization of goods and services derived from native biodiversity (genetic resources, species and ecosystems) according to criteria of environmental, social and economic sustainability.”

approach, an adaptive management approach, the ecosystem approach, and a sustainable livelihoods approach.³

3. Under the BTI, UNCTAD with the support of the State Secretariat for Economic Affairs SECO is implementing the programme "Linking trade, biodiversity and sustainable development". This programme contributes to national and regional policy frameworks by facilitating access, mobilizing research and addressing relevant policy topics required under regulations and requirements for access to biological and genetic resources and benefit sharing (ABS). Project interventions support actions by partners on the ground to enable BioTrade-friendly implementation and effective use of ABS regulations.
4. This report documents a BTI initiative in Lao People’s Democratic Republic which is part of a sub-regional collaboration between UNCTAD and Helvetas Swiss Intercooperation⁴ in Lao People’s Democratic Republic, Myanmar, and Viet Nam. The UNCTAD-Helvetas Swiss Intercooperation collaboration is developed under the UNCTAD Global BioTrade Programme, and Helvetas Swiss Intercooperation project “BioTrade: Ethical Trade in Plant-Based Resources”, both of which are funded by the Swiss State Secretariat for Economic Affairs SECO. Lao People’s Democratic Republic had not regulated ABS and

¹ United Nations Conference on Trade and Development. 2007. *UNCTAD BioTrade Initiative BioTrade Principles and Criteria*. United Nations: New York and Geneva. p. 1. The definition of BioTrade quoted just below is from the same page in this document.

Available online: https://unctad.org/en/Docs/ditcted20074_en.pdf

² UNCTAD. 2007.

³ UNCTAD. 2007. Page 2.

⁴ Helvetas Swiss Intercooperation is an independent Swiss development organization. See: <https://www.helvetas.org/en/switzerland>

related traditional knowledge as of late 2018. Thus, BTI commissioned a study to provide inputs and guidance to the Government of Lao People’s Democratic Republic and national ABS stakeholders, to develop sample model clauses for eventual ABS or BioTrade contracts to be used in the country. This report is based on an assessment of a prior national undertaking that developed a draft policy and decree on ABS and BioTrade, as well as on the responses of questionnaires and interviews conducted jointly with the Biotechnology and Ecology Institute (BEI) of the Ministry of Science and Technology (MoST), which is the competent national authority for ABS in Lao People’s Democratic Republic. Finally, the study also considered examples of ABS contracts and guidelines for ABS contracts currently being used in other countries and regions including those from UNCTAD BTI experience in Peru⁵ as well as inputs from a Lao national expert in commercial law. Afterwards, BEI convened a consultation on the draft model clauses that was held in Vientiane, Lao People’s Democratic Republic, on 1 November 2019. See Annex 6 for the list of participants.

2. ABS IN LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC

5. The Lao People’s Democratic Republic is one of many countries that are Parties to the CBD and the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization (Nagoya Protocol) which still face, at national and local levels, significant challenges in understanding the issues involved in ABS and differentiating them from other issues involved in conserving and sustainably using biological resources. Lao People’s Democratic Republic acceded to the Nagoya Protocol and became a Party in 2014⁶. In preparation for becoming a Party, with support from a Global Environment Facility (GEF) project⁷ implemented by the United Nations Environment Programme (UNEP) and executed by the ASEAN Centre for Biodiversity, Lao People’s Democratic Republic developed a document that contained drafts of a government policy on ABS, a law on genetic resources, ABS administrative systems, and mechanisms for public education awareness and participation, which was completed in 2013.⁸ The draft law on genetic resources was not adopted and ABS regulations, including provisions for an administrative system for ABS, are not yet in place. With increased interest from companies and institutions seeking access to genetic resources in the country, Lao People’s Democratic Republic wants to develop contractual guidance for ABS

⁵ Further information available (in Spanish) at <https://unctad.org/en/pages/MeetingDetails.aspx?meetingid=1887> and the document *Propuesta de Estrategia de Negociación para la Elaboración de Contratos de Acceso a los Recursos Genéticos, sus Derivados y el Biocomercio para el Perú* (UNCTAD/DITC/TED/INF/2018/2).

⁶ See: <https://www.cbd.int/abs/nagoya-protocol/signatories/default.shtml>

⁷ Building Capacity for Regionally Harmonized National Processes for Implementing CBD Provisions on Access to Genetic Resources and Sharing of Benefits. 2011-2014. Lao People’s Democratic Republic country component. Project documents are not available on the GEF website.

⁸ Ministry of Science and Technology, Biotechnology and Ecology Institute. 2013. Lao National Framework on the Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefit Arising from their Utilization. Draft dated 30 October. The draft has chapters on: ABS policy; ABS regulatory framework; ABS administrative system; and mechanisms for public education, awareness, and participation.

negotiations while efforts to adopt the national regulatory framework continue. UNCTAD's BTI is providing support for that process in order facilitate compliance with ABS requirements by BioTrade organisations. This report reflects the results.

6. The barriers to implementing the Nagoya Protocol in Lao People's Democratic Republic are considerable:
 - There is currently no national knowledge base for implementing the Nagoya Protocol;
 - ABS, traditional knowledge associated with genetic resources, and intellectual property rights (IPR) protection for traditional knowledge remain new issues for Lao People's Democratic Republic. Awareness and understanding of these issues is limited to government specialists and a few academics. There is very limited, or no, awareness and understanding of these issues at the local level, as well as among some users, and no mechanisms for coordination and stakeholder involvement;
 - The policy and regulatory framework is minimal and incomplete, there are *ad hoc*, case-by-case administrative procedures, and there are no guidelines for users and providers.
7. Reconciling the needs of Lao People's Democratic Republic's predominantly rural population with facilitating access to genetic resources and traditional knowledge and sharing benefits is a major challenge for the country. While Lao People's Democratic Republic's rural communities may have an idea of the value of the biological resources they manage, they are generally unaware of the potential additional value of the genetic resources. In Lao People's Democratic Republic, as well as globally, there is a generalized lack of knowledge and exchange of information among scientific researchers, policy makers and decision-makers, the private sector, and the public. The country has minimal capacity for non-commercial research or commercial research and development (R&D), which makes it difficult or impossible to do the work required to add value to genetic resources in-country. This means that international collaboration will be essential to generating value from genetic resources. Implementing the Nagoya Protocol will require sustained coordination and cooperation between the public and private sectors and civil society, particularly the local people and their communities that are the stewards of biological resources, and the genetic resources they contain, as well as the holders of valuable associated traditional knowledge.
8. Since becoming a Party to the CBD in 1996,⁹ Lao People's Democratic Republic has identified ABS as part of the efforts the country intends to make to institutionalize biodiversity conservation. During 2000-2004, the country produced its first National Biodiversity Strategy and Action Plan¹⁰ (NBSAP) which noted the following key issues with respect to ABS: the lack of regulations relating to the protection of biodiversity and traditional knowledge; limited cooperation with international partners; insufficient

⁹ See <https://www.cbd.int/information/parties.shtml>

Lao People's Democratic Republic also acceded to the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture (ITPGRFA) in 2006 (See <http://www.fao.org/plant-treaty/countries/membership/country-details/en/c/359312/?iso3=LAO>).

¹⁰ Lao People's Democratic Republic. 2004. *National Biodiversity Strategy to 2020 and Action Plan to 2010*. p. 11. Available online: <https://www.cbd.int/doc/world/la/la-nbsap-01-en.pdf>

understanding of access to genetic resources and benefit sharing within the relevant agencies; lack of information and knowledge concerning the use of genetic resources at an international level. The NBSAP included a programme on biodiversity management. Objective 5 of that programme, on ensuring that the social and economic benefits from the use of genetic material and products originating in Lao People's Democratic Republic accrue to the nation, included the following actions to be taken by 2010: draft and enact legislation on ABS for genetic resources originating in Lao People's Democratic Republic; and establish national rules for the protection and use of traditional knowledge. A 2011 assessment of the first NBSAP¹¹ documented that the actions identified for ABS had not been implemented. The second NBSAP, for the period 2016-2025, noted that minimal progress had been made on ABS and set targets to enact legislation for both ABS and traditional knowledge.¹²

9. Under the BTI- Helvetas Swiss Intercooperation collaboration, two back-to-back regional workshops were organized on BioTrade for stakeholders in Lao People's Democratic Republic, Myanmar, and Viet Nam: the 'Regional Mekong Workshop on Access and Benefit Sharing'¹³ and 'Improving coordination in technical assistance delivery on BioTrade and Access and Benefit Sharing in Southeast Asia'¹⁴ in June 2018 in Luang Prabang, Lao People's Democratic Republic. At the coordination meeting, a Mekong Plan of Action was adopted that laid the groundwork for collaboration between UNCTAD, Helvetas Swiss Intercooperation and other regional actors on BioTrade and ABS.
10. The Association of South East Asian Nations (ASEAN) has an Intellectual Property Rights Action Plan for the period 2016-2025. Strategic Goal 4 calls for enhancing regional mechanisms to promote asset creation and commercialization, particularly geographical indications and traditional knowledge. Initiative 19 under Strategic Goal 4 calls for ASEAN member states to develop national policies and laws to protect traditional knowledge associated with genetic resources. Lao People's Democratic Republic is one of three pilot countries for this ASEAN initiative. The first step in the process for Lao People's Democratic Republic to meet its commitment to this regional goal is to develop a national policy on traditional knowledge and IPR. The World Intellectual Property Organization (WIPO) supported Lao People's Democratic Republic by providing technical assistance for a workshop on traditional knowledge and genetic resources, in Vientiane in October 2018. As of September 2019, the policy had not been issued.
11. Despite limited resources and substantial gaps in the regulatory framework as well as in institutional and individual capacities, Lao People's Democratic Republic has already

¹¹ IUCN. 2011. *NBSAP Assessment: An assessment of Lao People's Democratic Republic National Biodiversity Strategy to 2020 and Action Plan to 2010*. Gland, Switzerland: IUCN. p. 21. Available online: <https://www.cbd.int/doc/world/la/la-nbsap-oth-en.pdf>

¹² Ministry of Natural Resources and the Environment (MoNRE). 2016. *National Biodiversity Strategy and Action Plan for Lao People's Democratic Republic 2016-2025*. Vientiane Lao People's Democratic Republic. Table 18: Strategy 3 - Strengthen the knowledge base for strategic decision making. p. 74. Available online: <https://www.cbd.int/doc/world/la/la-nbsap-v2-en.pdf>

¹³ <https://unctad.org/en/pages/MeetingDetails.aspx?meetingid=1834>

¹⁴ <https://unctad.org/en/pages/MeetingDetails.aspx?meetingid=1835>

demonstrated progress toward implementing the Nagoya Protocol. The country has basic elements of a legal framework for implementing the Nagoya Protocol, but the framework is incomplete. Article 24 of the 2014 Biotechnology Safety Law enables regulation of ABS but requires an implementing decree. Article 22 of the same law enables protection of traditional knowledge associated with genetic resources, but there is no national policy on traditional knowledge and IPR and no implementing decree. The 2017 Law on Intellectual Property protects plant breeders' rights and traditional cultural expressions, but does not enable protection of other types of traditional knowledge which may be associated with genetic resources.

12. The current institutional context for biodiversity conservation in Lao People's Democratic Republic favors inter-ministerial coordination and collaboration. The Ministry of Natural Resources and Environment (MoNRE) houses the CBD Focal Point. MoST houses the focal points for the CBD protocols on ABS and biosafety. The Ministry of Agriculture and Forestry (MAF) is generally responsible for managing biological resources, including protected areas. The National Agriculture and Forestry Research Institute (NAFRI) has established a seed bank for rice. BEI has established Lao People's Democratic Republic's national herbarium. The Ministry of Health, through its Institute of Traditional Medicine, administers a list of medicinal natural resources which includes species that are important for traditional medicine, including endangered species. Representatives of all these institutions responded to the questionnaire and provided input for this project (see section 3).
13. In 2013, Lao People's Democratic Republic developed a draft regulatory regime and administrative systems for ABS, which have yet to be adopted (see paragraph 2). In the absence of regulations and a formal administrative system, BEI created an informal administrative procedure that enables it to handle requests for access to genetic resources on a case-by-case basis. The country does not have guidelines or directives that specify which activities do and do not constitute 'access' or 'use' of genetic resources and derivatives, or that specify when it is necessary to make a contract or license to use traditional knowledge. There is no registry of national supporting institutions.

3. STAKEHOLDER INPUT

14. UNCTAD, in collaboration with BEI, is carrying out this study to compile inputs for the process of developing model clauses for ABS contracts and links with BioTrade. BEI also adapted and translated into Lao a questionnaire that was used for a similar UNCTAD project in Peru.¹⁵ Questionnaires were prepared for three target stakeholder groups:

¹⁵ UNCTAD and Ministerio del Ambiente del Peru (MINAM) [Environment Ministry of Peru]. 2018. *Propuesta de Estrategia de Negociación para la Elaboración de Contratos de Acceso a los Recursos Genéticos y sus Derivados* (Proposal for Negotiation Strategy to Develop Contracts for Access to Genetic Resources and their Derivatives). September.

government authorities; users of genetic resources;¹⁶ and experts. A total of 31 individuals, representing 13 government authorities from six ministries and institutions, 14 representatives of donors and current and potential users of genetic resources, and four experts – two national and two international – responded to the questionnaire. The list of respondents is in Annex 1. The English translations of the questionnaires are attached as annexes 2-4, respectively.

15. The questionnaires asked each target group about 10 issues that were common to at least two of the groups. The questionnaire for each target group also included questions that were specifically for that group only. The responses to the questions on common issues are discussed first and the discussion of the responses to the target group-specific questions follows. The text in italics under each issue in paragraphs 16-28 is copied from the questionnaires. See Annex 2, the questionnaire for government authorities; Annex 3, the questionnaire for users; and Annex 4, the questionnaire for experts.

16. ABS contracts

- The questions for government authorities were: (1) *As of today, how many ABS contracts have been signed?* (2) *How many of those were for commercial purposes?*
- The questions for users were: (1) *Does your company/institution currently have any contracts for access to genetic resources?* (2) *If so, what are the genetic resources?*
- The question for experts was: *Have you participated in negotiating a contract for access to genetic resources? If yes, please briefly describe your experience.*

Two ABS contracts have been signed in Lao People's Democratic Republic – one by BEI and the other by the Lao Traditional Medicine Institute, Ministry of Health. Both contracts are with international users of genetic resources, and both provide for eventually commercializing one or more products. Several national institutions – users as well as government authorities – reported no contracts, but did report multiple Memoranda of Understanding (MoU), Memoranda of Agreement (MoA), and project agreements that include working with genetic resources. The genetic resources involved include plants, animals, and microorganisms.

Each of the international experts reported that their institutions have an ABS contract with Lao People's Democratic Republic. One expert noted that the experience of negotiating the contract was very positive because the staff of the competent national authority are very professional.

17. Building local capacity as an obligation in ABS contracts

- Government authorities and experts were asked: *Do you think that access contracts should contain obligations regarding building local capacity for research and development involving genetic resources, derivatives, and associated traditional knowledge?*

¹⁶ In Lao People's Democratic Republic, as of 2019, users of genetic resources included private sector companies, the National University, and central government agencies.

- The question for users was: *What obligations do you think access contracts should contain regarding building local capacity for research and development involving genetic resources, derivatives, and associated traditional knowledge?*

Government authorities and users specified that ABS contracts should contain clear and separate obligations for providers and users. All government authorities responding agreed that ABS contracts should contain an obligation to build local capacity, organize communities, and assist them in using ABS as a tool for their local development. In particular, they noted that Lao People's Democratic Republic has few R&D experts and limited research facilities and equipment for R&D, all of which need to be strengthened, and that the country has limited finances to do this.

Users similarly agreed that ABS contracts should contain obligations to build local capacity and that there should be clear provisions in the contract on how local partners are involved and on sharing benefits with agencies as well as with communities. Users also noted the following: sustainable use of genetic resources should be the first priority; users should conduct research in the country, if possible, to build local capacity as a form of benefit sharing; and that users should provide feedback to providers. One user observed that providers think non-monetary benefits are easier to obtain than monetary benefits, but that monetary benefits are easier for users to provide.

Three experts also agreed, saying that ABS contracts should ensure that communities and other institutions receive benefits from complying with ABS regulations. One international expert disagreed, saying that an obligation to build local capacity would be too difficult for private companies and should be optional.

18. Powers of the competent national authority

Government authorities and experts were asked: *Do you think that the competent national authority should have other functions/duties?* This question was not asked of users.

All government authorities said that the competent national authority should have powers in addition to those it exercises now.¹⁷ The additional powers should include: leading, coordinating, and making recommendations to other government agencies and local authorities; advising on negotiations; creating a database; supporting basic R&D up to commercialization; and monitoring and evaluation.

The national experts felt that the competent national authority should have additional powers, specifically assigning a technical team in different departments to support target audiences that have different requirements for individual R&D cases, particularly with commercialization, and facilitating academic as well as private sector users. The

¹⁷ Lao People's Democratic Republic has not yet regulated ABS. Article 24 of Lao PDR's Law on Biotechnology generally enables ABS. Article 61 of the law stipulates that the Ministry of Science and Technology is responsible for administering biotechnology. The Ministry has designated BEI as the Competent National Authority for ABS. Because Lao PDR has not regulated ABS, BEI exercises powers to administer ABS on an *ad hoc* basis.

international experts did not believe that the competent national authority should have additional powers.

19. Single authority

Government authorities and users were asked: *Do you think that the process of physically collecting or otherwise accessing resources should be administered by the same authority that negotiates the access contract?* This question was not asked of experts.

The majority of the government respondents said that there should be two national authorities for ABS – a management/administrative authority and a scientific/technical authority. Three respondents noted that it would be a good idea to have separate authorities but that doing so would depend on the capacity available.

Almost all users said that there should be a single authority. Two respondents supported a single authority because the current one is very professional. Among the reasons users gave for supporting a single authority were that a single authority understands regulations and understands what users want and need. Users also noted that a single authority will keep administrative costs down and make monitoring and evaluation and inspection easier. One user noted that it preferred a single authority as long as that authority has the capacity and resources and can provide advice. Another said that there should be a single authority with participation of local stakeholders. One responding user said that the number of authorities is not the issue and that what is important is which authority or authorities have the capability to do what is required. Another user respondent supported the idea of separate authorities to guarantee reliability and transparency. A third user noted that different authorities would be feasible as long as all authorities have all information required.

20. Genetic resources and traditional knowledge found in other countries as well as Lao People's Democratic Republic

- The questions for government authorities were: (1) *Have there been cases in Lao People's Democratic Republic of access to genetic resources that are also found in other countries?* (2) *If so, in these cases were different criteria used to negotiate the agreement?*
- The question for experts was: *In your experience, how should Lao People's Democratic Republic handle cases in which the genetic resources and/or traditional knowledge for which access is being requested in Lao People's Democratic Republic, are found in other countries as well?* A similar question was not asked of users.

BEI assumes that access has been requested in Lao People's Democratic Republic to genetic resources that are also found in other countries; other authorities indicated that they did not have information on this issue. Government authorities did not express opinions on how such cases should be handled.

One international expert advised that Lao People's Democratic Republic should not make procedures more complicated because, if they are, users interested in such genetic resources will go elsewhere. The other international expert was of the opinion that there is no need

for special procedures for genetic resources found in other countries as well as Lao People's Democratic Republic.

21. Valuing genetic resources and benefits

Lao People's Democratic Republic does not have a methodology for valuing either genetic resources or benefits and none of the respondents addressed the question of how benefits should be valued.

All target groups were asked one or both of these questions: (1) *How do you think possible benefits that may be obtained for using genetic resources should be valued?* (2) *How do you think possible benefits that may be obtained for using genetic resources should be valued?*

Three government authorities said that value is discussed with the user and that it is based on commercialization, while two said that value is not discussed with the users; other government respondents had no information on the issue. BEI reported that, of the two existing ABS contracts, one provides for sharing benefits – 70% for the company and 30% for the government – and the other calls for new negotiation if research results lead to a marketable product or products.

One user said that value should be based on the contribution of genetic resources to the economy and the environment, and another noted that the contribution of genetic resources is linked to commercialization¹⁸. Three users specified that there should be non-monetary and monetary benefits as well as benefits for rural community development. Other users responded with suggestions for mechanisms for sharing benefits, including: a government tax for using genetic resources that ensures that benefits can be disseminated to communities and to the conservation of genetic resources; biodiversity offsets; and environmental protection fees.

Experts provided examples of non-monetary benefits but did not assign a value to them: increased knowledge and understanding of particular genetic resources and their proper protection and preservation, including through R&D; capacity building for students; publications in scientific journals; short reports; communication in national newspapers; and conferences in-country. Indicators for these benefits would include the number of students trained, number of scientific papers published, and number of communications in various media.

22. Establishing a percentage for benefits

All target groups were asked: *Would you agree with establishing a minimum or maximum percentage of benefits (for example, calculated based on a sales price) that could be used as a limiting factor in negotiations?*

¹⁸ This user's comment implicitly raises the issues involved in BioTrade. "BioTrade activities are characterized by respect for environmental, economic and social criteria. For example, BioTrade activities must maintain the characteristics of ecosystems and natural habitats of the species being collected or cultivated. Income should be generated and distributed at all levels and to all actors of the value chain." UNCTAD. 2017. *BioTrade and Access and Benefit Sharing: From concept to practice. A handbook for policymakers and regulators*. Box 2. Page 8. <https://unctad.org/en/Pages/DITC/Trade-and-Environment/BioTrade.aspx>

The majority of the government authorities responded that benefits should be calculated case-by-case on the basis of sales price or as a percentage of product revenue. One suggested that benefits depend on the authority's capability to negotiate maximum benefits for Lao People's Democratic Republic, as well as contributions between users and providers. Four government respondents said that a law or regulation should establish a maximum percentage and one said that a minimum percentage should be established. One indicated that a regulation should set a standard benefit and detail how to calculate it on a case-by-case basis.

Users said that determining benefits on a case-by-case basis is more practical but that setting a percentage in a regulation is easier for administrators. Most of the respondents who supported case-by-case determination said that it should be a percentage of the sales price of the product.¹⁹ Half of the users responding supported a maximum percentage, set by regulation. The academic respondents indicated that a maximum percentage at an acceptable level would be most interesting for their institutions and one user noted that the private sector would prefer a maximum percentage. One user said that benefits should depend on the period of doing business because in the first year there has to be investment in building capacity in communities and with government authorities. One user did not agree with setting any percentage for benefits, and another said that a benefit standard and benefit percentage should be in ABS contracts.

Three experts agreed with establishing a percentage of benefits; one did not. Of those who agreed, one said that it should be a maximum percentage and one favored a minimum percentage and/or in-kind benefit. Those who agreed noted the following: it is useful to set some basic criteria or standards for benefits that are fair to all stakeholders, with reference to actual practice; percentages should be clearly categorized and applied differently for commercial purposes and for research purposes; in the case of access for R&D, there should be monetary and/or in-kind benefits for capacity development.

23. Guidance for contract negotiations

All three target groups were asked one or both of these questions: (1) *Do you think it would be useful to have supporting documents (for example: guides, methodologies, model clauses) to facilitate negotiations?* (2) *What documents (for example: guides, methodologies, model clauses) would be most useful for facilitating negotiations?*

Government respondents said that any guidance – guidelines and methodologies, among other things – is important and that model clauses or a model contract are most important. One government respondent suggested that all guidance should be part of an online system.

¹⁹ The BioTrade Initiative notes that determination of fair pricing for biological resources and genetic resources is a very important issue for regulating ABS. UNCTAD. 2017. *BioTrade and Access and Benefit Sharing: From concept to practice. A handbook for policymakers and regulators*. Box 2. Page 8. <https://unctad.org/en/Pages/DITC/Trade-and-Environment/BioTrade.aspx>
In particular, see pages 35-39 for discussion of fair pricing and pages 59, 76, and 78 for examples of how countries have approached the issue.

All users responded that guidance for contract negotiations is very important and noted that commercial guidelines and a model contract or model clauses for reference would be very useful.

Three experts said that documentary guidance for contract negotiations is important; one suggested that such guidance should not be over-developed because most people would not understand the content and it would be a waste of time. One expert said that there is no need for additional guidance for contract negotiations because the procedures the competent national authority uses currently are already very clear.

24. Issues affecting access contracts

- The questions for government authorities were: (1) *What are the aspects of negotiating an access contract that are most complicated for a provider of genetic resources?* (2) *Has your institution identified specific issues that delay the process of issuing access contracts?* (3) *Please provide a list of the issues affecting access contracts that your institution has identified.*

Government authorities identified three issues as the aspects of negotiating an access contract that are most complicated for providers. Four respondents specified that monitoring what happens with genetic resources after a contract or MoU is signed is most complicated, particularly because it is difficult to carry out R&D in-country due to capacity limitations. Three government respondents said that understanding ABS and how to apply related laws and regulations during negotiation was most complicated, while two felt that valuing benefits was the most complicated issue.

They identified the following issues that affect access contracts: no clear policy or specific regulations and guidelines; a lack of supporting documentation to facilitate negotiations that is publicly available and easy to access; lack of clarity on what the competent national authority is; lack of coordination; limited understanding of ABS and limited experience with negotiating ABS; and reconciling the interests of users and providers.

- The question for users and experts was: *What were the most complex aspects of the process of accessing genetic resources?*

Four user respondents said that lack of clarity on whether or not a project constitutes access is the most complex aspect of accessing genetic resources. Five respondents mentioned four issues: the difficulty of complying with legal requirements because there are no regulations or technical guidelines; the challenges of establishing monetary and non-monetary benefits; the fact that during negotiation it is essential for applicants to have a fee agreement on facilitation and administration from the national competent authority; and that providers must be encouraged to participate in the negotiation process. Two users noted that it is difficult for them to explain what they would like to do or what they can contribute to the country when they are interested in bioprospecting and do not have specific target genetic resources at the outset of negotiations. One respondent highlighted that the Forestry Law should clearly differentiate between plantations and wild forests, and that there should be different fees and supporting guidelines to facilitate BioTrade. Another indicated that there should be a mechanism for linking ABS with sustainable forestry

management through benefit sharing schemes. One user stated that there were no difficulties because the competent national authority clearly specified the documentation required and the questionnaire for applicants is clear.

Two experts identified the same two issues in their responses: lack of information about the scope of access and requirements for it; and lack of adaptability for different types of users – public research institutions, private research centers, universities, and private sector companies. Other issues that different experts noted only once were: limitations in experience and capacity for negotiation; lack of clarity on what should be done when there are changes in the purpose of access from basic research to commercial application; and lack of online information procedures.

25. Lessons learned

- Both government authorities and users were asked: *What lessons has your institution/company learned about the process of accessing genetic resources?* This question was not asked of experts.
- Users were also asked a related question: *Based on your experience and your company's/institution's experience, what needs to be improved about the process of accessing genetic resources and negotiating an access contract?*

Three government respondents noted that their staff capacity is limited because ABS is a new issue for them. Two said that they had learned the importance of having regulations and guidelines; two others highlighted how important it is for users to respect and recognize providers. Other lessons include: how limited public awareness of ABS is and the need for guidelines on accessing genetic resources and using them appropriately; that Lao People's Democratic Republic needs to better identify the nature of genetic resources from wild plants and plantations; that complicated processes and system delays make projects run slowly and make it difficult to access funding; that there needs to be a detailed mechanism and guidance for implementation; that Lao People's Democratic Republic needs negotiation experts so that it can benefit from cooperation projects and a sample contract that is easy to modify during negotiations; how important initial negotiations are, that agreements should include activities, sharing results and sharing benefits, and that an ABS contract should be clear by the time it goes for signature; and understanding the monetary and non-monetary value of genetic resources and the challenges and limitations of negotiations for benefit sharing, which should be monetary and non-monetary.

Responding to the first question, users noted that it is important to have regulations or guidelines in place and that there should be a requirement for public hearings. A civil society user pointed out that getting guidance from government authorities can take a long time. Another user learned that mutual trust is most important and that only good practice on a user's part proves that the user is genuine.

Responding to the second question, users said that they have learned that they need clear and specific regulations and guidelines and information on good practice. They said that applicants need to understand regulations on using and exporting genetic resources, particularly the documents required, and need accessible information with guidance for

each step of the permitting process. Two users suggested a single window or short process for getting access permits or that, at a minimum, applicants should be given an indication of the time required to process a permit to access genetic resources. Two users said that they need only support from the government and that the current process was clear and fast after they had talked with the competent national authority.

Questions for specific target groups

26. Government authorities. There were four questions for government authorities only.

1. *Are there any guidelines or directives that specify which activities constitute 'access' or 'use' of genetic resources and derivatives, and which activities do not constitute 'access' or 'use'?*

Answers: no

2. *Is there a registry of National Supporting Institutions?*

Answers: no

3. *Does Lao People's Democratic Republic have guidelines that specify when it is necessary to make a contract or license to use traditional knowledge?*

Answers: no

4. *Do you think it is sufficient to require a user who is entering into an access contract to make a sworn statement about whether or not the user has also accessed traditional knowledge?*

Answers: Nine government authorities answered this question. Two of them said that a sworn statement would be sufficient. The others said such a statement would not be sufficient and that performance on ABS contracts should be monitored.

27. Users. There were five questions for users only.

1. *If your company/institution currently has a project that is using genetic resources, is the project financed by the company's/institution's own funds? If the answer to question a. is 'no' or 'partially', what is the source of the financing?*

Answers: Eight users responded to this question. The majority said that their projects involving genetic resources were financed totally or partially from sources other than their own funds. Two of the academic users indicated that their projects were partially or fully funded by users.

2. *If your company/institution currently has a project that is using genetic resources, when the project was designed was your company/institution aware of the requirements for accessing genetic resources in Lao People's Democratic Republic?*

Answers: Five of the respondents were aware of Lao People's Democratic Republic's requirements for accessing genetic resources when they designed projects. Two of the academic respondents noted that they had not been aware of ABS but now that they are, it is factored into the design of all cooperation projects. Another academic respondent became aware of ABS when overseas partners requested access as part of a project and the Lao national academic learned that a permit was required.

3. *In the process of complying with the requirements and negotiating the access contract, did your company/institution have support from external advisors, or was the process carried out entirely by your company's/institution's own staff?*

Answers: Six users replied that they handled the process themselves, with support from the competent national authority. Two reported that they handled the process entirely by themselves. Since only two users have ABS contracts, the others were responding to the way in which they developed MoUs or MoAs for their projects.

4. *How would you describe your company's/institution's experience with the process of negotiating an access contract?*

Answers: Eight users described the process as positive thanks to support from the competent national authority and because arrangements for access reflect the parties' agreement. Two academic users noted that it takes time to develop the MoU/contract, which delays project implementation, and that their staff have limited negotiating skills which has meant that they did not receive all of the benefits they could have when they partnered with non-national institutions on projects involving genetic resources.

5. *What benefits do you think access contracts provide for your company/institution?*

Answers: Information exchange (12 users); prestige (10); links with other companies (9); ensuring compliance/proof of compliance (5); and that national and international partners have faith in them (2). Other perceived benefits include: building relationships with communities for long-term cooperation; exchanging research results; responsibility, reliability and transparency with customers; and working closely with government.

28. Experts. There were three questions for experts only.

1. *What additional functions does the Nagoya Protocol require that are not already included in the existing system in Lao People's Democratic Republic?*

Answer: A monitoring unit to monitor genetic resources incoming from neighboring countries.

2. *In your experience, in which step of the process of accessing genetic resources should users address the distribution of monetary and non-monetary benefits?*

Answers: One expert said that it should be at the beginning of the process, one said that it should be done only when the objective of access is to obtain or develop a commercial product, a third said that it should be done during the entire process, and the fourth said that third-party benefit sharing should be enabled, depending on the nature of the transaction.

3. *What is your opinion of the possibility of an information system for managing genetic resources?*

Answers: Experts said that an online information system should be introduced as soon as possible and updated regularly. One expert suggested that the access/contracting procedure should be online along with a list of all projects that have obtained agreements/contracts. Another recommended that support teams should be assigned for different departments/sectors so that users can store and access information.

4. ISSUES TO BE ADDRESSED IN CONTRACTS, BASED ON STAKEHOLDER INPUT

29. The input received from the target stakeholder groups included their opinions on issues that will have to be addressed in a national law and/or regulations on ABS, rather than in an ABS contract. Those issues include:
- Whether there should be a single competent national authority/single window permitting system or multiple competent national authorities responsible for ABS;
 - If there is a single competent national authority, whether there should also be a national registry of supporting institutions;
 - Whether there should be a shortened administrative process when access is for non-commercial purposes;
 - What the powers and functions of the competent national authority or authorities should be;
 - An indicative timeframe for the permitting process;
 - Whether national regulations should establish a standard monetary benefit or a minimum and/or maximum percentage for monetary benefits;
 - Whether there should be a tax for using genetic resources;
 - Requirement for public hearings as part of the process of authorizing access to genetic resources;
 - Creating a body of technical experts and/or sectoral support teams who assist providers in negotiating ABS contracts;
 - Building capacity to negotiate ABS contracts;
 - Creating an online information system for ABS that includes, at a minimum, technical guidelines on ABS, a detailed explanation of the requirements of the permitting process, a list of all activities that have permits to access genetic resources, and information on good practice;
 - Fees charged by the competent national authority;
 - Exporting genetic resources;
 - How Lao People's Democratic Republic handles requests for access to genetic resources that are also found in neighboring countries;
 - Monitoring imports of genetic resources from other countries; and
 - How ABS contributes to sustainable use of biological resources in the country.

The 2013 draft ABS law (see paragraph 2) provided for multiple competent national authorities under MoST as the central ABS management and monitoring authority, and provided generally for decentralizing responsibilities to the provincial, district, and municipal levels. The 2013 draft did not provide for dealing with genetic resources that are also found in neighboring countries.

30. Stakeholders specified that Lao People's Democratic Republic needs technical guidelines on all aspects of ABS, particularly how to determine:
- Whether a proposed activity constitutes access; and

- When it is necessary to include provisions on traditional knowledge in an ABS contract.
31. Stakeholder input on issues that should be addressed in ABS contracts includes:
- Provision substantiating that the user party has obtained prior informed consent from the provider and how it was documented;
 - Provision specifying the activities that can be carried out under the contract;
 - Specific obligations for the provider;
 - Specific obligations for the user;
 - Differentiated obligations when a potential user wants to conduct general bioprospecting and when a potential user wants to access a specific genetic resource;
 - Provision specifying the genetic resource to be accessed, if the contract is not for general bioprospecting;
 - Differentiated obligations for commercial R&D and non-commercial research;
 - Requirement to notify the competent national authority if the purpose of access changes from non-commercial research to commercial use;
 - Specific obligations for bioprospecting in natural habitats;
 - Provisions specifying how traditional knowledge is to be protected, when it is also provided;
 - Obligations to build local capacity, involve local partners, and help communities learn how to use ABS as a tool for community development;
 - Obligation that R&D be carried out in-country to the extent possible;
 - Obligations to provide updates on the use of genetic resources and share results;
 - Provisions stating the value of genetic resources and benefits;
 - Establishing a percentage for monetary benefits;
 - Defining non-monetary benefits;
 - Specifying how monetary and non-monetary benefits will be distributed to providers and the competent national authority; and
 - Monitoring contract performance, particularly what the user party does with the genetic resources after acquiring them.

ANNEX 1 RESPONDENT INSTITUTIONS AND COMPANIES

Government Authorities	
Ministry of Science and Technology ²⁰	Biotechnology and Ecology Institute
	Biotechnology Division
	Ecology Division
Ministry of Agriculture and Forests	Fisheries and Livestock Division
	Agriculture Division
	Plant Protection Division
	Protected Area Management Division
Ministry of Natural Resources and Environment	Climate Change Division
	Information Center
Ministry of Health	Institute of Traditional Medicine
Ministry of Industry and Commerce	Trade Cabinet Office
National Agriculture and Forestry Research Institute	
Users	
National University of Laos ²¹	Faculty of Environmental Sciences
	Faculty of Sciences
	Faculty of Forestry
Lao Biodiversity Association	
Lao National Chamber of Commerce and Industry	
DakDae Social enterprise	
Burapha Agro-Forestry Co. Ltd.	
European Chamber of Commerce and Industry (ECCIL) in Lao People's Democratic Republic	
French National Research Institute for Sustainable Development (IRD)	
Nimura Genetic Solution Co., Ltd., Japan	
IUCN International Union for Conservation of Nature	
World Bank	
Experts	
Helvetas Lao People's Democratic Republic	
Green Community Development Association	
French National Research Institute for Sustainable Development (IRD)	
Nimura Genetic Solution Co., Ltd., Japan	

²⁰ Multiple respondents from BEI.

²¹ Multiple respondents from two faculties.

ANNEX 2 QUESTIONNAIRE – GOVERNMENT AUTHORITIES

Questionnaire for ABS-BioTrade Interviews

Government authorities:

1.
 - a. As of today, how many ABS contracts have been signed?
 - b. How many of those were for commercial purposes?
2. How is the value of genetic resources determined in order to negotiate access to them?
3. Are model clauses and/or contracts used in the negotiations?
4. Do you think that contracts to access genetic resources should include obligations to strengthen local capacity for research and development involving genetic resources, derivatives, and associated traditional knowledge?
5. Existing access contracts are based on the competent national authority playing the role of negotiator.
 - a. Do you think that the competent national authority should have additional powers and/or duties?
 - b. If so, what should these additional powers and/or duties be?
6. Are there any guidelines or directives that specify which activities constitute ‘access’ or ‘use’ of genetic resources and derivatives and which activities do not constitute ‘access’ or ‘use’?
7.
 - a. Have there been cases in Lao People’s Democratic Republic of access to genetic resources that are also found in other countries?
 - b. If so, in these cases were different criteria used to negotiate the agreement?
8. Is there a registry of National Supporting Institutions?
9.
 - a. Has your institution identified specific issues that delay the process of issuing access contracts?
 - b. Please provide a list of the issues affecting access contracts that your institution has identified.
10. Do you think that the process of physically collecting or otherwise accessing resources should be administered by the same authority that negotiates the access contract?
11.
 - a. Does Lao People’s Democratic Republic have a methodology for valuing the possible benefits that may arise from using genetic resources?

b. Would you agree with establishing a minimum or maximum percentage of benefits (for example, calculated based on a sales price) that could be used as a limiting factor in negotiations?

12. Does Lao People's Democratic Republic have guidelines that specify when it is necessary to make a contract or license to use traditional knowledge?

13. Do you think it is sufficient to require a user who is entering into an access contract to make a sworn statement about whether or not the user has also accessed traditional knowledge?

14. a. What are the aspects of negotiating an access contract that are most complicated for a provider of genetic resources?

b. What documents (for example: guides, methodologies, model clauses) would be most useful for facilitating negotiations?

15. What lessons has your institution learned about the process of implementing the system for access to genetic resources?

ANNEX 3 QUESTIONNAIRE – USERS

Questionnaire for ABS-BioTrade Interviews

Users (Companies, universities, etc.)

1.
 - a. Does your company/institution currently have any contracts for access to genetic resources?
 - b. If so, what are the genetic resources?

2.
 - a. If your company/institution currently has a project that is using genetic resources, is the project financed by the company's/institution's own funds?
 - b. If the answer to question a. is 'no' or 'partially', what is the source of the financing?

3. If your company/institution currently has a project that is using genetic resources, when the project was designed, was your company/institution aware of the requirements for accessing genetic resources in Lao People's Democratic Republic?

4. In the process of complying with the requirements and negotiating the access contract, did your company/institution have support from external advisors, or was the process carried out entirely by your company's/institution's own staff?

5. How would you describe your company's/institution's experience with the process of negotiating an access contract?
 - a. Positive. Why?
 - b. Negative. Why?
 - c. Transcendental – beyond the usual scope of your company's/institution's experience.
 - d. Other. What?

6. What were the most complex aspects of the process of accessing genetic resources?
 - a. Please provide details.
 - b. Compliance with legal requirements. Which ones? Please provide details.
 - c. Negotiation
 - d. Establishing monetary and non-monetary benefits
 - e. Clarity about the process
 - f. Other issues. Please provide details.

7. What lessons has your company/institution learned about the process of accessing genetic resources?

8. What benefits do you think access contracts provide for your company/institution?
 - a. Information exchange
 - b. Links with other companies/institutions

- c. Prestige
- d. Other. What?

9. What obligations do you think access contracts should contain regarding building local capacity for research and development involving genetic resources, derivatives, and associated traditional knowledge?

10. Do you think that the process of physically collecting or otherwise accessing resources should be administered by the same authority that negotiates the access contract?

11. a. How do you think possible benefits that may be obtained for using genetic resources should be valued?

b. Would you agree with establishing a minimum or maximum percentage of benefits (for example, calculated based on a sales price) that could be used as a limiting factor in negotiations?

12. Based on your experience and your company's/institution's experience, what needs to be improved about the process of accessing genetic resources and negotiating an access contract? Please consider the entire process when you answer this question.

13. Do you think it would be useful to have supporting documents (for example: guides, methodologies, model clauses) to facilitate negotiations?

14. Please provide any comments that you think are useful in the light of BioTrade and ABS.

ANNEX 4 QUESTIONNAIRE – EXPERTS

Questionnaire for ABS-BioTrade Interviews

Experts:

1.
 - a. Have you participated in negotiating a contract for access to genetic resources?
 - b. If yes, please briefly describe your experience.

2. What additional functions does the Nagoya Protocol require that are not already included in the existing system in Lao People's Democratic Republic?

3. What do you think are the most complex aspects of the process for accessing genetic resources?
 - a. Lack of information (clarity about the scope, requirements, etc.)
 - b. Lack of adaptability for different types of users (research centers, universities, companies, public research institutions, etc.)
 - c. Experience and capacity for negotiation
 - d. Changes in the purpose of access (from basic research to commercial application, for example)
 - e. Others. Please provide details

4. Do you think that access contracts should contain obligations regarding building local capacity for research and development involving genetic resources, derivatives, and associated traditional knowledge?

5. Existing agreements for access to genetic resources in Lao People's Democratic Republic are based on the fact that the competent national authority is both the provider and the negotiator.
 - a. Do you think that the competent national authority should have other functions/duties?
 - b. If so, what should those other functions/duties be?

6.
 - a. How do you think possible benefits that may be obtained for using genetic resources should be valued?
 - b. Would you agree with establishing a minimum or maximum percentage of benefits (for example, calculated based on a sales price) that could be used as a limiting factor in negotiations?

7. In your experience, how should Lao People's Democratic Republic handle cases in which the genetic resources and/or traditional knowledge for which access is being requested in Lao People's Democratic Republic, are found in other countries as well?

8. Do you think it would be useful to have supporting documents (for example: guides, methodologies, model clauses) to facilitate negotiations?

9. In your experience, in which step of the process of accessing genetic resources should users address the distribution of monetary and non-monetary benefits?
- a. At the beginning of the project
 - b. Only when the objective of access is to obtain or develop a commercial product
 - c. During the whole process
 - d. Other. Please specify
10. What is your opinion of the possibility of an information system for managing genetic resources?

ANNEX 5 MODEL CONTRACT CLAUSES

1. As Lao People's Democratic Republic has not yet regulated ABS, there are no legally-binding national obligations for an ABS contract, other than what is required under national contract law²², which specifies that a contract may contain:
 - Name, family [name] and addresses of the contracting parties;
 - Purpose, price, execution term, payment, delivery;
 - Scope, quantity and quality of the objective;
 - Place of contract execution and obligation to notify each other;
 - Form and dispute resolution body; and
 - Conditions of modification and termination of the contract before term.

The purpose, price and term of execution of the contract are mandatory for all types of contracts.

2. It may be advisable to include in an ABS contract the following additional general contract clauses:
 - Indemnification and insurance;
 - Confidentiality;
 - Severability; and
 - Governing law.
3. Most of the issues that stakeholders identified as being essential for ABS contracts are in addition to the minimum contract content stipulated by national law. The exceptions are the following issues that stakeholders identified (section 5, paragraph 28) that are related to the price and which, under the Contract Law, must be specified in a contract:
 - Provisions stating the value of genetic resources and benefits;
 - Establishing a percentage for monetary benefits; and
 - Defining non-monetary benefits.
4. The Government of Japan and the CBD Secretariat commissioned the United Nations University - Institute of Advanced Studies (UNU-IAS) to carry out a study on articles 19 and 20 of the Nagoya Protocol²³ which listed issues to be included in ABS contracts, in addition to the ones Lao People's Democratic Republic stakeholders identified:
 - Definition of terms;
 - Statement of principle that benefits are to be shared;
 - Statements as to intellectual property rights;
 - Statements as to fixed benefits to be shared;
 - Description of variable benefits to be shared;
 - Status of unused material;

²² Law on Contract and Tort No. 01/NA, 8 December 2008, Article 16.

²³ The UNU-IAS report is summarized in: CBD. 2014. Open-ended *ad hoc* Intergovernmental Committee for the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization. *Report of the Informal Meeting for the Implementation of Articles 19 and 20 of the Nagoya Protocol*. UNEP/CBD/ICNP/3/INF/3. Available online: <http://www.cbd.int/icnp3/submissions>

- Requirements upon transfer of material or research information to third parties; and
 - Statement as to any related instruments to be complied with or requirements that must be met.
5. Additional provisions in existing model ABS contracts²⁴ include:
- A preamble;
 - A requirement for the user to deposit samples of the genetic resources accessed with the provider;
 - Storage of genetic resources;
 - A requirement to acknowledge the contribution of the provider State;
 - Dissemination of knowledge;
 - Penalties/consequences of a breach; and
 - Guaranties/warranties.
6. The African Union adopted guidelines for implementing the Nagoya Protocol which include most of the issues listed in paragraphs 1-5 of this Annex and provide detailed information on the rationale for each one.²⁵
7. One stakeholder commented that model clauses would be useful for negotiations but that such guidance should not be over-developed (see paragraph 21). The draft proposed model clauses which follow attempt to balance the need to keep them as simple as possible, and at the same time, offer guidance for the issues Lao People's Democratic Republic stakeholders identified while also providing options for additional issues, based on international experience. The drafters of each ABS contract will need to determine, on a case-by-case basis, which clauses are relevant for their particular situation. As contract drafters adapt these model clauses, they should keep in mind the need for the contract to be as concrete, clear, and specific as possible, to create legal certainty for both parties and ensure that the contract is enforceable.
8. The clauses that are required by Lao People's Democratic Republic's Contract Law are identified; other standard clauses that should be part of a contract are highlighted as optional but recommended. These draft proposed model clauses are presented in the order in which they may occur in a contract, but the order may of course be changed when a contract is drafted.

²⁴ Ethiopia Model contract on access to genetic resources and benefit sharing and MicroB3 Model Agreement on Access to Marine Microorganisms and Benefit Sharing. Available online: [https://www.cbd.int/icnp3/submissions/;_Model Access and Benefit Sharing Agreement between Australian Government and Access Party](https://www.cbd.int/icnp3/submissions/;_Model%20Access%20and%20Benefit%20Sharing%20Agreement%20between%20Australian%20Government%20and%20Access%20Party). Available online: [www.wipo.int; Swiss Academy of Sciences. 2016. Agreement on Access and Benefit-sharing for Academic Research](http://www.wipo.int/swiss-academy-of-sciences/2016/06/agreement-on-access-and-benefit-sharing-for-academic-research). Available online: http://www.swiss-academies.ch/dms/E/Publications/Reports/AccessBenefitSharing_ABS_Model_Clauses.pdf;

Young, T.R. and Tvedt, M.W. 2017. Drafting successful ABS contracts – practical examples. Fridtjof Nansen Institute. Dakar. 7 March. PowerPoint presentation. Available online: http://www.abs-initiative.info/fileadmin//media/Events/2017/6-10_March_2017_Dakar_Senegal/07_Tvedt_17030714_Contracts_for_Dakar.pdf

²⁵ African Union Commission. 2015. *African Union Practical Guidelines for the Coordinated Implementation of the Nagoya Protocol in Africa*. Annexes 3 and 4. Available online: http://www.abs-initiative.info/fileadmin//media/Knowledge_Center/Publications/African_Union_Guidelines/AU_Practical_Guidelines_On_ABS_-_20150215.pdf

9. It is assumed that a material transfer agreement will be used when a party applies for access to biological resources or genetic resources in *ex situ* collections for academic, non-commercial research, and for purposes related to food and agriculture as stipulated in the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture²⁶, and that the model clauses provided below will be used for contracts for all other cases of access.
10. A consultation on the draft model clauses was held in Vientiane, Lao People's Democratic Republic, on 1 November 2019, with ABS stakeholders in Lao People's Democratic Republic. The list of participants is attached as Annex 6. The consultations were supported by Helvetas Swiss Intercooperation and organized by BEI. The substantive comments made during the consultations were incorporated in the draft model clauses below. One comment noted that guidelines should be separated from the model clauses. However, it was decided that separating the existing guidelines from the text of the draft model clauses would not be suitable while there is no specific ABS regulation. When Lao People's Democratic Republic issues its ABS Decree, separate guidelines will be developed that reflect the substance of the ABS Decree. Those guidelines can also include the structural guidelines that are indicated **IN ALL CAPS AND HIGHLIGHTED IN GRAY** in the draft model clauses below.

²⁶ Lao People's Democratic Republic acceded to the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture in 2006. <http://www.fao.org/plant-treaty/countries/membership/en/>

MODEL CLAUSES FOR ABS CONTRACTS IN LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

In the model clauses which follow:

- TEXT IN ALL CAPS AND HIGHLIGHTED IN GRAY IS BACKGROUND INFORMATION OR INDICATES OPTIONS AND MUST BE DELETED WHEN THE CONTRACT IS FINALIZED;
- [Text in brackets and underlined indicates where the Parties need to insert information].

1. Parties

This Contract is made between

The Biotechnology and Ecology Institute (BEI) of the Ministry of Science and Technology, Doon Taew Village, Km. 14 Thangon Road, Xaythany District, P.O. Box 2279, Vientiane, Lao People's Democratic Republic

OR

[full name and acronym or abbreviation, and complete contact details of other competent national authority²⁷]

and

[full name and acronym or abbreviation of the receiving institution²⁸ and its complete contact details],

collectively referred to as "the Parties".

2. Preamble

WHEREAS Lao People's Democratic Republic is a Party to the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization to the Convention on Biological Diversity and seeks to ensure that access to genetic resources, and associated traditional knowledge, in its territory is subject to prior informed consent, based on mutually agreed terms, and results in benefits to the country and its people;

WHEREAS sustainable use of biological and genetic resources is the Parties' first priority;

WHEREAS [insert information on the interest of the competent national authority in entering into a contract for this particular purpose]; and

WHEREAS [insert information on the interest of the receiving institution in entering into a contract for this particular purpose including, specifically, whether it adheres to the BioTrade principles and criteria]

[WHEREAS any other information the Parties agree to add]

²⁷ BEI is Lao People's Democratic Republic's designated ABS Focal Point and Competent National Authority. In the event that the national ABS decree stipulates that one or more other national institutions are competent national authorities with the power to enter into ABS contracts, the name and complete contact details for the respective contracting authority must be entered here.

²⁸ This must not be an individual. The entity that receives genetic resources must be an institution or enterprise.

3. Purpose THIS IS REQUIRED BY LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW

The purpose of this contract is to support academic, non-commercial research.

OR

The purpose of this contract is to enable bioprospecting and utilization that seek to identify genetic resources with potential for development into a marketable product.

OR

The purpose of this contract is to support non-commercial research with the understanding that such research may identify genetic resources with potential for development into a marketable product, in which case the Parties shall enter into a new contract for commercialization.

4. Scope LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW LISTS THIS BUT DOES NOT MAKE IT MANDATORY

IF THE CONTRACT IS FOR BIOPROSPECTING WITH NO SPECIFIC BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCE TARGETED:

The scope of this contract is to:

1. Document the commitment that [acronym or abbreviation of the name of the receiving institution] has made to contribute to the conservation of any protected area in which bioprospecting is carried out, which is attached as Annex [number of the annex] to this contract;
2. Define the Parties’ mutually agreed terms related to bioprospecting in [specific area or areas of the country where bioprospecting will be allowed, with coordinates, and include a map or maps as an annex to the contract]; and
3. Define the Parties’ mutually agreed terms related to access to and use of the accessed [biological and/or genetic] resources [, and the related traditional knowledge], and the sharing of benefits resulting from their utilization.

IF THE CONTRACT IS FOR ACCESS TO AND USE OF A SPECIFIC BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCE *IN-SITU*:

The scope of this contract is to:

1. Document the commitment that [acronym or abbreviation of the name of the receiving institution] has made to contribute to the conservation of any protected area from which [biological and/or genetic] resources are accessed, which is attached as Annex [number of the annex] to this contract;
2. Document the prior informed consent given by the provider or providers of [scientific classification – genus and species – of the biological or genetic resource or resources to be accessed], which is attached as Annex [number of the annex] to this contract;

INSERT THE FOLLOWING CLAUSE IF TRADITIONAL KNOWLEDGE ASSOCIATED WITH A BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCE WILL BE ACCESSED AS WELL:

- [3. Document the prior informed consent given by the provider or providers of traditional knowledge related to [scientific classification of the biological or genetic resource or resources to be accessed], which is attached as Annex [number of the annex] to this contract;
- [3. OR 4.] Document the process of analysis that [acronym or abbreviation of the name of the receiving institution] intends to use with [scientific classification – genus and species – of the biological or genetic resource or resources to be accessed] [and the associated traditional knowledge], which is attached as Annex [number of the annex] to this contract;

[4. OR 5.] Define the Parties' mutually agreed terms related to access to and use of [scientific classification – genus and species – of the biological or genetic resource or resources to be accessed] [, and the associated traditional knowledge], and the sharing of benefits resulting from their use.

IF THE CONTRACT IS FOR ACCESS TO AND UTILIZATION OF A SPECIFIC BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCE FROM AN *EX-SITU* COLLECTION:

1. Document the agreement of [insert name of the institution holding the *ex-situ* collection], which is attached as Annex [number of the annex] to this contract, to provide [scientific classification – genus and species – of the biological or genetic resource or resources to be accessed] for utilization;
2. Document the process of analysis that [acronym or abbreviation of the name of the receiving institution] intends to use with [scientific classification – genus and species – of the biological or genetic resource or resources to be accessed] [and the associated traditional knowledge], which is attached as Annex [number of the annex] to this contract;
3. Define the Parties' mutually agreed terms related to access to and use of [scientific classification – genus and species – of the biological or genetic resource or resources to be accessed] [, and the associated traditional knowledge], and the sharing of benefits resulting from their use.

5. Definition of terms

THE TERMS LISTED BELOW ARE DEFINED IN THE 2013 DRAFT OF THE PROPOSED ABS LAW. ALL BUT FOUR OF THE DEFINITIONS LISTED COME FROM THE CBD AND THE NAGOYA PROTOCOL. THE PARTIES TO AN ABS CONTRACT WILL DETERMINE WHICH OF THESE DEFINITIONS ARE NEEDED, DELETE THE DEFINITIONS THAT ARE NOT, AND/OR ADD ANY OTHER DEFINITIONS WHICH MAY BE REQUIRED.

- “Access” means collecting genetic resources from the location where they are found, whether *in-situ* or *ex-situ*.
- “Accessed genetic resources” means the genetic resources collected on the basis of this contract.
- “Biological diversity” means the variability among living organisms from all sources including, *inter alia*, terrestrial, marine and other aquatic ecosystems and the ecological complexes of which they are part; this includes diversity within species, between species and of ecosystems.
- “Biological resources” includes genetic resources, organisms or parts thereof, populations, or any other biotic component of ecosystems with actual or potential use or value for humanity.
- “Bioprospecting” means looking for ways to commercialize biodiversity through a systematic search for and development of economically valuable genetic and biochemical resources originating in nature.²⁹

²⁹ Adapted from World Health Organization. 2001. *TRIPS, CBD and Traditional Medicines: Concepts and Questions. Report of an ASEAN Workshop on the TRIPS Agreement and Traditional Medicine*. Jakarta. 13-15 February. Section 2.3. <https://apps.who.int/medicinedocs/en/d/Jh2996e/6.3.html#Jh2996e.6.3>

- “Biotechnology” means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use.
- “Country of origin of genetic resources” means the country which possesses those genetic resources in *in-situ* conditions.
- “Country providing genetic resources” means the country supplying genetic resources collected from *in-situ* sources, including populations of both wild and domesticated species, or taken from *ex-situ* sources, which may or may not have originated in that country.
- “Derivative” means a naturally occurring biochemical compound resulting from the genetic expression or metabolism of biological or genetic resources, even if it does not contain functional units of heredity.
- “*ex-situ* conservation” means the conservation of components of biological diversity outside their natural habitats.
- “Genetic material” means any material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity.
- “Genetic resources” means genetic material of actual or potential value.
- “*in-situ* conditions” means conditions where genetic resources exist within ecosystems and natural habitats, and, in the case of domesticated or cultivated species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.
- “Protected area” means all land, with or without forest coverage and including rivers, creeks, rills, channels, lakes, ponds, wetlands, and all other types of natural areas which the government designates under any category of protection and at any level whether national, provincial, district, municipal, or village.³⁰
- “Research and development” means work directed towards the innovation, introduction, and improvement of products and processes.³¹
- “Traditional knowledge” means knowledge, know-how, skills and practices that are developed, sustained and passed on from generation to generation within a community, often forming part of its cultural or spiritual identity.³²
- “Utilization of genetic resources” means to conduct research and development on the genetic and/or biochemical composition of genetic resources, including through the application of biotechnology.

6. Duration THIS IS REQUIRED BY LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW

This contract shall enter into force on the date it is signed by both Parties and shall remain in force [for enter the period of time the contract will remain in force] OR [until enter a specified termination date].

³⁰ Adapted from the Decree on Protected Areas No. 134/G dated 13/5/2015, articles 3.1, 5, and 7.

³¹ Definition from the Oxford English Dictionary. The Parties may replace this definition with another one on which they agree.

³² WIPO. Traditional Knowledge. <https://www.wipo.int/tk/en/tk/>

7. Place of execution LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW
LISTS THIS BUT DOES NOT MAKE IT MANDATORY

1. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] shall carry out its obligations under this contract in Vientiane [and in names of other places in the country, if applicable], Lao People's Democratic Republic.
2. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall carry out its obligations under this contract in [name or names of the place or places in Lao People's Democratic Republic and/or another country or countries, as applicable].

8. Benefits THIS IS REQUIRED BY LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL
CONTRACT LAW

BENEFITS MAY BE MONETARY OR NON-MONETARY OR BOTH.

1. The Parties agree that all benefits obtained under this contract shall be equitably shared between the Parties and with the provider or providers of biological and/or genetic resources [and the provider or providers of associated traditional knowledge].

IF THE PURPOSE OF THIS CONTRACT IS TO ENABLE BIOPROSPECTING, COLLECTION *IN-SITU*, OR OBTAINING BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCES FROM AN *EX-SITU* COLLECTION, AND UTILIZATION THAT SEEKS TO IDENTIFY BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCES WITH POTENTIAL FOR DEVELOPMENT INTO A MARKETABLE PRODUCT:

2. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall share monetary benefits with [BEI] OR [acronym of other competent national authority] as follows:

LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC HAS NOT REGULATED ABS AND THEREFORE THERE ARE NO LEGALLY-SPECIFIED MINIMUM OR MAXIMUM PERCENTAGES FOR SHARING MONETARY BENEFITS AND NO STIPULATION ON WHETHER MONETARY BENEFITS SHOULD BE VALUED ON THE BASIS OF THE SALES PRICE OF ANY INTERMEDIATE OR FINAL PRODUCT OR PROCESS RESULTING FROM THE CONTRACT OR SOME OTHER BASIS. THE MODEL PROVISIONS MUST BE MODIFIED TO COMPLY WITH NATIONAL LAW AND/OR REGULATIONS WHEN THEY ARE ADOPTED.

[a. [minimum percentage of sales price of product or process] OR [maximum percentage of sales price] OR [specify a range from minimum to maximum percentage of sales price];

OR

[a. a lump sum equal to [specify the percentage] of net profit after taxes from the sale of the product or process.]

[b. Payments shall be based on the financial report specified in [reference to the clause in the contract that corresponds to 'Clause 17. Monitoring contract performance' in these model clauses] and shall be made [specify how often payments must be made – annually, every six months, every month, other frequency].

3. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall provide in-kind and/or non-monetary benefits [as follows:] OR [as set out in Annex [number of the annex] to this contract:]

IN ADDITION TO ITEM a., ALL TYPES OF NON-MONETARY BENEFITS LISTED BELOW, AND PARTICULARLY TRAINING AND EDUCATION, SHOULD BE OPTIONS FOR SUPPORT TO COMMUNITIES AS WELL AS GOVERNMENT INSTITUTIONS

[a. infrastructure support for provider community/communities – this may be anything the community needs and the receiving Party can provide, for example: water supply, building a school or clinic, assistance with road construction, among other things. Specify the community or communities that will receive such assistance, what type of assistance will be provided, when and how it will be provided, and any other issue related to providing the support;]

[b. equipment – a detailed list of all equipment provided and give the complete name and contact information for the community or communities, institution or institutions that will receive the equipment];

[c. involve Lao scientists in the research – specify who will be involved and in what capacities, for what period of time, where, and any other issue related to involvement in the research];

[d. training – specify who will be trained, the subject matter of the training, where training will be done, how often training will be done, and any other issue related to the training that will be provided as a non-monetary benefit];

[e. scholarships and/or other educational opportunities for human resource development – specify who will receive the educational opportunity, the field or fields that each individual will study, where each individual will study, for how long each individual will study, whether a specified number of educational opportunities will be supported each year, and/or any other issue related to educational benefits that will be provided as a non-monetary benefit];

[f. technical advice or support – specify what the technical advice or support will be and how and when it will be offered];

[g. assistance with fund raising – specify the type of assistance to be provided and the basis on which it will be provided];

[number/numbers. Any other in-kind and/or non-monetary benefit agreed by the Parties.]

4. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] has entered into an agreement with the provider or providers of biological and/or genetic resources [and associated traditional knowledge] which is attached as Annex [number of the annex] to this contract, and shall share monetary benefits as stipulated in the agreement.

OR

IF THE PURPOSE OF THIS CONTRACT IS TO SUPPORT ACADEMIC, NON-COMMERCIAL RESEARCH

THERE MAY OR MAY NOT BE MONETARY BENEFITS TO SHARE IN THE CASE OF NON-COMMERCIAL RESEARCH. IF THERE ARE, THE FOLLOWING CLAUSE MAY BE USED. IF NOT, THIS CLAUSE CAN BE DELETED:

[2. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall share [percentage or lump sum] of research funding with [BEI] OR [acronym of other competent national authority] [as follows:] OR [as set out in Annex [number of the annex] to this contract:]

IF THERE ARE NO MONETARY BENEFITS TO SHARE, THE SECOND AND THIRD CLAUSES OF THIS ARTICLE IN A CONTRACT FOR ACADEMIC, NON-COMMERCIAL RESEARCH WOULD BE THE FOLLOWING:

2. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall provide in-kind and/or non-monetary benefits [as follows:] OR [as set out in Annex [number of the annex] to this contract:]

IN ADDITION TO ITEM a., ALL TYPES OF NON-MONETARY BENEFITS LISTED BELOW, AND PARTICULARLY TRAINING AND EDUCATION, SHOULD BE OPTIONS FOR SUPPORT TO COMMUNITIES AS WELL AS GOVERNMENT INSTITUTIONS

[a. infrastructure support for provider community/communities – this may be anything the community needs and the receiving Party can provide, for example: water supply, building a school or clinic, assistance with road construction, other. Specify the community or communities that will receive such assistance, what type of assistance will be provided, when and how it will be provided, and any other issue related to providing the support;]

[b. equipment – a detailed list of all equipment provided and give the complete name and contact information for the community or communities, institution or institutions that will receive the equipment];

[c. involve Lao scientists in the research – specify who will be involved and in what capacities, for what period of time, where, and any other issue related to involvement in the research];

[d. training – specify who will be trained, the subject matter of the training, where training will be done, how often training will be done, and any other issue related to the training that will be provided as a non-monetary benefit];

[e. scholarships and/or other educational opportunities – specify who will receive the educational opportunity, the field or fields that each individual will study, where each individual will study, for how long each individual will study, whether a specified number of educational opportunities will be supported each year, and/or any other issue related to educational benefits that will be provided as a non-monetary benefit];

[f. technical advice or support – specify what the technical advice or support will be and how and when it will be offered];

[g. assistance with fund raising – specify the type of assistance to be provided and the basis on which it will be provided];

[number/numbers. Any other in-kind and/or non-monetary benefit agreed by the Parties.]

3. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] has entered into an agreement with the provider or providers of biological and/or genetic resources [and associated traditional knowledge] which is attached as Annex [number of the annex] to this contract, and shall share monetary benefits as stipulated in the agreement.

9. Activities that may be carried out under the contract

IF THE CONTRACT IS FOR BIOPROSPECTING *IN-SITU*:

1. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] has obtained the required permits [, which are attached as annexes to this contract,³³] and shall be entitled to collect specimens of [biological and/or genetic] resources from *in-situ* conditions as follows:

³³ This is optional. Model Clause 18 requires the receiving Party to guarantee that it has obtained all required permits.

- a. Types of specimens,³⁴ if known;
- b. Number of specimens and quantity of each type of specimen;
- d. Geographical location of collection for each type of specimen;³⁵
- e. Time period for collection of each type of specimen;
- f. Collection method for each type of specimen;

OR

IF THE CONTRACT IS FOR ACCESS TO A SPECIFIC BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCE *IN-SITU*:

1. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall be entitled to collect specimens of [scientific classification – genus and species – of each biological or genetic resource to be accessed] from *in-situ* conditions as follows:

- a. Types of specimens;³⁶
- b. Number of specimens and quantity of each type of specimen;
- c. Geographical location of collection for each type of specimen;³⁷
- c. Total weight and characteristics of the specimens/material to be transferred;³⁸
- d. Time period for collection of each type of specimen;
- e. Collection method for each type of specimen;

OR

IF THE CONTRACT IS FOR ACCESSING BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCES FROM *EX-SITU* COLLECTIONS FOR A COMMERCIAL PURPOSE:

1. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall be entitled to obtain from [name and complete contact information for the institution holding the *ex-situ* collection] the following resources: [scientific classification – genus and species – of each biological or genetic resource to be accessed and specify the form in which it will be accessed].

2. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall be entitled to move the accessed resources to its premises as specified in [reference to the clause in the contract that corresponds to ‘Clause 7. Place of execution’ in these model clauses].

[number/numbers. Any other activity or activities agreed by the Parties.]

10. Activities that may not be carried out under the contract

1. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall not transfer to any third party any [biological and/or genetic resources] or any associated traditional knowledge unless [BEI] OR [acronym of other competent national authority] has given its prior, express written permission for transfer of the [biological and/or genetic] resources and entered into a

³⁴ For example: give the scientific classification of the biological resource whether it is plant, animal, fungi, or microorganism, including bacteria and viruses. If parts of plants or samples from animals are to be collected, specify the parts or samples.

³⁵ If specimens of different biological resources will be taken from different locations in the country, specify which resources will be taken from which locations and provide the GPS coordinates for each location.

³⁶ For plants, specify, for example, whether the entire plant will be collected, or only leaves, or only the roots, or only seeds, or some other part of the plant. For fungi, specify whether the entire organism will be collected, or only a part. For animals, specify whether the entire animal will be collected.

³⁷ If specimens of different biological resources will be taken from different locations in the country, specify which resources will be taken from which locations and provide the GPS coordinates for each location.

³⁸ For example: complete, parts, live, in extracts, transformed, etc.

contract with the third party, and the provider or providers of the traditional knowledge have given their prior, express written permission for transfer of the traditional knowledge.

2. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall not use the accessed genetic resources for any purpose or activity not specified in this contract without the prior, written consent of [BEI] OR [acronym of other competent national authority]. **IF THE CONTRACT IS FOR ACADEMIC, NON-COMMERCIAL RESEARCH** If [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] determines that it wants to use the accessed genetic resources for any commercial purpose, it shall not do so unless it has entered into a new contract with [BEI] OR [acronym of other competent national authority] for that purpose.

3. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall not claim nor obtain intellectual property rights over the accessed [biological and/or genetic] resource or any part of the accessed [biological and/or genetic] resource, unless explicitly authorized.

4. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] shall not, for the duration of this contract, grant to any other party access to the same [biological and/or genetic] resources in the same area to which this contract applies unless it secures the prior, written consent of [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party].

5. Neither Party shall assign its rights, benefits, or obligations under this contract to any third party without the prior written consent of the other Party.

[number/numbers. Any other activity or activities agreed by the Parties.]

11. Specific obligations of BEI OR [acronym of other competent national authority]

1. When the provider or providers of [biological and/or genetic] resources have given their prior informed consent or [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] has entered into an agreement with the institution responsible for an *ex-situ* collection to access genetic resources, issue the permit that will serve as the internationally recognized certificate of compliance under the Nagoya Protocol and upload it to the Nagoya Protocol ABS Clearing-House;

2. Comply with all obligations of Lao People's Democratic Republic under the Nagoya Protocol to disclose non-confidential information concerning this contract on the ABS Clearing-House;

3. Advise [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] on other permits that may be required from other government authorities and facilitate contact with those authorities;

[4. any other obligations agreed by the Parties].

12. Specific obligations of [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party]

[acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall:³⁹

1. Ensure that the collection, storage, transport, use and export of the accessed biological and/or genetic resources comply with all applicable laws of the Lao People's Democratic Republic that govern issues including but not limited to the protection of human health and the environment, endangered species, taxation, and customs;

³⁹ It is recommended that all ABS contracts include clauses 1-8.

2. Bear all costs incurred in bioprospecting or accessing [biological and/or genetic] resources *in-situ* or from *ex-situ* collections, delivering duplicate samples, if required, [carrying out research] [utilizing genetic resources], and sharing the results;
3. Involve [list the full names of individual and institutional local partners and the activity or activities in which each will be involved⁴⁰];
4. Contribute to building capacity in Lao People’s Democratic Republic for bioprospecting, utilization of [biological and/or genetic] resources, and [insert any other activity specific to the contract] [by insert specific information on what the receiving Party will do to build capacity] OR [as set out in Annex {number of the annex} to this contract];
5. Utilize the accessed [biological and/or genetic] resources in Lao People’s Democratic Republic [insert agreement of the Parties on the extent to which it is possible to utilize biological and/or genetic resources in-country];
6. Share with [BEI] OR [acronym of other competent national authority] the results of [research] OR [utilization] involving the accessed [biological and/or genetic] resources, including free access to any online resource where the results may be made available for a fee, and provide [BEI] OR [acronym of other competent national authority] with any assistance that may be required to interpret the results;
7. Acknowledge the contribution of Lao People’s Democratic Republic, national scientists and researchers, local partners, and all providers of [biological and/or genetic] resources in all of its communications and publications concerning the activities carried out under this contract;
8. Provide to [BEI] OR [acronym of other competent national authority] [any other institution the Parties may designate] [number] of printed copies of any publication based on the use of the accessed [biological and/or genetic] resources and links to the site or sites where the publication may be accessed online;

IF THE CONTRACT IS FOR COLLECTING *IN-SITU*, WHETHER FOR ACADEMIC RESEARCH OR A COMMERCIAL PURPOSE, INCLUDE THESE ADDITIONAL CLAUSES:

[number]. If there is no alternative to collecting in a legally designated protected area, enter into a written agreement with the protected area management authority, which is attached as Annex [number of the annex] to this contract, to offset or mitigate any damage caused by collection activities and contribute to the conservation of the protected area.

[number]. Involve the members of [list the names of the communities in or adjacent to the areas where bioprospecting will be carried out], as specified in [reference to the clause in the contract that corresponds to “Clause 4. Scope” in these model clauses].

[number]. Within [time period to be specified by the Parties] after the time period for collection expires, notify [BEI] OR [acronym of other competent national authority] of the scientific classification of each resource [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] intends to use. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] may, within [time period to be specified by the Parties], raise objections, in which case the Parties will seek agreement on the [biological and/or genetic] resources which may be used.

⁴⁰ If there will be numerous local partners, this list may be given in an annex to the contract.

[number]. Deliver duplicate samples of the accessed [biological and/or genetic] resources to [BEI] OR [acronym of other competent national authority]. Duplicate samples must be delivered in the following form or forms: [insert requirements for samples].

OR

[number]. Deliver duplicate samples of the accessed [biological and/or genetic] resources to the following [institutions] OR [institutions] designated by [BEI] OR [acronym of other competent national authority]: [insert complete name/s and contact information for each institution designated]. Duplicate samples must be delivered in the following form or forms: [insert requirements for samples].

IF THE PURPOSE OF THIS CONTRACT IS TO SUPPORT ACADEMIC, NON-COMMERCIAL RESEARCH OR TO ENABLE BIOPROSPECTING AND RESEARCH AND DEVELOPMENT THAT SEEK TO IDENTIFY BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCES WITH POTENTIAL FOR DEVELOPMENT INTO A MARKETABLE PRODUCT, INCLUDE THIS ADDITIONAL CLAUSE:

[number]. Notify [BEI] OR [acronym of other competent national authority] if the purpose of access under this contract changes from non-commercial research to any commercial utilization and enter into a new contract for the commercial utilization.

IF ACCESS WILL INCLUDE TRADITIONAL KNOWLEDGE ASSOCIATED WITH THE BIOLOGICAL OR GENETIC RESOURCES, INCLUDE THIS ADDITIONAL CLAUSE:

[number]. Enter into a written agreement with the provider or providers of traditional knowledge associated with the accessed resources that clearly describes the traditional knowledge and clearly expresses the provider's or providers' prior informed consent to its use.

[number/numbers. Any other activity/activities agreed by the Parties.]

13. Delivery LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW LISTS THIS BUT DOES NOT MAKE IT MANDATORY

1. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall deliver monetary and non-monetary benefits to [BEI] OR [acronym of other competent national authority] as stipulated in [reference to the clause in the contract that corresponds to "Clause 8. Benefits" in these model clauses].

2. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] shall deliver monetary benefits to providers of [biological and/or genetic] resources [and associated traditional knowledge] as stipulated in [reference to the clause in the contract that corresponds to "Clause 8. Benefits" in these model clauses] OR [Annex [number of the annex] to this contract.]

14. Intellectual property rights⁴¹

All intellectual property rights arising from activities carried out in the execution of this contract shall be co-owned by the Parties unless one Party advises the other Party in writing that it does not want an interest in such intellectual property rights.

OR

⁴¹ This clause was developed and agreed upon by stakeholders in Lao People's Democratic Republic and reflects current practice in the country. It does not consist of a United Nations recommendation on the matter.

If any activity under this contract generates any intellectual property rights, such rights shall be owned by the Government of Lao People’s Democratic Republic. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] and any other party that participated in the activity that generates intellectual property rights shall have a free, non-exclusive global license to use that intellectual property. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] and [BEI] OR [acronym of other competent national authority] [and [full name of any other party or parties that are eligible for the license] shall enter into a licensing agreement.

15. Communications LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW LISTS THIS BUT DOES NOT MAKE IT MANDATORY

1. All communication between the Parties related to the execution of this contract, including but not limited to reports, minutes, records, instructions, notices, advice, and correspondence, shall be made in English.
2. All communication between the Parties shall be directed as follows:

To the Government of Lao People’s Democratic Republic	To [complete name of the receiving institution]
[name]	[name]
[title]	[title]
[Postal address]	[Postal address]
[Email address]	[Email address]
[Telephone and fax]	[Telephone and fax]

16. Dissemination of knowledge⁴²

1. The Parties may disclose digital sequence information on the genetic resources that are the subject of this contract [insert text describing what the Parties agree] OR [as may be determined by the Meeting of the Parties to the Nagoya Protocol].
2. The Parties may agree, on a case-by-case basis, to jointly or separately publish information on results of research and/or R&D undertaken under this contract in scientific journals, short reports, communication in national and/or international newspapers, and/or to present such results during academic conferences and other events in Lao People’s Democratic Republic and/or internationally. [insert text specifying in detail the extent, timing, and nature of any limits on publishing or disclosing information, or include that detail in an annex to this contract.]
3. The Parties shall not disclose information on traditional knowledge associated with the accessed [biological and/or genetic] resources unless the providers of such traditional knowledge give their written prior informed consent to such disclosure.

17. Monitoring contract performance

1. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] shall have the right to monitor at any time all activities under this contract that are carried out in Lao People’s Democratic Republic.

⁴² The Parties to an ABS contract may use one, both, or neither of the proposed clauses and may substitute any provision on which they agree.

2. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall give to [BEI] OR [acronym of other competent national authority], or to any persons authorized in writing by [BEI] OR [acronym of other competent national authority], access to the premises specified in [reference to the clause in the contract that corresponds to “Clause 7. Place of execution” in these model clauses] and permit those persons to participate in audits, inspect, and take copies of any material relevant to this contract.
3. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall maintain records concerning the storage and any transfer of the accessed genetic resources from the premises designated in [reference to the clause in the contract that corresponds to ‘Clause 7. Place of execution’ in these model clauses] and allow [BEI] OR [acronym of other competent national authority] access to such records
4. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] shall report in writing to [BEI] OR [acronym of other competent national authority] every [insert reporting period – month, six months, other period], beginning [insert date for first report] and ending [insert date for final report], providing:
 - a. details of what is being done with the accessed [biological and/or genetic] resources including the progress of the [research] OR [utilization, including any steps taken towards obtaining intellectual property rights and/or marketing products or processes based on the accessed biological and/or genetic resources]; and
 - b. comprehensive financial accounting related to the implementation of this contract and its results.
5. Each progress report that [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] submits shall be in two parts: one part shall include non-confidential information and the other part shall include any information that [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] considers to be confidential, including financial audit reports, in order to protect any existing or future intellectual property rights.
6. Each Party shall retain all records related to the execution of this contract for [insert period of time] from the date this contract expires or is terminated for any reason.
7. Either Party may request the other to schedule a face-to-face or virtual meeting at any time as may be required to discuss contract performance.

18. Guarantees, indemnification and insurance

1. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] does not guarantee:
 - a. the quality, viability or purity of the accessed [biological and/or genetic] resources;
 - b. title to the accessed [biological and/or genetic] resources;
 - c. the truthfulness or accuracy of any associated traditional knowledge and any other information provided with the accessed [biological and/or genetic] resources;
 - d. that use of the accessed [biological and/or genetic] resources for research or utilization does not infringe any third party intellectual property rights.
2. [BEI] OR [acronym of other competent national authority] shall not be liable for any loss incurred by [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] in the course of any

activity carried out under this contract and/or in the event that bioprospecting does not identify a [biological and/or genetic] resource that can be utilized.

3. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] guarantees that it has obtained all permits required under the laws and regulations of Lao People’s Democratic Republic to collect, store, transport, and export the accessed biological and/or genetic resources.

4. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] guarantees that its facilities specified in [reference to the clause in the contract that corresponds to “Clause 7. Place of execution” in these model clauses] and the qualifications of its personnel who will carry out the activities described in [reference to the clause in the contract that corresponds to “Clause 9. Activities that may be carried out under the contract” in these model clauses] are appropriate and adequate for the purpose of this contract.

5. [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] is solely responsible for insuring its personnel, equipment, and operations for all activities under this contract in Lao People’s Democratic Republic and on its own premises.

6. This contract shall not affect the sovereign rights of Lao People’s Democratic Republic over the accessed [biological and/or genetic] resources and [BEI] OR [acronym of other competent national authority] shall always retain the authority to grant to any other party access to any genetic resources/biological resources of the same type except as provided under Article [reference to the clause in the contract that corresponds to ‘Clause 10.4. Activities that may not be carried out under the contract’ in these model clauses].

19. Confidentiality

1. All traditional knowledge associated with [biological and/or genetic] resources accessed under this contract shall be considered confidential and shall not be disclosed by either Party without the written, prior informed consent of the provider or providers of the traditional knowledge.

2. The Parties may designate data, technical specifications and procedures, methodologies and other information related to the subject of this contract as confidential by informing the other Party in writing.

3. Neither Party may disclose any information that the other Party has designated as confidential unless the Party holding the confidential information has given its prior, written consent to the disclosure.

20. Severability

1. As far as possible, all provisions of this contract must be construed so as not to be invalid, illegal or unenforceable.

2. If anything in this contract is unenforceable, illegal or void, it shall be severed and the rest of this contract shall remain in force.

21. Modification LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW LISTS THIS BUT DOES NOT MAKE IT MANDATORY

1. This contract may be amended at any time by mutual agreement between the Parties.

2. Any amendment to this contract must be made in writing and signed by both Parties.

22. Consequences of a breach

IF THE PURPOSE OF THIS CONTRACT IS TO SUPPORT ACADEMIC, NON-COMMERCIAL RESEARCH

If [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] utilizes the accessed [biological and/or genetic] resources or associated traditional knowledge for any commercial purpose, and has not entered into a new contract for that purpose as specified in [reference to the clause in the contract that corresponds to ‘Clause 10.2 Activities that may not be carried out under the contract in these model clauses’] it is in breach of this contract and shall pay to [BEI] OR [acronym of other competent national authority] [minimum percentage of sales price of product or process] OR [maximum percentage of sales price] OR [a lump sum equal to [specify the percentage] of net profit after taxes from the sale of the product or process] [based on the financial report specified in [reference to the clause in the contract that corresponds to ‘Clause 17. Monitoring contract performance’ in these model clauses]] [plus a penalty in the amount of [insert lump sum or percentage]].

IF THE PURPOSE OF THIS CONTRACT IS TO ENABLE BIOPROSPECTING, COLLECTION *IN-SITU*, OR OBTAINING GENETIC RESOURCES FROM AN *EX-SITU* COLLECTION, AND UTILIZATION THAT SEEKS TO IDENTIFY GENETIC RESOURCES WITH POTENTIAL FOR DEVELOPMENT INTO A MARKETABLE PRODUCT:

If [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] utilizes the accessed genetic resources or associated traditional knowledge for any purpose or activity not authorized in this contract, it is in breach of this contract and shall pay to [BEI] OR [acronym of other competent national authority], in addition to the payments stipulated in [reference to the clause in the contract that corresponds to ‘Clause 8. Benefits’ in these model clauses], a penalty in the amount of [lump sum or percentage].

23. Termination LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW LISTS THIS BUT DOES NOT MAKE IT MANDATORY

1. This contract may be terminated at any time by mutual written agreement between the Parties.
2. This contract may be terminated by default if [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] fails to satisfy any of the following obligations under this contract: [list each provision whose breach will result in default].
 - a. In the case of default, [BEI] OR [acronym of other competent national authority] must give written notice to [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] requesting that it rectify or explain to the satisfaction of [BEI] OR [acronym of other competent national authority] the reasons for the default.
 - b. If [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] does not respond to the written notice of default within [insert period of time], [BEI] OR [acronym of other competent national authority] may terminate this contract by giving written notice to [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] of the termination.
 - c. If this contract is terminated by default, [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] must immediately stop all activities involving the [biological and/or genetic] resources that are the subject of this contract.
4. This contract shall terminate on declaration of bankruptcy by [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party].

5. Termination of this contract shall not affect the obligations and/or the rights that were due to accrue to either party prior to the effective date of termination.

6. On expiration of this contract or its termination for any reason, [acronym or abbreviation of the name of the receiving Party] must transfer back to [BEI] OR [acronym of other competent national authority] or destroy, at the discretion of [BEI] OR [acronym of other competent national authority], all accessed genetic resources. The operation of this clause survives the termination of this agreement.

24. Governing law

1. This contract shall be governed by the applicable laws and regulations of the Lao People’s Democratic Republic.

[2. Insert a statement that includes the complete citation to any other legal instrument that also applies to this contract.]

25. Dispute resolution LAO PEOPLE’S DEMOCRATIC REPUBLIC NATIONAL CONTRACT LAW
LISTS THIS BUT DOES NOT MAKE IT MANDATORY

1. If either Party wishes to dispute any issue regarding the interpretation or execution of this contract, that Party must notify the other Party in writing.

2. Any dispute regarding the interpretation or execution of this contract must, as far as reasonably practicable, be resolved through good faith consultation between the Parties.

3. Any dispute arising from the interpretation or execution of this contract that cannot be settled by good faith efforts to resolve it, shall be referred to mediation in Vientiane, Lao People’s Democratic Republic as stipulated by the law of Lao People’s Democratic Republic in force at the time of the dispute.

4. Any dispute regarding the interpretation or execution of this contract that cannot be settled amicably by the Parties or by mediation shall be subject to the jurisdiction of the competent courts in Vientiane, Lao People’s Democratic Republic.

26. Warranty

Each Party warrants to the other Party that it has full powers and authority to enter into this contract.

27. Entire agreement

This contract constitutes the entire agreement between the Parties.

SIGNED

[name]	[name]
[title]	[title]
On behalf of the Government of Lao People’s Democratic Republic	On behalf of [<u>complete name of the receiving institution</u>]
[date]	[date]
[place]	[place]

ANNEX 6 LIST OF PARTICIPANTS: CONSULTATION ON THE DRAFT MODEL CONTRACT CLAUSES ON 1 NOVEMBER 2019

No.	Full Names	Positions	Organizations
1	Dr. Souriodong SUNDARA	Nagoya Protocol- NFP/Vice Minister	Ministry of Science and Technology
2	Dr. Kosonh XAYPHAKATSA	Deputy Director General	Biotechnology and Ecology Institute
3	Ass. Prof. Dr. Vichit LAMXAY	Head of Post Graduate	Faculty of Science, National University of Laos
4	Dr. Kongmany SYDARA	Director	Institute of Traditional Medicine, Ministry of Health
5	Ms. Kongchay PHIMMAKONG	Deputy Director	Department of Science, MOST
6	Ms. Somphavanh RADAVANH	Director	Biosafety Division, BEI, MOST
7	Ms. Viengpasith VANISAVETH	BCH NFP	Ministry of Science and Technology
8	Mr. Panya BOUPHASIRI	Deputy Director	Biosafety Division
9	Mr. Somchay INDAVONG	Project Official Value chair	Helvetas Lao, BioTrade Project
10	Mr. Phonexay SENGSOULICHANH	Project Official Standard	Helvetas Lao, BioTrade Project
11	Ms. Khamphachanh SIHAVONG	Deputy Director	Biosafety Division, BEI, MOST
12	Mr. Khamkeo SENGINVONG	Secretariat to the Vice Minister	Ministry of Science and Technology
13	Mr. Thavisack PANYASACK	Technical Staff	Biosafety Division
14	Ms. Alounny CHANTHALIDETH	Deputy Director	General Administration Division, BEI
15	Mr. Khamsalath SOUTHEDLATH	Technical Staff	Genetic Resource Division
16	Ms. Vilaysoth NORKEOMAMY	Technical Staff	Genetic Resource Division
17	Ms. Kitsamone SIHAVONG	Deputy Director	Ecology Division

No.	Full Names	Positions	Organizations
18	Mr. Keo PHOMMAVONG	Deputy Director	Biotechnology Division
19	Ms. Kompheng PHONEMAVONG	Deputy Director	Chemistry Division
20	Ms. Kantheo SENTHAMMAVONG	Deputy Director	Silk Biotechnology
21	Ms. Phetdalaphone PATHOMTHONG	Technical Staff	Genetic Resource Division
22	Mr. Khemkham HONGPHAKDY	Technical Staff	Plant Genetic Resources Conservation Unit, Rice Research Center
23	Ms. Touktadaling KEOBOUNTHANH	Technical Staff	Agriculture Department, MAF
24	Mr. Soulivanh LARFASANA	Head of Unit	Faculty of Science, NUOL

ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມຕິດຕໍ່:
ສະຖາບັນນິເວດວິທະຍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ຊີວະພາບ
ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ
ຫຼັກ 14, ບ້ານດອນຕົ້ວ, ເມືອງໄຊທານີ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ
ໂທລະສັບ: +85621 732207, ແຟັກ: +85621 740630

ສະໜັບສະໜູນການພົມໂດຍ:

